សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

Université Royale de Droit et des Sciences Economiques

Royal University of Law and Economics

សារណាបញ្ចប់ការសិក្សា

ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន

ស្រាវជ្រាវចាប់ពីថ្ងៃទី ០៣ ខែមេសា ឆ្នាំ ២០២៣ ដល់ថ្ងៃទី ៣១ ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០២៣

ស្រាវជ្រាវដោយ

និស្សិតឈ្មោះ **កញ្ញា សាន់ ពេជ្រម៉ានទត្តី**

កញ្ញា សាន់ បូរិះនី

ណែនាំដោយ

លោក **តា សុទ្ធា**

ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រ ៖ **នីតិសាស្ត្រ**

ជំនាន់ទី ២៣

ឆ្នាំចូលសិក្សា ២០១៩

ឆ្នាំសរសេរសារណា ២០២៣

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

នាងខ្ញុំ **សាន់ ពេជ្រម៉ានទត្តី** និង **សាន់ មូរិះនី** ជានិស្សិតបរិញ្ញាបត្រ ផ្នែកនីតិសាស្ត្រ ជំនាន់ទី២៣ នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចនៃឆ្នាំសិក្សា ២០១៩ - ២០២៣។

សូមគោរពលំអោនកាយខាចាចិត្តសម្តែងនូវមហាកតញ្ញូតាធំមជឹងគុណយ៉ាងជ្រាលជ្រៅបំផុតចំពោះ ៖

លោកឪពុក អ្នកម្តាយ ដែលបានផ្តល់កំណើតសំរាប់ការរស់នៅ និង ការសិក្សារបស់កូនរហូត ទទួលបានការបញ្ចប់ការសិក្សា ថ្នាក់បរិញ្ញាបត្រនីតិសាស្ត្រដោយជោគជ័យ ។ គុណូបការៈរបស់ លោកទាំងពីរមានទំហំធំធេងឥតមានរកអ្វីប្រៀបផ្ទឹមពុំបានឡើយ ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះព្រហ្មវិហាធម៌ របស់លោកទាំងពីរធ្វើឲ្យកូនចងចាំជានិច្ចមិនអាចបំភ្លេចបានឡើយ ។

ឯកឧត្តមសាកលវិទ្យាធិការ សាកលវិទ្យាធិការរង លោក លោកស្រីទាំងអស់ ដែលជាសាស្ត្រាចារ្យបម្រើការងារ នៅក្នុងសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ចដែលបានលះបង់ពេលវេលាព្រមទាំងកំលាំងកាយចិត្ត ដើម្បីបង្ហាត់បង្រៀនដល់នាងខ្ញុំអស់រយៈ ពេលបួនឆ្នាំ ដើម្បីឲ្យនាងខ្ញុំមានសមត្ថភាពយល់ដឹងផ្នែកនីតិសាស្ត្រ លើបញ្ហានានា ដែលពាក់ព័ន្ធទៅ នឹង ច្បាប់នៅក្នុងប្រទេសព្រមទាំងច្បាប់អន្តរជាតិថែមទៀត ។

លោក **តា សុទ្ធា** ជាសាស្ត្រាចារ្យដឹកនាំក្នុងការសរសេរសារណានេះដែល លោកបានខិតខំចំណាយពេលវេលាដ៏មានតម្លៃ ផ្តល់គំនិត យោបល់ល្អៗ ពន្យល់ណែនាំ និង ការកែសម្រួល នូវកំហុសខុសឆ្គងចំពោះការសរសេរសារណារបស់ក្រុមនាងខ្ញុំកន្លងមក រហូតទទួលជោគជ័យនូវស្នាដៃសារណាមួយនេះឡើង។

នាងខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណ និង សូមបួងសួងដល់វត្ថុស័ក្តិសិទ្ធិក្នុងលោកសូមជួយថែរក្សា ដល់លោកទាំងអស់ឲ្យជួបតែពុទ្ធពរទាំងបួនប្រការ គឺ អាយុ វណ្ណៈ សុខៈ និង ពលៈ កុំបីឃ្លាងឃ្លាត ឡើយ ព្រមទាំងឧទ្ទិសដល់ទេវតាឥន្ទព្រហ្មជួយឲ្យប្រទេសជាតិរបស់យើងទាំងអស់គ្នាជួបតែសន្តិភាព និង ការអភិវឌ្ឍន៍រីកចម្រើនឆ្ពោះទៅមុខជានិច្ច និង ចាកឆ្ងាយពីសត្រូវឈ្លានពានដែលមានចេតនាទុច្ចរិត ចង់បង្ករភាពរីករវដល់ភាពសុខក្សេមក្សាន្តរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ក៏ដូចជាអធិបតេយ្យភាពរបស់ ប្រទេសកម្ពុជាយើងផងដែរ ។

អារម្ភកថា

រយៈពេលបួនឆ្នាំនៅក្នុងការសិក្សានៅ **សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និងវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច** បានកន្លងផុតទៅយ៉ាងឆាប់រហ័ស ។ នៅពេលជាមួយគ្នានេះដែរ ការសិក្សាក៏បានឱ្យ និស្សិតគ្រប់រូបទទួលបានចំណេះដឹងថ្មីៗ ជាច្រើនក្រោមការបង្ហាត់បង្រៀន យ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ ពីសំណាក់លោកសាស្ត្រាចារ្យទាំងឡាយ ដែលបានចំណាយពេលវេលាដ៏មានតម្លៃ ជួយបណ្តុះបណ្តាលធនធានមនុស្ស ដើម្បីជំរុញការអភិវឌ្ឍន៍ប្រទេសជាតិឱ្យឈានទៅរកវឌ្ឍន៍ភាព និង ភាពសម្បូររុងរឿងដូចប្រទេសនានានៅលើពិភពលោក ។

ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់សាស្ត្រាចារ្យ ក៏ដូចជាការបំពេញតម្រូវការដ៏ចាំបាច់របស់សាកលវិទ្យាល័យដែលតម្រូវឲ្យ និស្សិតទទួលបានចំណាត់ថ្នាក់តាមការកំណត់ របស់សាកលវិទ្យាល័យ ត្រូវរៀបចំជាសារណា ឬ របាយការណ៍ នៅពេលបញ្ចប់ការសិក្សា និង ដើម្បី ទុកជាស្នាដៃក៏ដូចជាឯកសារសម្រាប់ប្អូន និស្សិតជំនាន់ក្រោយបានធ្វើការស្រាវជ្រាវបន្ថែម ព្រមទាំងធ្វើយ៉ាងណាមិនឲ្យការសិក្សារយៈពេលបួនឆ្នាំកន្លងទៅដោយឥតប្រយោជន៍ផងនោះ ក្រុមនាងខ្ញុំ បានខិតខំប្រឹងប្រែងឲ្យអស់ពីលទ្ធភាព សមត្ថភាព និង ចំណេះដឹងដែលបានទទួលកន្លងមក គួបផ្សំ នឹង ការពិភាក្សា ក៏ដូចជាការសុំយោបល់ និង ការណែនាំពីលោកសាស្ត្រាចារ្យណែនាំចុងក្រោយក៏បានសម្រេចសារណានេះឡើង ។

ទោះបីជាក្រុមយើង ខ្ញុំខិតខំស្វែងរកឯកសារដ៏សំខាន់ជាច្រើន ដែលទាក់ទងនឹងប្រធានបទនេះមកសរសេររៀបរៀងជាសារណានេះក៏ដោយ ក៏ក្រុមយើងខ្ញុំគិតថាសារណានេះទំនងនៅមានចំនុចខ្វះចន្លោះ ជាពិសេសទៅលើអក្ខរាវិរុទ្ធ និង ខ្លឹមសារពុំទាន់បានស៊ីជម្រៅ និង ពុំបានត្រឹមត្រូវមួយរយភាគរយនោះទេ។ នាងខ្ញុំមានសេចក្តីរីករាយយ៉ាងខ្លាំង ប្រសិនបើនិស្សិត លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ សាស្ត្រាចារ្យ និង មិត្តអ្នកអាន ទាំងអស់ ចូលរួមកែតម្រូវរាល់កំហុសខុសឆ្គងទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងដោយអចេតនាក្នុងន័យស្ថាបនា ដើម្បីបំពេញអត្ថន័យឲ្យកាន់តែស៊ីជម្រៅថែមទៀត។

ជាចុងក្រោយក្រុមនាងខ្ញុំ សង្ឃឹមថា ការខិតខំប្រឹងប្រែងធ្វើសារណាមួយនេះ នឹង ជួយផ្តល់ផលប្រយោជន៍ជាច្រើនដល់ប្អូនៗនិស្សិតជំនាន់ក្រោយៗទៀត ក្នុងការធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវទាក់ទងទៅនឹងច្បាប់ ។

មាតិកា

ទំព័រ

សេចក្តីផ្តើម ១

ជំពូកទី១

បទល្មើសឃាតកម្មគិតទុកជាមុន

កថាខណ្ឌទី១ សញ្ញាណទូទៅនៃបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ៣

១. ការស្វែងយល់ពាក្យគន្លឹះ ៣

១.១. ឃាតកម្ម ៣

១.២. ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ៤

២. ការញែកអោយដាច់រវាងបទល្មើស ៣ ដែលប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ៤

២.១. បទឃាតកម្ម ៤

២.២. ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ៤

២.៣. មនុស្សឃាតដោយអចេតនា ៥

៣. ចំណុចសំខាន់ដែលកំណត់អំពើឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ៦

៣.១. ផ្លូវចិត្តរបស់ជនល្មើស ៦

៣.២. ពេលវេលានៃការប្រព្រឹត្ត ៦

៣.៣. សម្ភារៈ ៧

កថាខណ្ឌទី២ ធាតុផ្សំនៃបទល្មើសឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ៧

១. ធាតុផ្សំនីត្យានុកូល ៧

១.១. ធាតុនីត្យានុកូលនៃបទល្មើស ៨

១.២. ធាតុនីត្យានុកូលនៃទោស ៨

២. ធាតុផ្សំសត្យានុម័ត ៩

២.១. ការគិតទុកជាមុន ៩

២.២. ការពួនស្ទាក់ ១១

២.៣. អំពើចោរកម្ម ឬ អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ ១២

២.៤. ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងអាស៊ីដខ្លាំង និង បទរាជឃាតកម្ម ១៣

៣. ធាតុផ្សំអន្តោម័ត ១៤

៣.១. អំពីកំហុស ១៤

៣.២. កំហុសចេតនា ១៤
៣.៣ កំហុសដោយអចេតនា ១៥
៣.៤. គោលដៅនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ១៦

ជំពូកទី២

បទការកំណត់ និងបែងចែករវាង ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ និង ការរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ

កថាខណ្ឌទី១ ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ២២
១. ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់រូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន ២២
២. ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់រូបវន្តបុគ្គល ២២
២.១. រូបវន្តបុគ្គល ២៣
២.២. រូបវន្តបុគ្គលជាអនីតិជន ២៣
៣ ឋានៈបុគ្គលដែលចូលរួមនៅក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ២៤
៣.១ ចារី ២៥
៣.២ សហចារី ២៥
៣.៣ អ្នកផ្ដើមគំនិត ២៦
៣.៤ អ្នកសមគំនិត ២៦
៤ ដំណាក់កាលនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស ២៧
៤.១ ដំណាក់កាលនៃការគិត និងការសម្រេចចិត្តប្រព្រឹត្តបទល្មើស ២៧
៤.២ ដំណាក់កាលត្រៀមរៀបចំប្រព្រឹត្តបទល្មើស ២៨
៤.៣ ដំណាក់កាលនៃការចាប់ផ្ដើមប្រព្រឹត្តបទល្មើស ២៩
៤.៤ ដំណាក់កាលនៃការសម្រេចបទល្មើស ឬ អាចក្លាយទៅជាការប៉ុនប៉ង ២៩
កថាខណ្ឌទី២ ការរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ២៩
១. មូលហេតុវិបល្លាសស្មារតី ៣០
២ ស្ថានភាពចាំបាច់ ៣១
៣. ការការពារស្របច្បាប់ ៣១
៤ មូលហេតុនៃ អនុភាពនៃការបង្ខំ ឬ ការបង្ខំ ៣៤
៤.១ ការបង្ខំផ្លូវកាយ ៣៤
៤.២ ការបង្ខំផ្លូវចិត្ត ៣៤

៥. ការអនុញ្ញាតដោយច្បាប់ ឬ អាជ្ញាធរ ៣៥
៦ ទោសដែលត្រូវអនុវត្ត ៣៥
៦.១ មូលទោស ៣៥
៦.២ ទោសបន្ថែម.. ៣៦
សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ៣៨
អនុសាសន៍ ៤១
ឯកសារយោង
ឧបសម្ព័ន្ធ

សេចក្តីផ្តើម

សេចក្តីផ្តើម

តាំងពីសម័យបុរាណកាលមកហូតដល់បច្ចុប្បន្នកាលនេះ សង្គមនីមួយៗតែងតែមានការផ្លាស់ប្តូរ មិនថានៅក្នុងសង្គមដែលមានការរីកចម្រើនខ្លាំង ឬ សង្គមដែលមានការអភិវឌ្ឍន៍បន្តិចបន្តួច ក៏ដោយ គឺតែងតែមានការប្រែប្រួល និងអភិវឌ្ឍន៍ទោះតិចក្តី ឬច្រើនក្តី។ ទន្ទឹមនឹងគ្នានេះដែរសង្គមនីមួយៗ តែងតែមានបទល្មើសកើតឡើងបង្ករ ឲ្យមានភាពល្អក់កករក៏ដូចជាការបង្កើតឲ្យមានបទល្មើសថ្មីៗបន្ថែមទៀត។

ជាការពិតណាស់សព្វថ្ងៃនេះប្រទេសកម្ពុជា ជាប្រទេសមួយដែលកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ក៏កំពុងតែមានការប្រែប្រួលផងដែរ។ ហេតុដូច្នេះហើយតែងតែមានអំពើខុសច្បាប់ផ្សេងៗ កើតមានដែលជាហេតុធ្វើឲ្យមានការប៉ះពាល់ទៅដល់ សន្តិសុខ សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម និងប៉ះពាល់ដល់ទ្រព្យសម្បត្តិ កិត្តិយស និង សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងជាពិសេស គឺប៉ះពាល់ដល់អាយុជីវិតមនុស្សដែលរស់នៅក្នុងសង្គមថែមទៀតផង។ បទល្មើសទាំងអស់វាអាចកើតមានឡើងនៅគ្រប់ទីកន្លែង មិនថានៅទីក្រុង តាមជនបទ តំបន់ទីប្រជុំជន ឬ ក៏តំបន់ដាច់ស្រយាលនោះទេ គ្រាន់តែមានលក្ខណៈខុសគ្នាពាក់ព័ន្ធទៅនឹងចំនួន និងស្ថានភាពនៃបទល្មើសតែប៉ុណ្ណោះ។

យ៉ាងណាក៏ដោយ ទោះបីជាមានច្បាប់យ៉ាងសំបូរបែប ក៏ពិតមែន ក៏សង្គមមនុស្ស នៅតែរំលោភបំពាន ទៅលើច្បាប់នេះដដែល ។ ហើយធាតុផ្សំនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើសរបស់មនុស្សតែងតែមានជានិច្ច គ្រាន់តែថាការប្រព្រឹត្តនោះមានលក្ខណៈតូច ឬ ធំ ទៅតាមធាតុផ្សំ នៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើសតែប៉ុណ្ណោះ ។ ពេលខ្លះមនុស្សតែងប្រើធាតុផ្សំនៃសម្ភារៈ នោះមានដូចជា ដំបង កាំបិត ដុំថ្ម កាំភ្លើង ម៉ូតូ រថយន្ត ចារី ឬ សហចារី......។ ហេតុនេះហើយទើបបានជាមានស្ថាប័នជាច្រើនដូចជា ស្ថាប័នក្រៅរដ្ឋាភិបាល ឬ ស្ថានប័នរដ្ឋាភិបាល បានខិតខំប្រឹងប្រែងលើកស្ទួយ និង ពង្រឹងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌនេះ ដើម្បីកុំឲ្យមានជនណាម្នាក់ប្រព្រឹត្តខុស ទៅនិងច្បាប់សង្គម និង ដើម្បីឲ្យមនុស្សគ្រប់រូបបានយល់ដឹង និង ការពារដើម្បីកុំឲ្យមានការរំលោភបំពានទៅលើសិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃ ។ ដូច្នេះមនុស្សនៅក្នុងសង្គម គួរតែស្វែងយល់ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌនេះ ឲ្យបានស៊ីជម្រៅ ទើបអាចជួយធ្វើឲ្យសង្គមមាន ស្ថេរភាព សេរីភាព និង អធិបតេយ្យភាព ហើយប្រទេសនោះ នឹងឆ្ពោះទៅរកភាពសម្បូរសប្បាយ និង រីកលូតលាស់ ទៅជារដ្ឋសម័យទំនើប ។

យោងតាមការសង្កេតយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់ យើងនឹងបានឃើញ ផលវិបាកដែលមានឥទ្ធិពលដ៏អាក្រក់ដល់ប្រជាពលរដ្ឋ និងថ្នាក់ដឹកនាំ សង្គមជាតិ ឬ អង្គព្រះមហាក្សត្រ បែបនេះហើយ ទើបប្រទេសកម្ពុជា និងប្រទេសផ្សេងៗដែលបានបង្កើតច្បាប់ឡើង និង ដាក់ទណ្ឌកម្ម ទៅលើជនដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដោយបានកំណត់ទៅតាមកម្រិតនៃអំពើល្មើសនោះ។ ច្បាប់ ត្រូវបានបង្កើតក្នុងគោលបំណងគ្រប់គ្រងមិនឲ្យមានបទល្មើសកើតឡើងឬ ជាវិធានការសម្រាប់ដាក់ ទោសជនល្មើសពេលមានបទល្មើសកើតឡើងដែលផ្ទុយពីច្បាប់។

ការសម្រេចយកប្រធានបទមួយនេះមកសរសេរ គឺ ដោយសារតែក្រុមរបស់នាងខ្ញុំយល់ឃើញថា ការរស់នៅក្នុងសហគមន៍របស់ប្រជាពលរដ្ឋតែងតែជួបប្រទះបញ្ហាទំនាស់ ឬ រឿងរ៉ាវផ្សេងៗ ហើយដែលទំនាស់ខ្លះបានបង្ករជាហិង្សា ឬ ឃាតកម្ម កើតឡើងប៉ុន្តែប្រជាពលរដ្ឋខ្លះមិនបានគិតដល់ទង្វើដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្តនោះឡើយ។ ពោលគឺមានពលរដ្ឋខ្លះបានប្រើ ក្នុងការប៉ុនប៉ងរូបភាពផ្សេងៗ ប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តនូវអំពើ ឃាតកម្មលើគូរទំនាស់ ដោយមិនបានគិតគូរពីច្បាប់នោះឡើយ។

ទាំងនេះហើយដែលជាកម្មវត្ថុនៅក្នុងការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះគឺ ចង់បង្ហាញពីបទល្មើសឃាតកម្មគិតទុកជាមុនដែលមាននៅក្នុង ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌពិសេស ព្រោះវាពិតជាមានសារៈសំខាន់ណាស់ នៅក្នុងសង្គមទាំងក្នុងផ្នែកសិក្សា និង ការអនុវត្ត ដោយផ្ទាល់នៅក្នុងដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

ជំពូកទី១
បទល្មើសឃាតកម្មគិត
ទុកជាមុន

ជំពូកទី១

បទល្មើសឃាតកម្មគិតទុកជាមុន

កថាខណ្ឌទី១ សញ្ញាណទូទៅនៃបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន

១. ការស្វែងយល់ពាក្យគន្លឹះ

១.១. ឃាតកម្ម

បើយោងតាម **វចនានុក្រមរបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត** បានឲ្យនិយមន័យពាក្យថា «ឃាតកម្ម» គឺជាអំពើសម្លាប់ ឬអំពើបៀតបៀន[1]។

រីឯក៏បានឲ្យ និយមន័យពាក្យថា«ឃាតកម្ម»គឺជាអំពើសម្លាប់មនុស្សដោយចេតនាតាមគ្រប់មធ្យោបាយ ទោះដោយប្រើអាវុធក្តី ឬ មិនប្រើអាវុធក្តី[2]។

ចំពោះ **ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មាត្រា១៩៩** បានបញ្ញត្តិថា៖ «ឃាតកម្ម» គឺជាអំពើសម្លាប់មនុស្សដោយចេតនា ដោយប្រើអាវុធ ឬ មិនប្រើអាវុធ ដោយគ្មានស្ថានទម្ងន់ណាមួយដូចបានកំណត់ក្នុងមាត្រា២០០ (បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន) ដល់មាត្រា២០៥ (បទឃាតកម្មដោយមានទារុណកម្ម អំពើឃោរឃៅ ឬ អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ)។ «បទឃាតកម្ម» ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ឆ្នាំ ដល់ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ[3]។

«ឃាតកម្ម» ជាបទល្មើស សកម្ម ដូចនេះការសម្លាប់មនុស្ស ត្រូវស្តែងឡើងតាមកាយវិការ ដែលបង្ហាញមកក្រៅដោយការប្រើអាវុធក្តី ឬ មិនប្រើអាវុធក្តី និង មានចេតនាក្នុង ការធ្វើសកម្មភាពសម្លាប់ដែលធ្វើឲ្យជនរងគ្រោះស្លាប់បាត់បង់ជីវិតភ្លាមៗ។

ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើការសម្លាប់មនុស្ស កើតចេញពីការរៀបចំគម្រោងសម្លាប់ឬ ការសម្លាប់នោះមិនអាចធ្វើឲ្យជនរងគ្រោះស្លាប់ភ្លាមៗ ឬ ការសម្លាប់នោះកើតឡើងក្រៅឆន្ទៈរបស់ជនល្មើស ឬ ការសម្លាប់កើតឡើងដោយការធ្វើទារុណកម្មផ្សេងៗ ឬ ការសម្លាប់នោះពុំមែន មានចេតនាសម្លាប់នោះមិនអាចចាត់ទុកថាជាបទឃាតកម្មនោះទេ ប៉ុន្តែនឹងត្រូវចាត់ទុកជាបទល្មើសផ្សេងដែលមានកំណត់នៅក្នុង ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ២០០៩ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

---

[1] វចនានុក្រមរបស់សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត របស់វិទ្យាស្ថានពុទ្ធិសាសនបណ្ឌិត្យ ឆ្នាំ ២០០៩។

[2] សទ្ទានុក្រមពាក្យច្បាប់ ខ្មែរ-អង់គ្លេស-បារាំង ផ្នែកក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ដែលត្រូវបានរៀបចំឡើងដោយ គណៈកម្មការបណ្ឌិត្យសផាទទួលបន្ទុកអនុម័តពាក្យច្បាប់ រក្សាសិទ្ធិ បោះពុម្ពលើកទី ១ ដោយទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី នៅឆ្នាំ២០១១។

[3] មាត្រា១៩៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩ ។

១.២. ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន

ប្រសិនបើពិនិត្យទៅលើ មាត្រា២០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន គឺជា អំពើសម្លាប់មនុស្ស ដោយមានគម្រោងទុកជាមុន គម្រោងបង្កើតឡើងមុនអំពើបៀតបៀនទៅលើ រូបវន្តបុគ្គលនៃជនរងគ្រោះ ឬ ការពួនស្ទាក់ ដោយជនល្មើសបានឃ្លាំចាំជនរងគ្រោះក្នុងរយៈ ពេលណាមួយដើម្បីចាំសម្លាប់ជនរងគ្រោះ។ ឃាតកម្មគិតទុកជាមុនត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត[4]។

សំគាល់: ដូចជាកំពុងវាយ ប្រវាយប្រតប់គ្នាទៅវិញទៅមក ហើយគូបដិបក្ខម្ខាងសម្លាប់ ម្ខាងទៀតតែម្តងត្រង់ចំណុចនេះមិនត្រូវចាត់ទុកជាបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុននោះទេ។ ដូចនេះគេហៅថា ឃាតកម្ម។

ឧទាហរណ៍៖ ជនល្មើសដែលបានបាញ់ជនរងគ្រោះ ចំនួនមួយគ្រាប់ចំជើង រួចក៏ចេញទៅបាត់ តែបន្តិចក្រោយមកគាត់ក៏ត្រឡប់មករកជនរងគ្រោះ ហើយបញ្ចប់ជីវិតរបស់ជនរងគ្រោះតែម្តងទៅ ។

ការសម្លាប់ដោយមានការគិតទុកជាមុននេះ ខុសពីបទឃាតកម្ម ដោយសារកំហឹងមួយឆាវ ។ ជនល្មើសបានសម្រេចចិត្ត ពីមុនរួចមកហើយថា និង ប្រព្រឹត្តបែបនេះ ។

២. ការញែកអោយដាច់រវាងបទល្មើស ៣ ដែលប្រហាក់ប្រហែលគ្នា

នៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌខ្មែរដែលចូលជាធរមានកាលពី ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១០ កន្លងទៅនេះទាក់ទងនឹងមនុស្សឃាតគេឃើញមានបទល្មើសបី ដែលមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នា៖ បទឃាតកម្ម ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន និង មនុស្សឃាតដោយអចេតនា[5]។

ដូចនេះការបង្ហាញភាពខុសគ្នារវាងបទល្មើសទាំងបីមានដូចតទៅនេះ ៖

២.១. បទឃាតកម្ម

គឺរវាងចេតនា និង អចេតនា ។ បទឃាតកម្ម និង ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន គឺ សុទ្ធសឹងជាឃាតកម្មដោយចេតនា មានន័យថា ជនល្មើសមានចេតនាចង់សម្លាប់ជនរងគ្រោះ ។ ចំណែកបទមនុស្សឃាតដោយអចេតនាវិញ ជនល្មើសមិនមានចេតនាសម្លាប់ទេ ក៏ប៉ុន្តែទង្វើរបស់គាត់បានបណ្តាលឲ្យជនរងគ្រោះស្លាប់។ បទឃាតកម្ម គឺ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារ ពី ១០ឆ្នាំ ទៅ ១៥ឆ្នាំ។

២.២. ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន

ទាក់ទងនឹងការគិតទុកជាមុន ពោលគឺ រវាង "បទឃាតកម្ម" និង "បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន"។ ក្នុងបទល្មើសពីរនេះ ជនល្មើសសុទ្ធសឹងតែមានចេតនាសម្លាប់ជនរងគ្រោះ ដូចគ្នា ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងបទឃាតកម្ម ជនល្មើសមិនមានការគិតទុកជាមុនថានឹងសម្លាប់ជនរងគ្រោះទេ។ ចំណែកឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ជនល្មើសបានគិតទុក

---

[4] មាត្រា២០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩។

[5] ក្រមព្រហ្មទណ្ឌខ្មែរដែលចូលជាធរមានកាលពី ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១១។

ជាមុន ឬ បានប្រុងប្រៀបរៀបចំទុកជាមុន។ " មានចេតនាសម្លាប់ " ឬ " មានការគិតទុកជាមុន " ជនល្មើស សុទ្ធតែមានគោលដៅចង់សម្លាប់ជនរងគ្រោះដូចគ្នា។

មានចំណុចមួយចំនួនដែលបង្ហាញពីភាពខុសគ្នានៃបទឃាតកម្ម និង បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន៖

- ក្នុងបទល្មើសទាំងពីរនេះជនល្មើស មានចេតនាសម្លាប់ដូចគ្នាក៏ប៉ុន្តែ **បទឃាតកម្ម** គំនិតចង់សម្លាប់ជនរងគ្រោះ គឺ កើតឡើងភ្លាមៗ រួចក៏ធ្វើសកម្មភាពសម្លាប់ ។ ចំណែកឯ **ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន** គំនិតចង់សម្លាប់ គឺកើតឡើងនៅមុនពេលសកម្មភាពសម្លាប់។ ចំពោះឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ច្បាប់កំណត់ផ្តន្ទាទោសធ្ងន់ជាងបទឃាតកម្ម ដោយគ្មានការគិតទុកជាមុន។

២.៣. មនុស្សឃាតដោយអចេតនា

ទង្វើរបស់គាត់បណ្តាលអោយមានមនុស្សស្លាប់ដូច បទឃាតកម្ម និង បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុនដែរ ក៏ប៉ុន្តែមានភាពខុសគ្នាពីបទល្មើសទាំង២ត្រង់ ថាការប្រព្រឹត្តអំពើមួយដោយគ្មានការគ្រោងទុកជាមុន ឬ គ្មានការប៉ងទុកទេ ។ នោះត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការធ្វើឡើងដោយអចេតនា ។ ជាទូទៅការប្រព្រឹត្តអំពើខុសដែលផ្ទុយពីច្បាប់ដោយអចេតនា ត្រូវបានច្បាប់ជួយសម្រាលទោសឲ្យជាប់ពន្ធនាគារតិចជាងអំពើដែលប្រព្រឹត្តដោយចេនា។ ចំពោះការ ធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ជីវិតអ្នកដទៃដោយអចេតនាក៏ត្រូវបានច្បាប់បន្ថយទោសផងដែរ ប្រសិនបើមានការរកឃើញថាអំពើនោះបានប្រព្រឹត្តឡើងដោយអចេតនាយ៉ាងពិតប្រាកដ។

មាត្រា ២០៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានចែងថា បទមនុស្សឃាតដោយអចេតនាគឺ [6]

១. អចេតនា គឺជាអំពើបណ្តាលឱ្យស្លាប់អ្នកដទៃដោយ ការធ្វេសប្រហែស ការមិនប្រុងប្រយ័ត្ន ឬ ការខ្ជីខ្ជា ។

២. ការបំពានលើកាតព្វកិច្ចសន្តិសុខ ឬ កាតព្វកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នដែលច្បាប់តម្រូវ ។

ទណ្ឌកម្មក្នុងបទមនុស្សឃាតដោយអចេតនានេះ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ ទៅ ៣ (បី) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ២.០០០.០០០ (ពីរលាន) រៀល ទៅ ៦.០០០.០០០ (ប្រាំមួយលាន) រៀល។

ឧទាហរណ៍១ ៖ ហេតុការណ៍ គ្រោះថ្នាក់មួយ បានកើតឡើងនៅម្តុំស្ពាតអូឡាំពិក ដែលកើតឡើងដោយសារតែការធ្វេសប្រហែសរបស់ អ្នកម៉ៅការសំណង់ និងជាងសំណង់ ក៏បានធ្វើអោយដែកជ្រុង ប្រវែងជាង ១ម៉ែត្រធ្លាក់ពីលើអគារកំពុងសាងសង់ ត្រូវចំក្បាលស្ត្រីម្នាក់បណ្តាលឲ្យបែកលលាដ៏ក្បាល រួចបានស្លាប់ភ្លាមៗ នៅកន្លែងកើតហេតុ ។

- ទង្វើនេះបង្ហាញថា ទោះបីជាអ្នកម៉ៅការសំណង់ និងជាងសំណង់ ពុំមានចេតនា ក្នុងការសម្លាប់ស្ត្រីរងគ្រោះនោះក៏ដោយ ប៉ុន្តែការខ្ជីខ្ជា ការធ្វេសប្រហែសរបស់ពួកគាត់ គឺបណ្តាលឲ្យមានមនុស្សស្លាប់បាត់បង់ជីវិត ។ ក្នុងករណីនេះ ជាងម៉ៅការសំណង់នោះ ត្រូវទទួលទោសព្រហ្មទណ្ឌ ដោយជាប់ ពីបទមនុស្សឃាតដោយអចេតនា ។

---

[6] មាត្រា២០៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩។

ឧទាហរណ៍២ ៖ ឱសថការី បានប្រគល់ថ្នាំ ដែលមានជាតិពុល ដោយសារតែការភ័ន្តច្រឡំ ទៅឲ្យអ្នកទិញថ្នាំ ហើយ អ្នកទិញថ្នាំ បានលេបថ្នាំនោះ បណ្ដាលឲ្យបាត់បង់ជីវិត ។

- ករណីនេះ ទោះបីឱសថការី នោះគាត់គ្មានបំណងឲ្យថ្នាំដែលមានជាតិពុលទៅឲ្យអ្នកទិញថ្នាំក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែដោយសារតែ ការភ័ន្តច្រឡំ របស់គាត់ទើបធ្វើ ឲ្យអ្នកទិញថ្នាំពុលស្លាប់ ។ ដូច្នេះឱសថការីត្រូវទទួលទោសព្រហ្មទណ្ឌ ដោយជាប់ពី បទមនុស្សឃាតដោយអចេតនា ។

  ឧទាហរណ៍៣ ៖ សហគ្រិនដែល បានធ្វើការខ្ជីខ្ជារ និង មិនបានធ្វើការប្រុងប្រយ័ត្ន ចំពោះការងារខ្លួន ដើម្បីការពារ និង បំភ្លឺ រណ្ដៅ ដែលបានសាងសង់ នៅតាមដងវិថី ។ ហើយមានអ្នកដែល ធ្វើដំណើរដោយថ្មើរជើងនៅទីនោះ នាពេលយប់ក៏បាន ធ្លាក់ចូលទៅក្នុងរណ្ដៅ បណ្ដោយឲ្យបាក់កស្លាប់ ។

- ករណីនេះ សហគ្រិន គាត់មិនបានមានចេតនា ចង់ឲ្យមានមនុស្សស្លាប់នោះឡើយ ប៉ុន្តែមកពីភាពធ្វើការខ្ជីខ្ជារ និង ធ្វេសប្រហែសទើបធ្វើឲ្យមានអ្នកស្លាប់ ។ ដូច្នេះសហគ្រិនត្រូវទទួលទោសព្រហ្មទណ្ឌដោយជាប់ ពីបទមនុស្សឃាតដោយអចេតនា ។

៣. ចំណុចសំខាន់ដែលកំណត់អំពើឃាតកម្មគិតទុកជាមុន

ជាទូទៅ គេកំណត់ថា អំពើឃាតកម្មមួយមានការគិតទុកជាមុន គេត្រូវមើលទៅលើចំណុចសំខាន់ ៣ ៖

៣.១.ផ្លូវចិត្តរបស់ជនល្មើស

គេមើលថាតើ នៅពេលធ្វើសកម្មភាពសម្លាប់ មានកម្លាំងផ្លូវចិត្តណាមួយ ដូចជា កំហឹងជាដើម ដែលជំរុញឲ្យជនល្មើសសម្លាប់ជនរងគ្រោះដែរឬទេ បើសិនជាអំពើសម្លាប់ កើតឡើងភ្លាមៗដោយសារកំហឹង គឺ មិនមែនជាឃាតកម្មគិតទុកជាមុនទេ។

ឧទាហរណ៍៖ ជនល្មើសជាប្ដីចេញពីធ្វើការមកដល់ផ្ទះស្រាប់តែឃើញទាន់ប្រពន្ធកំពុងតែមានសាហាយស្មន់។ ដោយខឹងខ្លាំងពេក បុរសជាប្ដីក៏ទាញកាំភ្លើងបាញ់សម្លាប់បុរសជាសហាយ។

- ករណីនេះមិនមែនជាបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុនទេ ព្រោះថា ការសម្លាប់ដោយកំហឹង គេអាចសន្និដ្ឋានថាគំនិតចង់សម្លាប់ និង អំពើគឺកើតឡើងក្នុងពេលប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ដោយជនល្មើសមិនមានពេលគិតពិចារណាទេ។

៣.២.ពេលវេលានៃការប្រព្រឹត្ត

គេអាចចាត់បញ្ចូលជា ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ប្រសិនមានគម្លាតវែងរវាងពេលដែលជនល្មើសគិតចង់សម្លាប់ជនរងគ្រោះ និង ពេលដែលគាត់ធ្វើសកម្មភាពសម្លាប់ ។

ឧទាហរណ៍៖ ដូចក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើ បុរសជាប្ដីមកដល់រួចឃើញប្រពន្ធកំពុងមានសាហាយស្មន់ ក៏ប៉ុន្តែបុរសជាសាហាយរត់គេចខ្លួនបាត់។ ១ខែក្រោយមក ទើបបុរសជាប្ដីទៅសម្លាប់បុរសជាសាហាយ ។

- ក្នុងករណីនេះ មុននឹងប្រព្រឹត្តសកម្មភាពសម្លាប់ ជនល្មើសមានពេលគិតពិចារណា។ ដូច្នេះ វាមិនមែនជាការសម្លាប់ដោយកំហឹងភ្លាមៗទេប៉ុន្តែជាការសម្លាប់ដោយគំនុំទៅវិញដោយត្រូវចូលជាឃាតកម្មគិតទុកជាមុន។

៣.៣-សម្ភារៈ

គេមើលថា មុននឹងធ្វើសកម្មភាព តើជនល្មើសមានប្រុងប្រៀបឧបករណ៍ ឬ រៀបចំផែនការទុកជាមុនដែរឬទេ ជាទូទៅ ការសម្លាប់មនុស្ស ដោយមិនមានការគិតជាមុន ជនល្មើសច្រើនតែ ប្រើឧបករណ៍ដែលខ្លួនរកបាននៅនឹងកន្លែងកើតហេតុ ។ បើសិនជាមានការរៀបចំប្រុងប្រៀបជាមុន ដូចជា សំលៀងកាំបិត ឬ ទៅរកទិញកាំភ្លើង ដើម្បីទុកសម្លាប់ជនរងគ្រោះ ឬ មានការតាមដាន ឃ្លាំមើលជនរងគ្រោះ ឬ មានការប្រើល្បិចបញ្ឆោតជនរងគ្រោះឲ្យចូលអន្ទាក់ ឬ ពួនស្ទាក់ចាំសម្លាប់ជនរងគ្រោះ ជាដើមគេចាត់ទុកថាជាឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ។

ឧទាហរណ៍៖ លោក **ក** និង លោក **ខ** ជាអ្នកភូមិជាមួយគ្នា។ ក្នុងថ្ងៃមួយ អ្នកទាំងពីរបាន ទៅបុណ្យភូមិជាមួយគ្នាដោយនៅក្នុងកម្មវិធី លោក **ក** បានរាំជាន់ជើង លោក **ខ** បណ្តាលឲ្យមានការឈ្លោះប្រកែកគ្នាជាខ្លាំង ។ ហើយដោយការគុំគួននិង លោក **ក** លោក **ខ** បានទៅទិញកាំបិត ដើម្បី ទុកវាយប្រហារទៅលើលោក **ក** ។

- ករណីនេះ លោក **ខ** បានត្រៀមទុកសម្ភារ: មុនពេលធ្វើសកម្មភាពប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដោយការទិញកាំបិតទុក ។

កថាខណ្ឌទី២ ធាតុផ្សំនៃបទល្មើសឃាតកម្មគិតទុកជាមុន

ធាតុផ្សំនៃបទល្មើស ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន នេះត្រូវបានលើកយកមកធ្វើការបកស្រាយនូវធាតុផ្សំទាំង ៣ មានដូចជា ធាតុផ្សំនីត្យានុកូល ធាតុផ្សំសត្យានុម័ត ធាតុផ្សំអន្តោម័ត ។

១. ធាតុផ្សំនីត្យានុកូល

ធាតុផ្សំនីត្យានុកូល គឺសំដៅលើបញ្ញត្តិច្បាប់ជាធរមាន ដែលចាត់ទុកថាអំពើណាមួយជាបទល្មើស និងច្បាប់កំណត់ឲ្យអំពើនោះត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមច្បាប់។

គោលការណ៍នីត្យានុកូលភាព ត្រូវបានទទួលស្គាល់ ដោយលិខិតុបករណ៍អន្តរជាតិ ដែលមានតម្លៃជា រដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា៣១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ ១៩៩៣។ គ្មានច្បាប់ចែង គ្មានបទល្មើស គ្មានទោស ។ អនុលោមតាម មាត្រា ២០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌចែងថា " ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន គឺ ជាអំពើសម្លាប់មនុស្សដោយគិតទុកជាមុន ឬ ដោយការពួនស្ទាក់[7]។"

១.១. ធាតុនីត្យានុកូលនៃបទល្មើស

ធាតុនីត្យានុកូលនៃបទល្មើស និងធាតុនីត្យានុកូលនៃទោស ត្រូវតែ មានបញ្ញត្តិក្នុងច្បាប់ជាធរមាន។ ធាតុនីត្យានុកូលនៃបទល្មើស ជាអំពើណាមួយដែលច្បាប់បញ្ញត្តិថាជាបទល្មើស។

---

[7] នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស រៀបរៀងដោយ: លោកស្រី ចាំងស៊ីណាត លោក រុន ពណ្ណារិទ្ធ ឆ្នាំសិក្សា ២០១៤ - ២០១៥។

អំពើឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ឬ ការសម្លាប់មនុស្សដោយចេតនា ត្រូវបានកំណត់ថាជាបទល្មើសដែលត្រូវបានចែងយ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៩។

អំពើសម្លាប់មនុស្សដោយចេតនា ត្រូវបានចែងនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចាប់ពី មាត្រា ១៩៩ រហូតដល់មាត្រា ២០៦។ យោងតាមមាត្រា១៩៩ ចែងថា អំពើសម្លាប់មនុស្សដោយចេតនាដោយប្រើអាវុធ ឬមិនប្រើអាវុធដោយគ្មានស្ថានទម្ងន់ទោស ណាមួយដូចបានកំណត់ក្នុង មាត្រា ២០០ (បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន)ដល់មាត្រា ២០៥ (បទឃាតកម្មដោយមានទារុណកម្ម អំពើឃោឃៅ ឬ អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ) នៃក្រមនេះ គឺជាការប៉ះពាល់ដោយចេតនាដល់ជីវិតមនុស្ស[8]។

១.២. ធាតុនីត្យានុកូលនៃទោស

រីឯធាតុនីត្យានុកូលនៃទោស ជាទោសដែលច្បាប់តម្រូវឲ្យផ្តន្ទាទោសលើអំពើជាបទល្មើសនោះ។ ធាតុនីត្យានុកូលនៃបទល្មើស និង ធាតុនីត្យានុកូលនៃទោស ត្រូវតែមានចែងក្នុងច្បាប់ជាធរមាន។ កាលណាមានតែធាតុនីត្យានុកូលនៃបទល្មើសប៉ុន្តែគ្មានធាតុនីត្យានុកូល នៃទោសតុលាការ ក៏មិនអាចសម្រេចផ្តន្ទាទោស បានដែរ។

ឧទាហរណ៍៖ មាត្រា ៧ កថាខណ្ឌទី៣ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣ បានចែងថា "អង្គព្រះមហាក្សត្រ មិនអាចនរណារំលោភបំពានបានឡើយ" ។ មាត្រានេះ មិនបានបញ្ញត្តិអំពីនីត្យានុកូលនៃទោសទេ ហេតុនេះតុលាការមិនអាចសម្រេចផ្តន្ទាទោស លើនរណាដែលបានរំលោភបំពានលើ ព្រះមហាក្សត្រនោះទេ គឺ មានតែនីត្យានុកូលនៃបទល្មើសតែប៉ុណ្ណោះ[9]។

យោងតាមមាត្រា ២០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៩ បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុនត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត[10]។

ការពួនស្ទាក់ គឺជាអំពើឃ្លាំចាំបុគ្គលណាម្នាក់ ក្នុងរយៈពេលមួយ ដើម្បីប្រព្រឹត្តអំពើបៀតបៀនទៅលើរូបបុគ្គលនៃជនរងគ្រោះ។

ឃាតកម្មដែលប្រព្រឹត្តដោយការប្រើថ្នាំពុល ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ ពន្ធនាគារពី ១៥ (ដប់ប្រាំ)ឆ្នាំ ទៅ ៣០ (សាមសិប)ឆ្នាំ ។

រវាងបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន និង បទឃាតកម្ម វាមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ដែលបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន មានស្ថានទម្ងន់ទោសត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ។ ចំណែកឯបទឃាតកម្ម គឺទាក់ទង នឹង ជនរងគ្រោះឃាតកម្មត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ ។

[8] មាត្រា១៩៩ ដល់ ២០៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩។

[9] មាត្រាមាត្រា៧ កថាខណ្ឌទី៣ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញឆ្នាំ១៩៩៣។

[10] មាត្រា១៩៩ ដល់ ២០៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩។

២. ធាតុផ្សំសត្យានុម័ត

ធាតុផ្សំសត្យានុម័ត ឬ បើយើងហៅតាមបែបសាមញ្ញថាជាធាតុសម្ភារៈមានន័យថា ជាសកម្មភាព ដែលកើតចេញរួចធ្វើអោយគេអាចសង្កេតឃើញនឹងភ្នែកជាក់ស្តែងតាមរយៈសម្ភារៈខាងក្រៅ ។ ដោយហេតុនេះហើយទើបបានជានៅក្នុងទ្រឹស្តី គេតែងតែនិយមហៅ ធាតុផ្សំសត្យានុម័តថាជាធាតុសម្ភារៈនៃបទល្មើស ។ ធាតុសន្យានុម័ត ឬ ធាតុសម្ភារៈ ជា ធាតុផ្សំដែលមានសារៈ សំខាន់មិនអាចខ្វះបាន ព្រោះថាប្រសិនបើមនុស្សម្នាក់ៗ មិនប្រព្រឹត្តអំពើផ្ទុយនឹងច្បាប់ ឬ អំពើដែលត្រូវបាន ច្បាប់ដាក់បម្រាមហាមឃាត់នោះទេ វាប្រាកដជាគ្មានបច្ច័យអាក្រក់កើតឡើងឡើយ[11]។

ចំណែកឯច្បាប់ចាស់ ធាតុផ្សំសត្យានុម័ត ឬ ធាតុសម្ភារៈនៃបទល្មើសមនុស្សឃាតគិតទុកជាមុន គឺជាលក្ខណៈ ដូចគ្នា និង អំពើសម្ភារៈ នៃបទល្មើសមនុស្សឃាតដោយចេតនា ។ ប៉ុន្តែអ្វីដែលធ្វើការបែងចែក រវាងបទល្មើសទាំងពីរនេះ គឺ ស្ថានទម្ងន់ទោស ដែលមាននៅក្នុងបទល្មើសមនុស្សឃាតគិតទុកជាមុន។

យោងតាមមាត្រា ៣ នៃច្បាប់ស្តីពីស្ថានទម្ងន់ទោសខាងលើ (ច្បាប់ចាស់) ស្ថានទម្ងន់ទោសនៅក្នុងអំពើមនុស្សឃាតគិតទុកជាមុនមានដូចជា ៖

- ការគិតទុកជាមុន
- ការពួនស្ទាក់
- ការប្រព្រឹត្តក្នុងពេលចោរកម្ម ឬ រំលោភសេពសន្ថវៈ[12]។

២.១. ការគិតទុកជាមុន

យោងតាមមាត្រា ៧៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ការគិតទុកជាមុន ត្រូវបានគេឲ្យនិយមន័យថា គឺជា "គម្រោងដែលបង្កើតឡើងមុនសកម្មភាពប្រព្រឹត្តបទល្មើស"[13]។

យោងតាមនិយមន័យនេះ គម្រោងទុច្ចរិតក្នុងការធ្វើឃាតកម្មទៅលើជនរងគ្រោះ ជាដាច់ខាតត្រូវតែកើតមានមុនពេលឃាតកម្ម។ ពាក្យថាគម្រោងនេះ គឺសំដៅទៅលើការរៀបចំគិតទុកជាមុន ដោយមានការគិតគូរពីចារី នៃបទល្មើស ពុំមែនជាការសម្រេចចិត្តភ្លាមៗ ហើយប្រព្រឹត្តបទល្មើសក្នុងពេលជាមួយគ្នានោះទេ។ និយាយជារួម គឺត្រូវមានចន្លោះពេលមួយរវាងការសម្រេចចិត្តលើគម្រោងប្រព្រឹត្តបទល្មើស និងការអនុវត្តគម្រោងនោះដោយចារី។

---

[11] ប្រសាសន៍របស់ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ អនុប្រធានក្រុមការងារចូលរួមតាក់តែង និង ការពារសេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌក្នុង កម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ ស្តីពីក្រមព្រហ្មទណ្ឌដែលបានរៀបចំឡើងដោយ ក្រសួងយុត្តិធម៌ សហការជាមួយក្រសួងព័ត៌មាន តាមទូរទស្សន៍ ជាតិកម្ពុជាឆ្នាំ២០១០ ។

[12] មាត្រា ៣ នៃច្បាប់ស្តីពីស្ថានទម្ងន់ទោស ឆ្នាំ២០០១។

[13] មាត្រា ៧៨ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩។

ដូច្នេះតែងតែមានចន្លោះពេលមួយរវាងគម្រោង និង ទង្វើល្មើស ។ ហើយគម្លាតនេះទៀតសោត វាអាចមានរយៈពេលវែង ឬ ខ្លីទៅតាមករណីនីមួយៗ។

ឧទាហរណ៍១៖ នៅថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ២០២៣ **ក** និង **ខ** បានព្រមព្រៀងគ្នា រៀបចំគម្រោងដើម្បីសម្លាប់ **គ** នៅថ្ងៃទី១០ ខែមករា ឆ្នាំ២០២៣ ។ ហើយបន្ទាប់មកនៅថ្ងៃទី១០ ខែមករា ឆ្នាំ២០២៣ **គ** បានស្លាប់ ដោយសារតែការសម្លាប់របស់ **ក** និង **ខ** តាមគម្រោងដែលបានព្រៀងទុករបស់ពួកគេទាំងពីរ ។ ដូច្នេះយើងអាចទាញបានធាតុនីត្យានុកូល " មាត្រា២០០ បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន និងផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត " ធាតុសត្យានុម័ត " អំពើសម្លាប់ **ខ** តាមការព្រៀងទុក " និង ធាតុអត្តនោម័ត " ចេតនាសម្លាប់ " ។ ហេតុនេះ **ក** និង **ខ** ត្រូវបានរងការចោទប្រកាន់ពី " បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន " ។

ឧទាហរណ៍២៖ នៅក្នុងស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន អ្នកខ្លះមានគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ បន្តិចបន្តួច ពេលចុះពីលើរថយន្តមកមិនដោះស្រាយជាមួយគ្នាតាមផ្លូវច្បាប់ដោយសន្តិវិធីនោះទេប៉ុន្តែបែរទៅជាជជែកគ្នាដើម្បីយកឈ្នះយកត្រូវរៀងៗខ្លួនក៏ធ្វើអោយប៉ះសំដី នឹងគ្នា រួចក៏វាយគ្នារហូតដល់មានម្នាក់ស្លាប់ ។

ឧទាហរណ៍៣៖ នៅក្នុងករណីមួយទៀត គឺស្រដៀងគ្នាដែរ ពីព្រោះ **ក** និង **ខ** មានគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ រួចបានឈ្លោះប្រកែកគ្នារហូតតឹងសរសៃរក ហើយចង្អុលមុខគ្នាមួយសន្ទុះ ពួកគាត់ក៏ដើរចេញទៅបើករថយន្តរៀងៗខ្លួនបាត់ទៅ។ លុះក្រោយមក **ក** ក៏បានគិត ថាតាំងពីកើតមកមិនដែលមានអ្នកណាធ្វើដាក់ខ្លួនដូច្នេះនោះទេ ដោយគិតឃើញដូច្នោះហើយ **ក** ខឹង **ខ** ជាខ្លាំងនិងចង់សម្លាប់ **ខ** ដោយឃើញថានៅក្នុងរថយន្តរបស់ខ្លួនមានកាំភ្លើងស្រាប់ផងនោះ ដោយគ្រាន់តែឃើញបែបនោះ **ក** ក៏បានបត់រថយន្តទៅវិញ ដែលខ្លួនទើបតែជិះហួសចេញបានប្រហែលជា ៤ ទៅ ៥ ម៉ែត្រតែប៉ុណ្ណោះ ដល់ពេលដែលបានឃើញ **ខ** ក៏បានទាញកាំភ្លើងបាញ់រះ ជាច្រើនគ្រាប់ រហូតដល់ **ខ** បានស្លាប់ ។

តើ ឧទាហរណ៍ ទី ២ និង ទី ៣ ខាងលើនេះមួយណាគឺជាឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ?

- គឺជា ឧទាហរណ៍ទី ៣ ដែលជា ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ពីព្រោះ បានជាថា ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ដោយសារតែមាន គម្រោង បើទោះបីជាគម្រោង នៃការគិតរៀបចំនៅក្នុងការធ្វើអំពើឃាតកម្មនេះមានរយៈពេលខ្លី ឬ ក៏រយៈពេលវែងប៉ុណ្ណាក៏ដោយ ។ មិនមែនមានន័យថា ទាល់តែមានរៀបចំប្លង់គំនិតសកម្មភាព ដូចយើងធ្វើគម្រោងការងារនៅតាមស្ថាប័ននោះទេ វាអត់ចាំបាច់ដល់ប៉ុណ្ណឹងទេ គឺឲ្យតែមានគម្រោងគិតទុកនៅក្នុងចិត្ត ដើម្បីធ្វើយ៉ាងណាទៅសម្លាប់ជនរងគ្រោះ ទៅផ្តាច់ជីវិតជនរងគ្រោះឲ្យស្លាប់ ទោះបីជារយៈពេលនៃការគិតទុកនេះវាមានរយៈពេលវែង ឬ ខ្លី ប៉ុណ្ណាក៏ដោយ ក៏វាមិនសំខាន់នោះដែល ដែលសំខាន់គឺឲ្យតែមានការគិតទុកជាមុន នៅមុនពេលធ្វើសកម្មភាព។

២.២. ការពួនស្ទាក់

កថាខណ្ឌទី៣ នៃមាត្រា ២០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បានផ្តល់និយមន័យថា៖ ការពួនស្ទាក់ គឺជា អំពើឃ្លាំចាំបុគ្គលណាម្នាក់ក្នុងរយៈពេលមួយរយៈ ដើម្បីប្រព្រឹត្តបទល្មើស[14]។

មាត្រា៣ វាក្យខណ្ឌ២ នៃច្បាប់ស្តីស្តានទម្ងន់ទោសនៃបទឧក្រិដ្ឋ បានផ្តល់និយមន័យថា៖ ការពួនស្ទាក់ គឺជា ការឃ្លាំចាំបុគ្គលណាម្នាក់ក្នុងរយៈពេលណាមួយ ដើម្បីប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាទៅលើបុគ្គលនោះ[15]។

ជាធម្មតាការពួនស្ទាក់នេះគឺជាការបង្កប់ការគិតទុកមុនជាដរាប ប៉ុន្តែការគិតទុកជាមុនវិញ គឺអាចកើតមានដោយមិនមានការពួនស្ទាក់បាន។

ឧទាហរណ៍១៖ បុរស **ក** មានគម្រោង ថានឹង សម្លាប់ បុរស **ខ** ។ ហើយក៏បានធ្វើដំណើរទៅកាន់ផ្ទះបុរស **ខ** និងបាញ់រះលើបុរស **ខ** ដោយមិនបានពួនស្ទាក់អ្វីទេ ។

ករណីនេះគឺជាការគិតទុកជាមុន តែមិនមានការពួនស្ទាក់ឡើយ។ ការពួនស្ទាក់ក្តី ការគិតទុកជាមុនក្តី អាចមិនមែនជាធាតុផ្សំសម្ភារៈ របស់បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុនទេ បើសិនជាធាតុផ្សំសម្ភារៈ របស់បទឃាតកម្មមិនត្រូវបានគេរកឃើញ[16]។

ឧទាហរណ៍២៖ ការពួនស្ទាក់ដើម្បីប្រព្រឹត្តអំពើលួច ឬ ដើម្បីវាយលើជនរងគ្រោះ ពុំមែនជាធាតុផ្សំនៃបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុនទេ ។

- ក្នុងករណីមួយទៀត គឺ " ការពួនស្ទាក់ " មានន័យថា ទៅចាំឃ្លាំមើលជនរងគ្រោះនៅ កន្លែងណាមួយក្នុងគោលដៅ ផ្តាច់ជីវិតជនរងគ្រោះ ។ បើកាលណាមានការឃ្លាំចាំ ដើម្បីផ្តាច់ជីវិតជនរងគ្រោះ បែបនេះ អំពើដែលធ្វើឡើងទៅលើជនរងគ្រោះគេហៅថា " ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន " ទោះបីជាមានការភ័ន្តច្រឡំទៅលើជនរងគ្រោះក៏ដោយ ។

ឧទាហរណ៍៖ **ក** បានរង់ចាំដើម្បីសម្លាប់ **ខ** ដោយដឹងថា **ខ** ជារៀងរាល់ថ្ងៃដល់ម៉ោងប៉ុណ្ណឹង គឺដឹងតែជិះម៉ូតូធ្វើដំណើរមកតាមផ្លូវហ្នឹងហើយ រួចខ្លួនក៏បានទៅរង់ចាំនៅផ្លូវហ្នឹងដែល ទៅដល់ស្រាប់តែ **ខ** បានមកដល់ **ក** ក៏បានដកកាំភ្លើងបាញ់ទៅកាន់ **ខ** រហូតដល់បាត់បង់ជីវិតស្លាប់នៅទីនោះទៅ ។ នេះគឺជា ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ។ ចុះបើចៃដន្យអីស្រាប់តែនៅថ្ងៃហ្នឹង **ខ** មានការរវល់នៅកន្លែងធ្វើការចេញជ្រុលម៉ោង ស្រាប់តែមានអ្នកដែលស្លៀកពាក់សម្លៀកបំពាក់ និង មានរូបរាងស្រដៀងគ្នាទៅនឹង **ខ** ដែរ តែ **ខ** មិនទាន់បានមកដល់ទេ គ្រាន់តែមានអ្នកដែលស្រដៀងគ្នាជាមួយ នឹងគាត់ បានដើរមកតាមផ្លូវហ្នឹង ដែល ស្រាប់តែ **ក** ក៏បានបាញ់

[14] កថាខណ្ឌទី៣ នៃមាត្រា២០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩។

[15] មាត្រា៣ វាក្យខណ្ឌ២ នៃច្បាប់ស្តីស្តានទម្ងន់ទោសនៃបទឧក្រិដ្ឋឆ្នាំ២០០១។

[16] នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេសរៀបរៀងដោយៈ លោកស្រី ចាំង ស៊ីណាត លោក រុន ពណ្ណារិទ្ធ ឆ្នាំសិក្សា២០១៤-២០១៥។

យកតែម្តងដោយមិនបានចាំមើលមុខថាតើជា **ខ** ពិតមែនឬក៏អត់នោះទេ ក៏បានបាញ់ជាច្រើនគ្រាប់ ធ្វើឲ្យស្លាប់បាត់ទៅ ។ដូច្នេះតើក្នុងករណីនេះ គឺជាអំពើឃាតកម្មគិតទុកជាមុនដែរឬទេ?

នេះគឺនៅតែជា ឃាតកម្មគិតទុកជាមុនដដែល ទោះបីជាគោលដៅជនរងគ្រោះ នេះច្រឡំ ក៏ដោយ ពីព្រោះមានការពួនស្ទាក់ជនរងគ្រោះ និង រង់ចាំជនរងគ្រោះ ប៉ុន្តែភ័ន្តច្រឡំ ។ ការភ័ន្តច្រឡំបែបនេះ គឺជនល្មើស បានគិតថាជាជនរងគ្រោះរួចហើយ ដូច្នេះវានៅតែជា ឃាតកម្មគិតទុកជាមុនដដែល ។ នៅក្នុងអំពើនេះ គឺ ត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមបទបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២០០ គឺត្រូវដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិតតែម្តង ។

២.៣. អំពើចោរកម្ម ឬ អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ

យោងតាមមាត្រា ៣ វាក្យខណ្ឌ ១ នៃច្បាប់ស្តីពីស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទឧក្រិដ្ឋ បានចាត់ទុកអំពើមនុស្សឃាតដោយចេតនា ជាអំពើមនុស្សឃាតគិតទុកជាមុន នៅពេលដែលអំពើមនុស្សឃាតដោយចេតនានោះ កើតមានក្នុងពេលដែលចារី ប្រព្រឹត្តចោរកម្ម ឬ អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ[17]។

ដូចនេះអំពើល្មើស (ចោរកម្ម ឬរំលោភសេពសន្ថវៈ) ដែលកើតមានក្នុងកាលៈទេសៈ ដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនេះគឺជាស្ថានទម្ងន់មួយដែលធ្វើអំពើមនុស្សឃាតដោយចេតនា ក្លាយទៅជាអំពើមនុស្សឃាតគិតទុកជាមុន អនុលោមតាម មាត្រា ២០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌចែងថា " ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន គឺជាអំពើសម្លាប់មនុស្សដោយគិតទុកជាមុន ឬ ដោយការពួនស្ទាក់ ។ "

សូមកត់សម្គាល់ថា ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ពុំចាត់ទុកការសម្លាប់ក្នុងពេលចោរកម្ម ឬ ក្នុងពេលប្រព្រឹត្តបទល្មើស រំលោភសេពសន្ថវៈ ថាជាឃាតកម្មគិតទុកជាមុនទេ[18]។

ដូច្នេះប្រសិន បើមានការរំលោភសេពសន្ថវៈ រួចហើយចារីបានសម្លាប់ជនរងគ្រោះ នោះ គឺ ត្រូវអនុវត្តតាមមាត្រា ២០៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ពោលគឺជាបទឃាតកម្ម មានស្ថានទម្ងន់ទោស ហើយដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត នៅក្នុងករណីមាន ឃាតកម្ម នៅក្នុងពេលប្រព្រឹត្តអំពើចោរកម្ម ឬ អំពើលួច គឺត្រូវអនុវត្តតាមវិធានចែងទាក់ទង នឹង ការប្រព្រឹត្តបទល្មើសត្រួតគ្នា (មាត្រា ១៣៦ និង មាត្រា១៣៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ជាទូទៅ ត្រូវអនុវត្តការស្រូបទោស) ។ ចំណុចខាងលើនេះ មានភាពខុសគ្នា ប្លែកពី ច្បាប់ស្តីពីស្ថានទម្ងន់ទោសនៃ បទមនុស្សឃាតដោយចេតនា ហើយត្រូវចោទប្រកាន់ពី បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ។

ឧទាហរណ៍៖ **ក** និង **ខ** ដែលជា ជនល្មើសបានរៀបគម្រោងក្នុងការប្រព្រឹត្តអំពើប្លន់ ដោយពួកគេបានទិញអាវុធទុកមុនពេលធ្វើសកម្មភាព។ ក្នុងពេលធ្វើសកម្មភាពប្លន់ ដោយខ្លាចបែកការណ៍ ព្រោះ **គ** ដែលជា ជនរងគ្រោះបានស្គាល់មុខ និង ស្គាល់ឈ្មោះរបស់ពួកគេ ជនល្មើស **ក** និង **ខ** ក៏បានសម្លាប់ **គ** ដែលជាជនរងគ្រោះ ដើម្បី

---

[17] មាត្រា៣ វាក្យខណ្ឌ១ នៃច្បាប់ស្តីពីស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទឧក្រិដ្ឋ ឆ្នាំ២០០១។

[18] នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេសរៀបរៀងដោយៈ លោកស្រី ចាំង ស៊ីណាត លោក រុន ពណ្ណារិទ្ធ ឆ្នាំសិក្សា២០១៤-២០១៥។

បំបិទមាត់ ។ អំពើដែលគេបានប្រព្រឹត្តនេះ ត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជា បទល្មើសមនុស្សឃាតគិតទុកជាមុនផងដែរ។

២.៤. ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងអាស៊ីដខ្លាំង និង បទរាជឃាតកម្ម

នៅក្នុងការបកស្រាយ ចំពោះធាតុសត្យានុម័ត នៃបទល្មើសឃាតកម្មគិតទុកជាមុន នៅក្នុងច្បាប់ថ្មីនេះ គឺយើងសូមលើកយកច្បាប់ដែលចូលជាធរមានពីរ គឺ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ និង ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងអាស៊ីតខ្លាំង ដែលចុះ ថ្ងៃទី ២១ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១១។ នៅក្នុងច្បាប់ទាំងពីរនេះមានបទល្មើសមួយចំនួនផងដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងអាស៊ីដខ្លាំង ដែលប៉ះពាល់ដល់អាយុជីវិតមនុស្សដោយចេតនា និង បទរាជឃាតកម្មដែលមានចែងនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៩ ។

-ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងអាស៊ីដខ្លាំង៖

ការណ៍ដែលយើងលើកយកច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងអាស៊ីដខ្លាំង មកបង្ហាញ គឺ គ្រាន់តែចង់បញ្ជាក់អំពីមធ្យោបាយនៃការប្រើប្រាស់ ក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស នេះតែប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីបញ្ជាក់ថាបទល្មើសដែលបានប្រើប្រាស់អាស៊ីដជាមធ្យោបាយនេះ ក៏មានរូបភាពនៃការប្រព្រឹត្តនៅក្នុងបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុនដែរ ។ យើងអាចពិនិត្យមើលលើមាត្រាជាក់ស្តែងនៅក្នុងច្បាប់នេះ ដែលចែងអំពីការគិតទុកជាមុន និង ការពួនស្ទាក់ ដែលជាសញ្ញាណនៃបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុនផងដែរ ។ ការចែងនេះមាននៅក្នុងមាត្រា ១៦ នៃច្បាប់ស្តីពីអាស៊ីដខ្លាំង ដែលបានចែងថា " អំពើ សម្លាប់មនុស្សដោយចេតនា ដោយប្រើអាស៊ីដខ្លាំង ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ៣០ (សាមសិន) ឆ្នាំ ។ " ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ក្នុងករណីបទឧក្រិដ្ឋខាងលើត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយមាន៖

១- ការគិតទុកជាមុន ឬ ការពួនស្ទាក់ ។

២- អំពើទារុណកម្ម ឬ អំពើឃោឃៅមុន ឬ ក្នុងពេលប្រព្រឹត្តអំពើសម្លាប់[19]។

" ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋខាងលើ ទោសបន្ថែម ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ២០៦ (ទោសបន្ថែម:ប្រភេទ និង រយៈពេល) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ អាចត្រូវបានប្រកាសទោស[20]។"

-បទរាជឃាតកម្ម៖

ចំណែកឯនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៩ ក៏បានចែងពីទម្រង់នៃបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុនដែរ គឺនៅក្នុងមាត្រា ៤៣៣ ដោយ បទរាជឃាតកម្ម បានចែងថា រាជឃាតកម្ម គឺជា ឃាតកម្មចំពោះ អង្គព្រះមហាក្សត្រ

[19] មាត្រា១៦ នៃច្បាប់ស្តីការគ្រប់គ្រងអាស៊ីដខ្លាំង ឆ្នាំ២០១១។

[20] មាត្រា ២០៦ (ទោសបន្ថែម: ប្រភេទ និង រយៈពេល) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ២០០៩។

រាជឃាតកម្មត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត[21]។

បានជាយើង សន្មតថាបទរាជឃាតកម្ម គឺជាបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ព្រោះដោយសារតែជនល្មើសមុននឹងធ្វើគត់អង្គព្រះមហាក្សត្រ គឺ មិនអាចធ្វើគត់ទៅលើអង្គព្រះមហាក្សត្របានភ្លាមៗនោះទេ ច្បាស់ណាស់ គឺត្រូវតែមានការរៀបចំគម្រោងផែនការគិតទុកជាមុនសិន។

៣. ធាតុផ្សំអត្តនោម័ត

ដូចដែលបានបកស្រាយរួចមកហើយថា ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន គឺជាការ សម្លាប់មនុស្សដោយ ចេតនា (ឃាតកម្ម) ក៏ប៉ុន្តែមានបន្ថែមអំពើ ជាសត្យានុម័ត បន្ថែមចំនួនពីរទៀត ដែលខុសប្លែកពីបទឃាតកម្ម គឺការគិតទុកជាមុន និង ការពួនស្ទាក់ ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះធាតុផ្សំអត្តនោម័ត វិញគឺពុំមាន ភាពខុសប្លែកគ្នា ខ្លាំងក្លានោះទេ គឺគ្រាន់តែជាចេតនាទុច្ចរិតរបស់ជនល្មើសពុំមែនកើត ឡើងភ្លាមៗនោះទេ គឺកើតឡើងដោយសារ ការរៀបចំទុកជាមុន ឆ្លងកាត់ពេលវេលានៃ ការគិតគូរពិចារណា វែងជាង " ធាតុផ្សំអត្តនោម័តក្នុងបទឃាតកម្ម " ដែលហៅថាជា ចេតនាទុច្ចរិតធ្ងន់ធ្ងរ ដែលនាំឲ្យមានការផ្តន្ទាទោសធ្ងន់ធ្ងរជាងធម្មតា ។

តាមធាតុអត្តនោម័ត ជា ប្រភេទមួយនៃអំពើឧក្រិដ្ឋដែលប្រព្រឹត្តកើតចេញពីកំហុសដោយចេតនា ឬ ដោយចេតនាគិតទុកមុន និង មានគោលដៅជាវិជ្ជមាន ។ ដូច្នេះនៅក្នុងធាតុអត្តនោម័តនេះដោយមានធាតុផ្សំនៃអំពើចំនួនពីររួមមាន៖ កំហុសដោយចេតនា និង កំហុសដោយចេតនាគិតទុកមុន ។

៣.១. អំពីកំហុស

កំហុស គឺ ជាអកប្បកិរិយាដែលស្តែងដោយ បុគ្គលណាម្នាក់ ឬ បុគ្គលច្រើននាក់ ដោយសារតែការខ្ជីខ្ជាការធ្វេសប្រហែស ការមិនយកចិត្តដាក់របស់ខ្លួន ឬ មិនបំពេញករណីកិច្ចរបស់ខ្លួន ដែលបង្កឱ្យមានការ ខូចខាតដល់អ្នកដទៃ។ កំហុសមាន២ប្រភេទ គឺកំហុសចេតនា និង អចេតនា៖

៣.២. កំហុសចេតនា

កំហុសដោយចេតនា គឺជាកំហុសដែលបង្កើតឡើងពីឆន្ទៈរបស់ចារីតែម្តង ។ កំហុសដោយចេតនាអាចជាធាតុផ្សំនៃបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ និង រដ្ឋប្បវេណីផង។ មានន័យថា ជាកំហុសស្តែងចេញជារូបភាពខាងក្រៅមានចរឹកលក្ខណៈ ធ្វើអោយប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធ សេចក្តីថ្លៃថ្នូរ កិត្តិយស រូបកាយ ទ្រព្យសម្បត្តិអ្នកដទៃចេញសកម្មភាព ។ ការតាំងចិត្តប្រព្រឹត្ត ដោយចេតនាអ្នកប្រព្រឹត្តផ្ទាល់ ឬ ប្រយោលតាមបទដ្ឋានច្បាប់ណាមួយត្រូវបានការពារថាជាបទល្មើស ។ បើយោងតាម មាត្រា៧៥២ កថាខណ្ឌទី១នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីឆ្នាំ២០០៧ គឺសំដៅទៅលើអំពើដែលជាការបំពាន ដោយព្យាករទុកជាមុន អំពើការកើតឡើងនៃ លទ្ធផល ហើយដោយទទួលយកការកើតឡើងនៃលទ្ធផលនោះ[22]។

---

[21] មាត្រា ៤៣៣ បទរាជឃាតកម្ម នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩។

[22] មាត្រា៧៥២ កថាខណ្ឌទី១នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧។

ឧទាហរណ៍១៖ ដើមឈើខូចត្រូវកាប់ចោល តែបុរសជាម្ចាស់ដើមឈើនោះមិនព្រមកាប់ចេញ អ្នកដំណើរដែលមិនដឹងមកអង្គុយសម្រាកនៅទីនោះធ្វើឱ្យមែកឈើបាក់ត្រូវបណ្តាលឲ្យបែកក្បាល។

- ករណីនេះ គឺជាកំហុសដោយចេតនាព្រោះបុរសនោះដឹងថាដើមឈើនោះបើមិនកាប់នឹងបាក់ ធ្វើឲ្យមិនមានសុវត្ថិភាពដល់អ្នកនៅក្បែរនោះ។

ឧទាហរណ៍២៖ បុរសជាប្តីបានផឹកស្រា ស្រវឹងរួចហើយក៏បានវាយដំ និង ប្រើអំពើហឹង្សាទៅលើរូបរាងកាយនារី ដែលជាប្រពន្ធ សមត្ថកិច្ចអាជ្ញាធរដែនដី នៅក្បែរនោះបានចុះមកអន្តរាគម និង ជួយសម្របសម្រួលរហូតដល់ស្ថានការណ៍ត្រឡប់មកប្រក្រតីវិញ ។

- ករណីនេះ គឺកំហុសដោយចេតនា បុរសជាប្តីបានមានចេតនាវាយធ្វើបាបប្រើអំពើហិង្សាទៅលើប្រពន្ធរបស់ខ្លួន។

៣.៣ កំហុសដោយអចេតនា

គឺជាកំហុសដែលបង្កើតឡើងដោយការធ្វេសប្រហែស ឬ ការខ្វះការប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងការមើលថែទាំភាគច្រើនជាកំហុសខាងផ្នែករដ្ឋប្បវេណី។ មានន័យថា គឺជា សកម្មភាពបណ្តែតបណ្តោយអោយមានអំពើណាមួយកើតឡើងផ្ទុយពីឆន្ទះរបស់អ្នកប្រព្រឹត្ត ដែលឈានដល់ការប៉ះពាល់សិទ្ធិ អាយុជីវិតអ្នកដទៃ ឬមិនគោរពកាតព្វកិច្ចណាមួយ។ កំហុសអចេតនា គឺជាអំពើដែលបើតាមប្រក្រតី អាចព្យាករជាមុនអំពីការកើត ឡើងនៃលទ្ធផលនោះ ដោយសារការធ្វេសប្រហែស មិនប្រុងប្រយ័ត្ន ទោះបីមាន ករណីយកិច្ច ចៀសវាងនូវលទ្ធផលនោះក៏ដោយក៏នៅតែប្រព្រឹត្តផ្ទុយនឹងករណីកិច្ចនោះដែរ[23]។

មានបទល្មើសខ្លះ ច្បាប់បានតម្រូវអោយមានការផ្តន្ទាទោស ទោះបីមានការប្រព្រឹត្តដោយអចេតនា ក៏ប៉ុន្តែលុះត្រាតែ តុលាការ រកឃើញថា ការប្រព្រឹត្តមានចេតនាមិនប្រុងប្រយត្ន័ ឬខ្ជីខ្ជា ឬធ្វេសប្រហែសជាដើម ផ្ទុយទៅវិញបើការប្រព្រឹត្តដោយអចេតនា មិនបានរកឃើញថាមានចេតនាក្នុងការធ្វេសប្រហែស ឬ ប្រុងប្រយត្ន័នោះទេការប្រព្រឹត្តនឹងមិនទទួលទោស ព្រហ្មទណ្ឌឡើយ។

ឧទាហរណ៍៖ កំហុសរបស់អ្នកបើកបររថយន្ត ដែលបានបើកបរក្នុងល្បឿន ហួសកំណត់ហើយបានបុកអ្នកដំណើរឲ្យរបួស ឬ ស្លាប់អ្នកបើកបរ ប្រព្រឹត្តខុសច្បាប់ពិតមែន ប៉ុន្តែគាត់គ្មានបំណង ចង់បុកអ្នកដំណើរឲ្យរបួស ឬ ក៏ស្លាប់នោះទេ។

៣.៤. គោលដៅនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស

គោលដៅប្រព្រឹត្តបទល្មើស សំដៅលើស្ថានភាពដែលជនល្មើសប្រាថ្នាចង់ប្រព្រឹត្តបទល្មើសទៅលើកម្មវត្ថុនៃបទល្មើស។ កម្មវត្ថុនៃបទល្មើស មានដូចជា៖ ការរំលោភបំពានលើបុគ្គល ទ្រព្យសម្បត្តិ និងសង្គមជាតិ។

[23] យោងតាមលោកសាស្ត្រាចារ្យ ញឹក វុទ្ធី បានផ្តល់និយមន័យកំហុសដោយអចេតនា ក្នុងឆ្នាំសិក្សា ឆ្នាំទី២ (២០២១ - ២០២២)។

ឧទាហរណ៍៖ មានបទល្មើសមួយបានកើតឡើង ជនល្មើសក៏បានគិតថាត្រូវធ្វើយ៉ាងណា ដើម្បីកុំអោយជនរងគ្រោះ ឬ ដើមបណ្តឹង ទៅដាក់ពាក្យបណ្តឹង ប្តឹងបរិហារគាត់បាន ។ ជនល្មើស ក៏បានរៀបចំគម្រោងការដើម្បីសម្លាប់បំបិទមាត់ជនរងគ្រោះ ។ ស្អែកឡើងជនល្មើសក៏បានយកខ្សែរទៅរឹតក របស់ជនរងគ្រោះរហូតដាច់ខ្យល់ស្លាប់ ដើម្បីបំបិទដានតែម្តង ។ ក្នុងគោលបំណង កុំឲ្យមានអ្នកដឹងច្រើនពេក ពីព្រោះបើជនរងគ្រោះនៅមានជីវិតរស់ ប្រាកដណាស់ គាត់នឹងប្តឹងហើយ អញ្ចឹងក៏ធ្វើឃាតកម្មទៅលើគាត់។

- ក្នុងករណីនេះ គឺជាឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ដោយមានគោលដៅ ដូច្នេះត្រូវតែទទួលស្គាល់ទម្ងន់ទោសតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ២០០ ។

ជំពូកទី២
ការកំណត់ និង បែងចែករវាង ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ និង ការរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ

ជំពូកទី២
បទការកំណត់ និងបែងចែករវាង ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ និង ការរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ

កថាខណ្ឌទី១ ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ

១. ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់រូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន

នីតិជន សំដៅទៅលើជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ ឡើងទៅ[24]។ បុគ្គលនេះត្រូវទទួលខុសត្រូវ ព្រហ្មទណ្ឌពេញលេញតែម្តង ពីព្រោះថា នៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌគឺបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៣៨ អំពីនីតិភាពនៃការ ទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ[25]។ ដូច្នេះចំណុចនេះមានន័យថា ជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំឡើងទៅ ហើយបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយ គឺត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌយ៉ាងពេញលេញចំពោះអំពើល្មើសរបស់ខ្លួនប្រព្រឹត្ត។

២. ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់រូបវន្តបុគ្គល

ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌគឺ ជាការទទួលរងនូវទណ្ឌកម្មចំពោះបទល្មើសដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្ត។ ម្យ៉ាងវិញទៀតគេអាចនិយាយបានថា ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌជាកាតព្វកិច្ចផ្លូវច្បាប់ ឬ ជាលទ្ធផលផ្លូវច្បាប់បទល្មើស ព្រហ្មទណ្ឌដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងអំពើប្រព្រឹត្តនៃបទល្មើស[26]។

នេះមានន័យថាត្រូវទទួលទោសព្រហ្មទណ្ឌក្នុងកាលៈទេសៈណាមួយដែលបង្ហាញដោយសកម្មភាពរបស់ជនល្មើសដែលបង្កគ្រោះថ្នាក់ ឬ ខូចខាតដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គមដែលការពារដោយច្បាប់ព្រហទណ្ឌ និង គឺជាគោលការណ៍មួយដែលបានកំណត់ពាក់ព័ន្ធជាមួយការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ។

យោងតាម មាត្រា២៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន បានកំណត់អំពីគោលការណ៍ឯកត្តកម្មនៃការទទួលខុសត្រូវ ព្រហ្មទណ្ឌ នៅក្នុងគោលការណ៍នេះ គឺ សំដៅទៅលើបុគ្គលម្នាក់ៗទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌតែចំពោះអំពើផ្ទាល់ខ្លួន[27] ដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្ត គឺមានន័យថា បុគ្គលណាដែលប្រព្រឹត្តអំពើណាមួយដែលជាបទល្មើស បុគ្គលនោះត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះអំពើផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ខ្លួនឯងប៉ុណ្ណោះ ហើយមិនអាចទម្លាក់អំពើដែលខ្លួនបានប្រព្រឹត្តនោះទៅឲ្យអ្នកផ្សេងទៀត ទទួលខុសត្រូវជំនួស បានឡើយ ពីព្រោះថាគោលការណ៍នេះជាគោលការណ៍មួយដែលធ្វើយ៉ាងណាឲ្យទាក់ទងជាមួយនឹងការដាក់ ទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌទៅ

[24] លេខរៀង ៧០ សទ្ធានុក្រមផ្នែករដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៧។

[25] មាត្រា ៣៨ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩។

[26] ប្រសាសន៍របស់ឯកឧត្តម ប៊ិន ហុន ជាអនុប្រធានការងារចូលរួមរៀបចំតាក់តែង និងការពារសេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ តាមរយៈកម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ នៅក្នុងទូរទស្សន៍ជាតិកម្ពុជាឆ្នាំ ២០១០។

[27] មាត្រា ២៤ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៩។

លើបុគ្គលដែលប្រព្រឹត្តអំពើល្មើសច្បាប់។ ព្រោះថា គោលដៅនៃការដាក់ទណ្ឌកម្មព្រហ្មទណ្ឌ គឺដើម្បីធ្វើការកែប្រែបុគ្គលដែលបាន ប្រព្រឹត្តអំពើល្មើសនឹងច្បាប់នោះឲ្យពួកគាត់ធ្វើសមាហរណកម្មមករួមរស់ក្នុងសង្គមវិញ។

ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌចែកចេញជាពីរ គឺៈ

ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ គឺជាកាតព្វកិច្ច ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងបទល្មើសណាមួយដែលប្រព្រឹត្ត និងទទួលទោសព្រហ្មទណ្ឌ ក្រោមលក្ខខណ្ឌដែលមានពីមុនមក នៅក្នុងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ។

២.១. រូបវន្តបុគ្គល

រូបវន្តបុគ្គល គឺជាបុគ្គលដែលមានរូបពិតៗ ឬជាមនុស្សពិតៗហើយ ការទទួលខុសត្រូវ របស់រូបវន្តបុគ្គលត្រូវបាន ចែកចេញជាពីរ គឺ រូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន និង រូបវន្តបុគ្គលជាអនីតិជន។

- រូបវន្តបុគ្គលជានីតិជន

នីតិជនសំដៅទៅលើជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ ឡើងទៅ [28] បុគ្គលនេះត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌពេញលេញតែម្តង ពីព្រោះថា នៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌគឺបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៣៨ អំពីនីតិភាពនៃការ ទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ។

ដូច្នេះចំណុចនេះមានន័យថា ជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំឡើងទៅ ហើយបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយ គឺ ត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌយ៉ាងពេញលេញចំពោះអំពើល្មើសរបស់ខ្លួន។

២.២ រូបវន្តបុគ្គលជាអនីតិជន

អនីតិជន សំដៅលើជនដែលមានអាយុក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ។

ការទទួលខុសត្រូវរបស់អនីតិជន មាន ពីរប្រភេទ គឺៈ

- អនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៤ឆ្នាំ

  ចំពោះអនីតិជនដែលមានអាយុក្រោម ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំនេះ គឺ ច្បាប់បានកំណត់ថាមិនឲ្យទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ នោះទេមានន័យថា នៅពេលដែលបុគ្គលដែលមានអាយុក្រោម ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ ណាមួយបុគ្គលនោះ មិនអាចត្រូវបានដាក់ទោសព្រហ្មទណ្ឌទៅលើរូបគាត់ បានឡើយ ។

- អនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ឆ្នាំ ទៅដល់ក្រោម ១៨ឆ្នាំ

  អនីតិជនប្រភេទនេះ នៅពេលដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស គឺ បុគ្គលនេះនៅតែទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌដដែល ក៏ប៉ុន្តែការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់គាត់ តុលាការត្រូវថ្លឹងថ្លែងពាក់ព័ន្ធទៅនឹងកាលៈទេសៈនៃបទល្មើស ដែលគាត់ប្រព្រឹត្ត និងបុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់បុគ្គលនេះ។ ដោយហេតុថា អនីតិជនដែលប្រព្រឹត្ត

[28] មាត្រា ៣៨ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩។

បទល្មើស វិធានការនៅ ក្នុងការដាក់ទណ្ឌកម្មសម្រាប់អនីតិជនប្រភេទនេះ គឺក្នុងគោលដៅធ្វើការតាមដាន អប់រំ ការពារ ឬការឧបត្ថម្ភផ្សេងៗដល់គាត់ ។ ប្រភេទនៃវិធានការតាមដាន វិធានការអប់រំ វិធានការការពារ និង វិធានការឧបត្ថម្ភ មានដូចតទៅះ

- ការប្រគល់អនីតិជនឲ្យទៅឪពុកម្តាយ អាណាព្យាបាល បុគ្គលដែលថែរក្សាអនីតិជននោះ ឬ បុគ្គលណាផ្សេងទៀត ប្រសិនបើបុគ្គលនោះសក្តិសមនឹងទំនុកចិត្ត។
- ការប្រគល់អនីតិជនឲ្យទៅអង្គការឯកជន ដែលមាននីតិសម្បទាក្នុងការទទួលអនីតិជន។
- ការប្រគល់អនីតិជនឲ្យទៅមន្ទីរពេទ្យ ឬស្ថាប័នជំនាញ។
- ការប្រគល់អនីតិជនឲ្យទៅសេវាសាធារណៈ ដែលសម្រាប់ទទួលបន្ទុកអនីតិជន។
- ការដាក់អនីតិជនឲ្យស្ថិតនៅក្រោមការការពាររបស់តុលាការ[29]។

ក្នុងករណីដាក់ឲ្យស្ថិត នៅក្រោមការការពាររបស់តុលាការ នោះតុលាការចាត់តាំងបុគ្គលមួយរូបដែលទទួល ភារៈធ្វើការតាមដានអនីតិជន បុគ្គលនេះតម្រូវឲ្យធ្វើរបាយការណ៍ស្តីពីកិរិយាមារយាទ របស់អនីតិជនឲ្យបានទៀងទាត់ដល់ ព្រះរាជអាជ្ញា។ បុគ្គលនេះផ្តល់ព័ត៌មានដល់ព្រះរាជអាជ្ញាអំពីព្រឹត្តិការណ៍ទាំងអស់ ដែលអាចនាំឲ្យមានការកែប្រែនូវ វិធានការនេះ។

ដូច្នេះ ទាក់ទងជាមួយនឹងការទទួលខុសត្រូវរបស់អនីតិជន ដែលមានអាយុចាប់ពី ១៤ (ដប់បួន) ឆ្នាំ ទៅដល់ អាយុក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ គឺនៅតែទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌដដែល គ្រាន់តែស្ថានភាពដែលទទួលគឺមិនដូចនីតិជនទេ ព្រោះមានកម្រិតស្រាលជាង។

៣ ឋានៈបុគ្គលដែលចូលរួមនៅក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស

ចំពោះបុគ្គលដែលអាចចូលរួមក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស យើងអាចសង្កេតឃើញថានៅក្នុង ការប្រព្រឹត្តបទល្មើស មានស្ថានភាពខ្លះ បុគ្គលម្នាក់អាចនឹងប្រព្រឹត្តដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់ ឬ ដោយគ្មានការទាក់ទងជាមួយបុគ្គលដទៃទៀត។ ប៉ុន្តែ នៅមានបទល្មើសខ្លះទៀតគឺ ក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសនោះ មានការចូលរួមពីសំណាក់បុគ្គលដទៃផ្សេងទៀត ដែលអាចជាបុគ្គលដែលចូលរួមប្រព្រឹត្តបទល្មើសដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោល។

ចំពោះលក្ខខណ្ឌដែលអាចចាត់ទុកថាជាជនល្មើសបាន លុះត្រាតែះ

- ជាមនុស្ស
- កំពុងមានជីវិតរស់នៅ
- មានសមត្ថភាពទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ
- មានអាយុតាមការកំណត់របស់នីតិព្រហ្មទណ្ឌ។

[29] មាត្រា ៣៩ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩។

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាឆ្នាំ ២០០៩ ក៏បានកំណត់អំពីបុគ្គលដែលអាចជាជនល្មើស ឬជាបុគ្គលដែលចូលរួមក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌជា ៤ (បួន) ប្រភេទសំខាន់ៗ គឺ៖

៣.១ ចារី

ចារីសំដៅលើជន ដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដោយផ្ទាល់ និង ត្រូវបានទទួលរងការចោទប្រកាន់ចំពោះអំពើ របស់ខ្លួន មានន័យថា អំពើរបស់ចារីមានលក្ខណៈធាតុផ្សំបទល្មើសគ្រប់គ្រាន់ ។ ការត្រូវបានចាត់ទុកជាចារី ផងដែរគឺ ចំពោះបុគ្គលណាដែលប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬ ក្នុងករណីដែលច្បាប់បានចែងទុកចំពោះ បទមជ្ឈិម (ជនល្មើស ប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង)។ ក្នុងន័យនេះចំពោះ ចារីនៃការប៉ុនប៉ង នឹងត្រូវទទួលខុសត្រូវដូចទៅនឹង ចារីនៃបទល្មើសសម្រេចផងដែរ ប៉ុន្តែ ចារីនៃការប៉ុនប៉ង មិនត្រូវបានទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌចំពោះបទមជ្ឈិមទេ នៅក្នុងករណីដែលច្បាប់គ្មានចែង[30]។

ឧទាហរណ៍៖ បុរស **ក** បានបាញ់សម្លាប់បុរស **ខ** ដែលជាជនរងគ្រោះបណ្តាលឲ្យស្លាប់ ។

- ក្នុងករណីនេះបុរស **ក** ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាចារី។

៣.២ សហចារី

នៅក្នុងស្ថានភាពខ្លះ បទល្មើសប្រព្រឹត្តដោយមានបុគ្គលច្រើនរូប មានន័យថា អ្នកខ្លះចូលរួមក្នុងឋានៈជាសហចារី អ្នកខ្លះចូលរួមក្នុងឋានៈជាអ្នកផ្តើមគំនិត និង អ្នកខ្លះទៀតចូលរួមក្នុងឋានៈជាអ្នកសមគំនិត ។

សហចារី គឺជាជនដែលបានចូលរួមប្រព្រឹត្តបទល្មើសរួមគ្នា ដោយបានព្រមព្រៀងគ្នា ហើយបុគ្គលទាំងនោះបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសដោយផ្ទាល់ (ជនល្មើស ប្រព្រឹត្តមានគ្នាចាប់ពី ២នាក់ឡើងទៅ)។ ត្រូវបានចាត់ទុកជាសហចារីផងដែរ ចំពោះបុគ្គលច្រើននាក់បានព្រមព្រៀងប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមដោយផ្ទាល់ក្នុងករណីដែលច្បាប់បានចែងទុកជាមុន។ មានន័យថា ក្នុងករណីដែល ច្បាប់បានចែងទុកមុន ចំពោះអំពើប៉ុនប៉ងដែលបុគ្គលច្រើននាក់បានព្រមព្រៀងប្រព្រឹត្តបទល្មើស នឹង ត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌដូចនឹងបទល្មើសបានសម្រេចដែរ។[31]

ឧទាហរណ៍៖ ជនល្មើសមានគ្នាបីនាក់គឺ ឈ្មោះ **ក** **ខ** និង **គ** បានវាយទៅលើជនរងគ្រោះឈ្មោះ **ឃ** បណ្តាល ឲ្យរងរបួសបែកក្បាលយ៉ាងដំណំនៅនឹងកន្លែងកើតហេតុ។ ក្នុងចំណោមអ្នកទាំងបីនោះ ម្នាក់បានយកដំបងវាយ ទៅលើជនរងគ្រោះ បណ្តាលឲ្យបែកក្បាល។

- ក្នុងករណីនេះ អ្នកទាំងបីត្រូវបានគេចោទប្រកាន់ពីបទហិង្សា ដោយកំណត់ថាជនទាំងបីនេះជាសហចារី ប៉ុន្តែមិនមានន័យថាការ ទទួលទោសដូចគ្នានោះទេ នេះបើតាមគោលការណ៍ ឯកត្តកម្មនៃទោស។

[30] មាត្រា ២៥ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩។

[31] មាត្រា ២៦ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩។

៣.៣ អ្នកផ្ដើមគំនិត

អ្នកផ្ដើមគំនិត គឺសំដៅលើជនទាំងឡាយណា ដែលបានផ្ដើមគំនិតក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសតាមរយៈការជម្រុញឱ្យប្រព្រឹត្តបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិម តាមការណែនាំ ឬ ការបញ្ជា។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាអ្នកផ្ដើមគំនិត ផងដែរ ចំពោះបុគ្គលណាដែលបង្កឲ្យមានបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិម ដោយផ្ដល់អំណោយ ដោយការសន្យា ឬការគំរាម កំហែង ញុះញង់ ការលួងលោម ឬដោយការរំលោភអាជ្ញា ឬអំណាចរបស់ខ្លួន។ម្យ៉ាងវិញទៀត អ្នកផ្ដើមគំនិតនេះ អាច ត្រូវបានគេហៅថាជាចារីបញ្ញាផងដែរ ព្រោះថាជននេះ ជាមេគំនិតក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើស។ អ្នកផ្ដើមគំនិតនេះ នឹងត្រូវ ទទួលទោសដូចគ្នាទៅនឹងចារីដែរ ក្នុងករណីដែលបទឧក្រិដ្ឋ ឬបទមជ្ឈិមត្រូវបានសម្រេច ឬបានប៉ុនប៉ង[32]។

ឧទាហរណ៍៖ លោក **ក** បានបញ្ជាឱ្យលោក **ខ** ទៅសម្លាប់លោក **គ** ដោយសន្យាថា បន្ទាប់ពីសម្រេចកិច្ចការហើយ ខ្លួននឹងប្រគល់ផ្ទះវីឡា១ខ្នងដើម្បីជាថ្នូរ។

- ក្នុងករណីនេះ លោក **ខ** ត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាចារី ដោយហេតុថាលោក **ខ** ជាជនដៃដល់ ឬជាអ្នកប្រព្រឹត្តបទល្មើសដោយផ្ទាល់។ ចំណែកឯលោក **ក** វិញត្រូវបានចាត់ទុកថាជាអ្នកផ្ដើមគំនិត ព្រោះថា បើគ្មានគំនិតផ្ដួចផ្ដើមពីលោក **ក** ទេ លោក **ខ** ក៏មិនទៅសម្លាប់លោក **គ** ដែលជាជនរងគ្រោះដែរ។

៣.៤ អ្នកសមគំនិត

អ្នកសមគំនិត សំដៅដល់បុគ្គលដែលបានជួយសម្រួលដោយចេតនាដល់ការប៉ុនប៉ង ឬការសម្រេចបទឧក្រិដ្ឋ ឬ បទមជ្ឈិមនោះដោយផ្ដល់នូវជំនួយ ឬ ការឧបត្ថម្ភរបស់ខ្លួន[33] មានន័យថា អ្នកសមគំនិតជាជនដែលផ្ដល់ជាមធ្យោបាយតាមរយៈណាក៏ដោយដើម្បីសម្រួលដល់ការប្រព្រឹត្តបទល្មើសអនុវត្តទៅដោយរលូន។

ឧទាហរណ៍៖ នៅក្នុងបទល្មើសលួចមួយមានបុគ្គលពីរនាក់ មានឈ្មោះ **ក** និង **ខ** បានធ្វើសកម្មភាពលួចម៉ូតូរបស់លោក **គ** ដែលបានចតនៅមុខផ្ទះ ដោយម្នាក់ឈ្មោះ **ខ** ជាអ្នកឃ្លាំមើលស្ថានភាពជុំវិញ(ផ្លូវ) ដើម្បីឲ្យឈ្មោះ **ក** ធ្វើសកម្មភាពលួចម៉ូតូ ក្នុងកំឡុងពេលដែលគ្មានមនុស្សឆ្លងកាត់នៅទីនោះ។

- ក្នុងករណីនេះ ឈ្មោះ **ខ** នឹងត្រូវបានចាត់ទុកជាអ្នកសមគំនិត ព្រោះថាសកម្មភាពបែបនេះ ជាអំពើដែលជួយ សម្រួលឲ្យការប្រព្រឹត្តបទល្មើសបានសម្រេចប៉ុណ្ណោះ។ យ៉ាងណាមិញ ឈ្មោះ **ក** គឺនៅតែជាចារីដដែល ដោយហេតុថា ខ្លួនបានធ្វើសកម្មភាពលួចម៉ូតូរបស់លោក **គ** ដោយផ្ទាល់។

៤ ដំណាក់កាលនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស

ជាទូទៅ បទល្មើសនីមួយៗតែងតែលេចឡើងនូវស្ថានភាពក្នុងការប្រព្រឹត្ត ដែលស្ថានភាពនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើសទាំងនោះ ត្រូវបានចែកចេញជា ៤ (បួន) ដំណាក់កាលធំៗ ដូចតទៅ៖

[32] មាត្រា ២៨ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩។

[33] មាត្រា ២៩ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩។

- ដំណាក់កាលទី ១ គឺជាដំណាក់កាលនៃការគិត និងការសម្រេចចិត្តប្រព្រឹត្តបទល្មើស
- ដំណាក់កាលទី ២ គឺជាដំណាក់កាលនៃការត្រៀមរៀបចំប្រព្រឹត្តបទល្មើស
- ដំណាក់កាលទី ៣ គឺជាដំណាក់កាលនៃការចាប់ផ្តើមប្រព្រឹត្តបទល្មើស
- ដំណាក់កាលទី ៤ គឺជាដំណាក់កាលនៃការសម្រេចនូវបទល្មើស ឬ បើបទល្មើសមិនបានសម្រេចក្លាយទៅជាការប៉ុនប៉ង (បទល្មើសប៉ុនប៉ង) ។

គួរបញ្ជាក់ផងដែរថា នៅក្នុងដំណាក់កាលទាំង ៤ (បួន) ខាងលើនេះ ច្បាប់មិនមែនផ្តន្ទាទោសនៅគ្រប់ដំណាក់កាលទាំងអស់នោះទេ[34]។

ដូច្នេះ ដើម្បីយល់អំពីបញ្ហាទាំងនេះ យើងធ្វើការបកស្រាយឱ្យបានលម្អិតអំពី ដំណាក់កាលនីមួយៗនៃការប្រព្រឹត្តបទល្មើស។

៤.១ ដំណាក់កាលនៃការគិត និងការសម្រេចចិត្តប្រព្រឹត្តបទល្មើស

នៅក្នុងដំណាក់កាលដំបូងនេះ ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌមិនបានផ្តន្ទាទោសទេ ដោយហេតុថា មនុស្សម្នាក់ៗមានសិទ្ធិ របស់ខ្លួនក្នុងការគិតពិចារណា ទោះបីជាការគិតនោះស្តែងឡើងក្នុងន័យប្រព្រឹត្តបទល្មើស ដោយមានគំនិតទុច្ចរិត និង បានគិតអំពីស្ថានភាពថាប្រព្រឹត្តបទល្មើសក៏ដោយ ។ មានន័យថា នៅក្នុងដំណាក់កាលនេះ ប្រសិនបើជនល្មើសបានត្រឹមតែគិតពិចារណា និង បានសម្រេចចិត្តថា នឹង ប្រព្រឹត្តបទល្មើសមួយក៏ដោយក៏ការគិត និងការសម្រេចចិត្តរបស់គាត់មិនត្រូវបានផ្តន្ទាទោសនោះទេ ហើយក៏ពុំមានច្បាប់ណា ចែងនោះទេថា ការគិត និងការសម្រេចចិត្តបែបនេះត្រូវផ្តន្ទាទោសនោះដែរ ។ ព្រោះថាគ្រាន់តែគិត និងសម្រេចចិត្តបែបនេះ មិនទាន់ធ្វើឲ្យជនណាម្នាក់ ឬ ក៏សង្គមណាមួយទទួលរងនូវព្យសនកម្មពីជននោះដែរ លុះត្រាតែមានបទល្មើសស្តែងចេញជារូបរាងមកខាងក្រៅ ហើយបង្កឲ្យមានព្យសនកម្ម ឬក៏មានគ្រោះថ្នាក់ដល់សង្គម ទើបអាចត្រូវផ្តន្ទាទោស។

ឧទាហរណ៍៖ នៅក្នុងកម្មវិធីជប់លៀងមួយកន្លែង បុគ្គល **ក** មានជម្លោះពាក្យសម្តីជាមួយបុគ្គល **ខ**។ ក្នុងកំឡុងពេលនោះ បុគ្គល **ក** បានដើរចេញពីកន្លែងជប់លៀងនោះមកផ្ទះខ្លួនវិញទាំងកំហឹង ព្រោះថាបុគ្គល **ក** មានគ្នាតែពីរនាក់ ចំណែក ឯបុគ្គល **ខ** មានគ្នាច្រើននាក់ ដោយពួកគេបានវាយទៅលើ បុគ្គល **ក** នឹង គ្នារបស់គាត់។ នៅពេលដែលបុគ្គល **ក** បានមកដល់ផ្ទះវិញ គាត់ក៏បានគិតថាតើគាត់ត្រូវរកវិធីដើម្បីសងសឹកបុគ្គល **ខ** ឬ ក៏មិនសងសឹក។ បន្ទាប់ពីបានគិតថានឹងសងសឹក ឬមិនសងសឹកបុគ្គល **ខ** ហើយ គាត់ក៏បានសម្រេចចិត្តថានឹងសងសឹក ។

- ➢ ក្នុងករណីដំណាក់កាលនេះ មិនត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដោយច្បាប់នោះទេព្រោះថា គ្មានអំពើណាមួយស្តែងចេញរូបរាងចេញមកខាងក្រៅជាសម្ភារៈដើម្បីកំណត់នោះទេ។

[34] ប្រសាសន៍របស់ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ ជាអនុប្រធានការងារចូលរួមរៀបចំតាក់តែង និង ការពារសេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ តាមរយៈកម្មវិធី ផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ នៅក្នុងទូរទស្សន៍ជាតិកម្ពុជាឆ្នាំ ២០១០។

៤.២ ដំណាក់កាលត្រៀមរៀបចំប្រព្រឹត្តបទល្មើស

ជាដំណាក់កាលមួយដែលជនល្មើស រៀបចំគម្រោងប្រព្រឹត្តសកម្មភាពរបស់ខ្លួនដែលគាត់បានគិត និង បានសម្រេចចិត្តរួចហើយពីមុនមកនោះ ។ នៅក្នុងដំណាក់កាលនេះ ក៏ពុំអាចចាត់ទុកជាអំពើខុសច្បាប់បានដែរ ទោះបីជាជនល្មើសបានរៀបចំទិញសម្ភារៈសម្រាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើសក៏ដោយ ដូចជា ទិញកាំបិត ឬ ពូថៅ ជាដើម។ ប៉ុន្តែបើគាត់ទិញរបស់ហាមឃាត់វិញ(កាំភ្លើង ថ្នាំពុល...) គឺត្រូវផ្តន្ទាទោសបាន។

ឧទាហរណ៍៖ ដើម្បីសងសឹងបុគ្គល **ខ** បុគ្គល **ក** បានទៅទិញពូថៅនៅឯផ្សារ ហើយគាត់អង្គុយសំលៀង ពូថៅដែលទិញមកនោះឲ្យស្រួលបួល រួចគាត់ទៅពិនិត្យរាល់សកម្មភាពនៃការចេញចូលរបស់បុគ្គល **ខ** ដូចជាពេលវេលាចេញចូលទៅធ្វើការជាដើម។ ដូច្នេះយើងឃើញថា ស្ថានភាពបែបនេះគឺជាការត្រៀមរៀបចំប្រព្រឹត្តបទល្មើស ព្រោះ គាត់ត្រៀមដោយទិញពូថៅ ដើម្បីប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាទៅលើបុគ្គល **ខ** នោះវិញ ។ គាត់ទិញពូថៅ ហើយសំលៀង ពូថៅដើម្បីឲ្យការប្រព្រឹត្តបទល្មើសនោះអាចមានប្រសិទ្ធភាព និង រៀបចំលក្ខណៈប្រព្រឹត្តបទល្មើសតាមការគ្រោងទុករបស់គាត់ ។ នេះគឺជាដំណាក់កាលត្រៀមរៀបចំប្រព្រឹត្តបទល្មើស។

- ក្នុងករណីនេះ ច្បាប់បានចាត់ទុកថាដំណាក់កាលនេះគឺពុំទាន់បង្កើតបានជាបទល្មើសដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសនៅឡើយព្រោះដោយសារតែគ្មានជនរងគ្រោះដែលត្រូវទទួលរងនូវព្យសនកម្ម (ការខូចខាត) ហើយសង្គមយើងក៏មិនទាន់បានទទួលរងនូវផលប៉ះពាល់ផងដែរ។ ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុងស្ថានភាពប្រភេទនេះ រូបរាងចេញមកខាងក្រៅក៏មិនទាន់ច្បាស់ រីឯការសម្រេចចិត្តថ្វីត្បិតតែមាន ក៏ប៉ុន្តែបុគ្គល ក អាចសម្រេចចិត្តផ្លាស់ប្តូរនូវការប្រព្រឹត្តបទល្មើសរបស់ខ្លួនផងដែរ ពីព្រោះ គាត់អាចសំលៀងពូថៅ រួចហើយគាត់មិនយកពូថៅនោះទៅប្រព្រឹត្តបទល្មើសទេ គឺបែរជាយកពូថៅនោះទៅធ្វើសកម្មភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលច្បាប់បានចែងទុកជាមុនអំពើត្រៀមប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយ នឹងត្រូវទទួលទោសទណ្ឌ ដោយហេតុថាបទល្មើសទាំងនោះមានចរិតលក្ខណៈគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរ ដូចជា បទត្រៀមរៀបចំក្នុងបទឧក្រិដ្ឋ[35] នឹង បទត្រៀមរៀបចំក្នុងបទឧក្រិដ្ឋប្រឆាំងមនុស្សជាតិ [36] និង បទត្រៀមរៀបចំក្នុងបទឧក្រិដ្ឋសង្គ្រាម[37] ជាដើម។

៤.៣ ដំណាក់កាលនៃការចាប់ផ្តើមប្រព្រឹត្តបទល្មើស

នៅក្នុងដំណាក់កាលនេះ ជាដំណាក់កាលចាប់ផ្តើមធ្វើសកម្មភាពបានន័យថា បុគ្គលដែលមានបំណងប្រព្រឹត្តបទល្មើសនោះបានរៀបចំដើម្បីធ្វើសកម្មភាពបទល្មើស។ នៅក្នុងដំណាក់កាលនេះ ជាដំណាក់កាល មួយដែលជនល្មើសត្រូវតែប្រឈមមុខនឹង ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ប្រសិនបើអំពើនេះត្រូវបានកំណត់ដោយ

[35] មាត្រា ១៨៥ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩។

[36] មាត្រា ១៩០ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩។

[37] មាត្រា ១៩៦ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩។

ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌច្បាស់លាស់ ។ តែសកម្មភាពខ្លះក៏អាចចៀសផុតពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌផងដែរបើសកម្មភាពនោះពុំមានកំណត់នៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។

ឧទាហរណ៍៖ បុគ្គល **ក** ដដែលបានយកពូថៅ ដែលសំលៀងរួចទៅចាំពួនស្ទាក់ដើម្បីធ្វើការវាយប្រហារទៅលើបុគ្គល **ខ** ការណ៍ដែលយកពូថៅទៅ ហើយរង់ចាំធ្វើការវាយប្រហារនៅក្នុងស្ថានភាពនេះ គឺគេចាប់ផ្តើមគិតពិចារណាថាបានឈានចូលទៅក្នុងដំណាក់កាលថ្មីមួយទៀត ដែលតាមទ្រឹស្តីគេឲ្យឈ្មោះថាជាដំណាក់កាលនៃការចាប់ផ្តើមប្រព្រឹត្តបទល្មើស មានន័យថា នៅពេលដែលជនរងគ្រោះបានជិះម៉ូតូមកដល់ កន្លែងគាត់ពួនស្ទាក់នោះ គាត់ក៏ ដកពូថៅ ដើម្បីធ្វើការវាយប្រហារទៅលើជននោះតែម្តង។

- ក្នុងករណី នេះច្បាប់បានកំណត់ថាមានទោសប្រសិនបើចារី មិនបានបញ្ឈប់អំពើរបស់ខ្លួនដោយ ចេតនា និង ពុំមានទោស ទេប្រសិនបើចារីបោះបង់អំពើរបស់ខ្លួនដោយស្ម័គ្រចិត្តដោយគោរពតាមលក្ខខណ្ឌដែលបានកំណត់នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌទី ២ នៃការប៉ុនប៉ង។

៤.៤ ដំណាក់កាលនៃការសម្រេចបទល្មើស ឬ អាចក្លាយទៅជាការប៉ុនប៉ង

ជាដំណាក់កាលមួយ ដែលជនល្មើសបានប្រព្រឹត្តសកម្មភាពល្មើស ដែលបានកំណត់នៅនឹងច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌរួចទៅហើយហើយព្យសនកម្មតាមការគិត ឬការគ្រោងទុកជាមុនរបស់ជននោះ។ ចារីត្រូវតែទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌតាមការកំណត់របស់ច្បាប់ ។

ឧទាហរណ៍៖ បន្ទាប់ពីបុគ្គល **ក** បានពួនស្ទាក់រង់ចាំបុគ្គល **ខ** អស់រយៈពេលណាមួយហើយ ជនល្មើសក៏បានសម្លាប់ ជនរងគ្រោះដោយយកពូថៅកាប់ទៅលើជនរងគ្រោះបណ្តាលឱ្យស្លាប់តាមការគិតរបស់ចារី។ ក្នុងករណីនេះ យើងហៅថាជាបទល្មើសបានសម្រេច។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើជនល្មើសបានកាប់ជនរងគ្រោះ រួចហើយស្រាប់តែជនរងគ្រោះមិនស្លាប់ទៅវិញ បទល្មើសនេះហៅថាជាបទល្មើសមិនបានសម្រេច។

- ក្នុងករណី បទល្មើសមិនបានសម្រេចគឺ ជាអំពើប្រព្រឹត្តដោយចេតនាក៏ប៉ុន្តែអំពើនោះមិនបានចប់នៅឡើយដោយមូលហេតុផ្សេងៗមកបង្អាក់សកម្មភាពនោះ។ ក្នុងន័យនេះគឺ អំពើរបស់ជនល្មើសទទួលបានលទ្ធផលជាអវិជ្ជមាន មានន័យថា លទ្ធផលរបស់ជនល្មើសមិនទទួលបានតាមការគិត ឬការគ្រោងទុករបស់ជននោះទេ។ បទល្មើសមិនបានសម្រេចនេះ ជាមូលហេតុនាំឱ្យមានការចោទប្រកាន់ពីបទប៉ុនប៉ង។

កថាខណ្ឌទី២ ការរួចផុតពីទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ

ជាគោលការណ៍ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បានកំណត់ច្បាស់លាស់អំពី ទោសដែលត្រូវយកមកអនុវត្តតាមប្រភេទនៃបទល្មើសនីមួយៗ ដែលបានប្រព្រឹត្តដោយម្ចាស់កម្មសិទ្ធិករនៃបទល្មើសនោះមិនតែប៉ុណ្ណោះក៏មានបុគ្គលដែលជា ច្បាប់កំណត់ឲ្យទទួលទណ្ឌកម្មនេះផងដែល ក្នុងស្ថានភាពបានបំពេញលក្ខខណ្ឌដែលចែងក្នុងច្បាប់។ លើសពីនេះទៅទៀត ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ ក៏បានកំណត់អំពីស្ថានភាពមួយចំនួនដែលមិន

ទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ទោះបីសកម្មភាពប្រព្រឹត្ត នោះជាបទល្មើសក៏ដោយ ប្រសិនបើត្រូវតាមក្របខណ្ឌនៃច្បាប់តម្រូវ ។

១. មូលហេតុវិបល្លាសស្មារតី

វិបល្លាស មានន័យថា ការផ្លាស់ប្រែ ការដំណើរប្រែប្រួល ឬ វិបរិត ការបំប្លែង ការក្រឡះ និង ការភ្លាត់ខុស បើយោងតាមវចនានុក្រម ព្រះសង្ឃរាជ្យជួនណាត។

យើងអាចទាញបានថា វិបល្លាសស្មារតីគឺសំដៅដល់ការមានវិបត្តិ ស្មារតី ឬការប្រែប្រួលស្មារតីពីមនុស្សទូទៅ ដែលទាក់ទងទៅនឹងសរសៃប្រសាទនៃប្រព័ន្ធខួរក្បាល។ វិបល្លាសស្មារតី អាចកើតឡើងដោយសារជំងឺរបស់បុគ្គល ឬ គ្រោះថ្នាក់ផ្សេងៗដែលបង្កផលប៉ះពាល់ដល់ប្រព័ន្ធខួរក្បាលរបស់បុគ្គល ។ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានកំណត់យ៉ាងជាក់ច្បាស់នៅក្នុងមាត្រា ៣១ ថា៖ [38]

- កាលបើជនណាម្នាក់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស នៅពេលដែលជននោះកើតវិបល្លាស ស្មារតីដែលធ្វើឱ្យបាត់បង់នូវការដឹងខុសត្រូវរបស់ខ្លួន(ជនវិកលចរិត) ជននោះមិនទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌទេ។
- កាលបើជនណាម្នាក់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស នៅពេលដែលជននោះ កើតវិបល្លាសស្មារតី ដែលបន្ថយការដឹងខុសត្រូវរបស់ខ្លួនជននោះនៅតែទទួលទោសព្រហ្មទណ្ឌដដែល។ ប៉ុន្តែតុលាការត្រូវគិតគូរអំពីបញ្ហានេះកាលណាតុលាការកំណត់ទោស។
- កាលបើជនណាម្នាក់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស នៅពេលដែលជននោះកើតវិបល្លាសស្មារតី ដោយការប្រើប្រាស់គ្រឿង ស្រវឹង គ្រឿងញៀន ឬសារជាតិដែលច្បាប់ហាមឃាត់ មិនអាចរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌឡើយ។

ឧទាហរណ៍១៖ លោក **ក** បានផឹកស្រារាល់ថ្ងៃ ហើយថ្ងៃមួយលោក **ក** បានសុំលុយប្រពន្ធទៅទិញស្រា ប៉ុន្តែប្រពន្ធមិនព្រមឲ្យ និង បានស្តីបន្ទោសបន្ថែមទៀតនោះ លោក **ក** បានយកកាំបិត ទៅចាក់សម្លាប់ប្រពន្ធរបស់ខ្លួន ។

- ក្នុងករណីនេះលោក **ក** នឹងត្រូវទទួលទោសព្រហ្មទណ្ឌ ទៅតាមច្បាប់បានកំណត់ ព្រោះតែលោកបានចាក់សម្លាប់ប្រពន្ធរបស់ខ្លួន ដោយសារបាត់បង់ស្មារតី ដោយសារផឹកស្រាគាត់មិនបាន វិកលចរិតអចិន្ត្រៃយ៍ នោះទេ។

ឧទាហរណ៍២៖ លោក **ក** ដែល ជា មនុស្ស វិកលចរិត អចិន្ត្រៃយ៍ បានវាយ លោក **ខ** ឲ្យមានរបួសបែកក្បាល។

- ក្នុងករណីនេះលោក **ក** នឹងមិនត្រូវទទួលទោសព្រហ្មទណ្ឌនោះទេ ។

[38] មាត្រា ៣១ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩។

២ ស្ថានភាពចាំបាច់

បុគ្គលដែលស្ថិតនៅក្នុងការចាំបាច់ត្រូវតែប្រព្រឹត្ត មិនទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌទេ ។ ស្ថានភាពចាំបាច់ត្រូវមានលក្ខខណ្ឌដូចខាងក្រោមនេះ ៖

- បទល្មើសត្រូវបានចាត់ទុកថា ត្រឹមត្រូវដោយការចាំបាច់ដើម្បីការពារខ្លួន ការពារអ្នកដទៃ ឬ ការពារទ្រព្យសម្បត្តិ ប្រឆាំងនឹងគ្រោះថ្នាក់ដែលកំពុងកើតមាន ឬដែលនឹងកើតមាន។
- គ្មានសមាមាត្ររវាងមធ្យោបាយការពារ និងទម្ងន់នៃគ្រោះថ្នាក់[39]។

ឧទាហរណ៍ទី១៖ ជនម្នាក់ដើម្បីទប់ទល់ នឹង ការប៉ុនប៉ងសម្លាប់ពីសត្រូវរបស់ខ្លួន ជននោះបានធ្វើការតបតដោយបានវាយឲ្យសត្រូវនោះរងរបួស។ អំពើរបស់ជនម្នាក់នោះ គឺជាការការពារស្របច្បាប់ ។

- ➢ ក្នុងករណីជនម្នាក់នោះមិនត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌទេ ពីព្រោះអំពើរបស់គាត់ គឺគ្រាន់តែ ជាការការពារខ្លួន។

ឧទាហរណ៍ទី២៖ បុរស **ក** បានឃើញបុរសម្នាក់វាយប្អូនប្រុសរបស់ខ្លួន។ ពេលនោះ បុរស **ក** បានចូលទៅឃាត់កុំឲ្យបុរសម្នាក់នោះវាយប្អូនរបស់ខ្លួនទៀត ប៉ុន្តែបុរសម្នាក់នោះមិនព្រមឈប់។

- ➢ ករណីបុរស **ក** ក៏បានច្រានបុរសនោះឲ្យដួលទៅនឹងដីបណ្ដាលឱ្យរងរបួស។ ទង្វើរបស់បុរស **ក** គ្រាន់តែចង់ការពារប្អូនរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះពោលគឺជាការការពារអ្នកដទៃដោយស្របច្បាប់។

ដូច្នេះ បុរស **ក** មិនត្រូវទទួលទោសព្រហ្មទណ្ឌទេ។

៣. ការការពារស្របច្បាប់

នៅក្នុងមាត្រា១០៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាលបានបញ្ញត្តិថា អំពើសម្លាប់ កាប់ វាយ ដើម្បី នឹង ដេញមនុស្សដែលបំពាន (ការកាប់ ការគាស់ទំលុះទំលាយ) របង ជញ្ជាំង ទ្វារ បង្អួចផ្ទះ ជាទីលំនៅ ឬ រោងនៅរួមនឹងផ្ទះក្នុងវេលាយប់ក្តី ដើម្បីនឹងការពារខ្លួនឯង ឬ អ្នកដ៏ទៃដើម្បីទប់ទល់នឹងចោរលួច ចោរប្លន់ក្តី ដើម្បីនឹងដេញតាមចោរទាំងនោះ នៅពេលដែលចោរមានអាវុធ ឬ នៅពេលដែលចោរតដៃវិញក្តីអំពើទាំងនេះ ត្រូវរាប់បញ្ចូលជាកិច្ចការពារជាធម្មានុរូប ។ ដោយឡែកនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បច្ចុប្បន្ននេះវិញ គឺមិនបានបញ្ញត្តិដូចក្រមព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាលនោះទេ គឺគ្រាន់តែបញ្ញត្តិអំពីស្ថានភាពមួយចំនួន ដែលអាចធ្វើការចាត់ទុកវាថាជាការការពារស្របច្បាប់។ ដែលស្ថានភាពនៃការការពារទាំងអស់នោះមានដូចជា៖ ការការពារខ្លួន ការការពារអ្នកដទៃ និង ការការពារទ្រព្យសម្បត្តិ"។

❖ **ការការពារខ្លួន**

[39] មាត្រា ៣៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ២០០៩។

ការការពារស្របច្បាប់ គឺជាសិទ្ធិដែលរដ្ឋក៏ដូចជាក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានផ្តល់ឲ្យប្រជាពលរដ្ឋអាចធ្វើសកម្មភាពសំដៅដល់ ការពារផលប្រយោជន៍របស់រដ្ឋ ផលប្រយោជន៍របស់សង្គម ឬ ផលប្រយោជន៍របស់ បុគ្គល ។ បទបញ្ញត្តិស្តីពីការការពារខ្លួនស្របច្បាប់ក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ មានអត្ថន័យសំខាន់បំផុតក្នុងការបំផុសឲ្យមហាជនទាំងអស់ចូលរួមសកម្មភាពទប់ស្កាត់រាល់អំពើដែលបង្កឲ្យមានការអន្តរាយដល់សង្គម ។

ឧទាហរណ៍ទី១៖ ដើម្បីការពារទប់ទល់ពីការចាប់បង្ខំ មកលើរូបនាងដែលជាជនរងគ្រោះ ក្នុងគោលបំណងប៉ុនប៉ងរំលោភសេពសន្ថវៈពីសំណាក់ជនដៃដល់ នារីរងគ្រោះក៏ស្រវាយកបានដុំថ្មមួយដុំនៅ ក្បែរនោះរួចវាយទៅលើជននោះឲ្យរងរបួសដើម្បីរត់គេចខ្លួន ។

- ក្នុងករណីអំពើរបស់នារីរងគ្រោះ គឺជាការការពារស្របច្បាប់ ដោយការប្រព្រឹត្តបទល្មើសនេះគ្រាន់តែជាការការពារខ្លួនពីការឈ្លានពាន មកលើរូបរាងកាយរបស់ខ្លួនពីសំណាក់ជននោះតែប៉ុណ្ណោះ ដូច្នេះនារីនោះមិនទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌឡើយ ។

ឧទាហរណ៍ទី២៖ លោក **ក** ត្រូវបានលោក **ខ** ប្រើហិង្សាទៅលើគាត់។ ក្នុងពេលនោះដែរ ដោយគ្មានមធ្យោបាយក្នុងការរត់គេចខ្លួនពីលោក **ខ** ដោយហេតុផ្លូវទាល់ច្រក លោក **ក** បានប្រទះឃើញមានដំបងនៅជិតខ្លួន ក៏បានវាយបកទៅវិញបណ្តាលឲ្យលោក **ខ** បែកក្បាល ហើយលោក **ក** ក៏បានឆក់ឱកាសរត់ពីកន្លែងនោះបាត់ទៅ ។

- ក្នុងករណីនេះ លោក **ក** មិនត្រូវបានទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌទេ ព្រោះនេះជាអំពើការពារខ្លួនដែលជាអំពើទប់ទល់ទៅនឹងការឈ្លានពានដោយលោក **ខ** ។ សរុបជារួមមក លក្ខខណ្ឌនៃការការពារស្របច្បាប់ទាំងបីខាងលើនេះ គឺត្រូវតែផ្គុំគ្នា ឬក៏ត្រូវតែបំពេញឱ្យគ្រប់ទាំងអស់។

- **ការការពារអ្នកដទៃ**

ការការពារស្របច្បាប់ មានដែនអនុវត្តដល់ការការពារអ្នកដទៃផងដែរ ពោលគឺមិនត្រឹមតែអាចការពារខ្លួន (សិទ្ធិលើបូរណភាពរូបរាងកាយ) ប៉ុណ្ណោះ ទេគឺអាចការពារដល់អ្នកដទៃបានទៀត។

ឧទាហរណ៍៖ ក បានឃើញ **ខ** កំពុងវាយក្មេងម្នាក់ដែលអាយុប្រហែល ១០ឆ្នាំ ។ ពេលនោះ **ក** បាន ចូលទៅឃាត់កុំឲ្យ វាយក្មេងម្នាក់នោះបន្តទៀត ប៉ុន្តែ **ខ** មិនព្រមឈប់ ។ **ក** ក៏បានរុញ **ខ** ឲ្យដួលបណ្តោយឲ្យរងរបួស ។

- ក្នុងករណីនេះអំពើរបស់ **ក** គ្រាន់តែចង់ការពារក្មេងពីការឈ្លានពានរបស់ **ខ** តែប៉ុណ្ណោះ។ ដូច្នេះ **ក** មិនទទួលខុសត្រូវឡើយ ព្រោះវាជាទង្វើការការពារអ្នកដទៃ ។

- **ការការពារទ្រព្យសម្បត្តិ**

ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មិនបានបញ្ជាក់ថាការការពារទ្រព្យសម្បត្តិ ស្ថិតនៅក្រោមរូបភាពបែបណាខ្លះនោះទេគ្រាន់តែបញ្ជាក់ និង ទាមទារឲ្យមានភាពសមាមាត្ររវាង ការប្រើប្រាស់ និង ទម្ងន់នៃអំពើឈ្លាន ពានតែប៉ុណ្ណោះ ។ យើងសង្កេតឃើញថាទំហំ និង តម្លៃទ្រព្យសម្បត្តិ មិនអាចយកមកប្រៀបធៀបនឹងអាយុជីវិតរបស់មនុស្សបានឡើយ ។ ការការពារទ្រព្យសម្បត្តិខ្លះ អាចធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរដល់បូរណភាពរូបរាង

កាយ ពេលខ្លះអាចឈានដល់អាយុជីវិតទៀតផង។ អាយុជីវិតរបស់មនុស្សមិនអាចយកអ្វីមកវាស់បានឡើយ ហើយក៏មានតម្លៃជាងប្រាក់កាសទៀតផង ។ ប្រសិនបើការការពារទ្រព្យសម្បត្តិមានលក្ខណៈធ្ងន់ធ្ងរ ហួតដល់ធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់អាយុជីវិតនោះក៏ក្រមព្រហ្មទណ្ឌមិនអនុញ្ញាត ឲ្យមានស្ថានភាពការការពារបែបនេះកើតឡើងដែរ ពោលគឺ ការការពារមានព្រំដែន សមស្របនឹងការឈ្លានពានតែប៉ុណ្ណោះ មិនអាចឈានដល់ការប៉ះពាល់ដល់អាយុជីវិតឡើយ ។

ការការពារត្រូវតែចាំបាច់សំរាប់ ការការពារខ្លួន ការពារអ្នកដទៃ ការពារទ្រព្យសម្បត្តិ ពោលគឺ ដើម្បីស្រោចស្រង់ផលប្រយោជន៍ដែលកំពុងទទួល ការគំរាមគំហែង ហើយការតបតរបស់អ្នក ការពារជាមធ្យោបាយតែមួយគត់ដែលក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បានអនុញ្ញាតក្នុងគោលបំណងបញ្ចៀសការ ឈ្លានពាន មានន័យថានៅតែគ្រោះថ្នាក់មកដល់ជនរងគ្រោះគ្មានវិធី និងមធ្យោបាយផ្សេងក្នុងការ ដោះស្រាយដោយមានវិធី ឬ មធ្យោបាយតែមួយគត់ គឺការប្រព្រឹត្តបទល្មើសដើម្បីតបតទៅនឹងការឈ្លានពានដែលកំពុងនៅចំពោះមុខ ដោយក្នុងកាលៈទេសៈមិនអាចរត់គេចខ្លួនបាន ឬ ការប្តឹងទៅសមត្ថកិច្ចជាដើម។

ឧទាហរណ៍៖ ក្រុមចោរមួយក្រុមបានសម្រុកចូលទៅក្នុងផ្ទះ ប្រជាជននៅវេលាម៉ោង១ កណ្តាលអធ្រាត្រ ក្នុងគោលបំណងប្រព្រឹត្តអំពើចោលកម្ម ប៉ុន្តែត្រូវបានសមាជិកនៅក្នុងផ្ទះនាំគ្នាធ្វើការវាយបកទៅលើក្រុមចោរនោះវិញហើយបន្ទាប់មក ហើយសមាជិកនៅក្នុងផ្ទះ ក៏បានតេទៅអាជ្ញាធរសមត្ថកិច្ចដែលនៅក្បែរនោះ។

- ក្នុងករណីនេះ សមាជិកគ្រួសារដែលជាជនរងគ្រោះ គឺមិនត្រូវទទួលខុសនោះទេព្រោះអំពើ សមាជិកនៅក្នុងផ្ទះនាំគ្នាធ្វើការវាយបកទៅលើក្រុមចោរ គ្រាន់តែជាអំពើការពារខ្លួន នឹង ការពារទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ។មានករណីមួយទៀតដែលនៅក្នុង ក្របខណ្ឌនៃការការពារស្របច្បាប់ បានសន្មតថាជាការការពារស្របច្បាប់ តែម្តងក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានកំណត់ថាជាសច្ចធារណ៍ នៃការការពារស្របច្បាប់ យោងតាមមាត្រា ៣៤ បានចែងថា ត្រូវសន្មតថាជាការការពារស្របច្បាប់នៅក្នុងករណីដូចតទៅ៖[40]

- បទល្មើសត្រូវបានប្រព្រឹត្តរុញច្រាន ដោយការកាប់គាស់ទម្លុះទម្លាយ ដោយហិង្សា ឬ ដោយកលល្បិចនៅក្នុងទីកន្លែងដែលមានមនុស្សនៅ ។ មានន័យថាការចូលទៅក្នុងកន្លែងដែលមានមនុស្សរស់នៅ តាមរយៈការប្រើប្រាស់សោរក្លែង ឬ ក៏ការកាប់គាស់ ទម្លុះទម្លាយដោយប្រើប្រាស់នូវឧបករណ៍ផ្សេងៗ អនុញ្ញាតឱ្យម្ចាស់ទីកន្លែងប្រើប្រាស់មធ្យោបាយ ទប់ទល់ដើម្បីរុញច្រានអ្នកនោះឲ្យចេញវិញបាន។
- បទល្មើសបានប្រព្រឹត្ត ដើម្បីការពារខ្លួនប្រឆាំងនឹងការលួច ឬ ការប្លន់ ដែលអនុវត្តដោយហិង្សា។ ការណ៍ដែលយើងស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពដែលមានចោរប្លន់ ឬ ក៏ចោរមកលួចដោយប្រើហិង្សា ដោយ ប្រើប្រាស់អាវុធ គឺយើងអាចប្រើប្រាស់មធ្យោបាយដើម្បីទប់ទល់តបទៅវិញបាន។

[40] មាត្រា ៣៤ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ២០០៩ ។

សច្ចធារណ៍ ឬក៏ការសន្មតថាជាការការពារស្របច្បាប់នេះ គឺពុំមានលក្ខណៈដាច់ខាតទេ បានន័យថា អាចត្រូវបាន រំលាយដោយភស្តុតាងផ្ទុយ។

ហេតុដូច្នេះហើយបានជាគេថា ទោះបីជាយើងស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាព នៃការសន្មតថា ជាការការពារស្របច្បាប់ក៏ដោយ ក៏មិនអនុញ្ញាតឱ្យយើងប្រើប្រាស់នូវមធ្យោបាយតទល់នោះ ដោយមានវិសមាមាត្រជាមួយនឹងអំពើដែលឈ្លានពានឡើយ ហើយដែលយើងបានយល់ដឹងយ៉ាងច្បាស់លាស់ទៀតផង។

៤ មូលហេតុនៃ អនុភាពនៃការបង្ខំ ឬ ការបង្ខំ

ការបង្ខំ គឺភាពលុបបំបាត់ចោលនូវសេរីភាពរបស់ជនល្មើសមានន័យថា ជនល្មើស មិនអាចធ្វើអ្វីក្រៅពីប្រព្រឹត្តបទល្មើសឡើយពោលគឺឮជនល្មើសស្ថិតនៅក្រោមការគាបសង្កត់ ឬ ការបង្ខិតបង្ខំណាមួយដែលមិនអាចទប់ទល់ បាន។

យោងតាមក្រមព្រហ្មទណ្ឌមាត្រា ៣៦ បានកំណត់អំពីអានុភាពនៃកម្លាំងបង្ខំ ឬការបង្ខំ សំដៅទៅដល់បុគ្គល ដែលប្រព្រឹត្តបទល្មើសក្រោមអានុភាពនៃកម្លាំង ឬការបង្ខំ ដែលបុគ្គលនេះមិនអាចទប់ទល់បាននោះ មិនត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌទេ ។ កម្លាំង និង ការបង្ខំ អាចចេញមកពីព្រឹត្តិការណ៍ក្រៅឆន្ទៈរបស់មនុស្សតែប៉ុណ្ណោះ។ កម្លាំង និង ការបង្ខំនេះ ត្រូវតែមិនអាចមើលឃើញជាមុនបាន និង មិនអាចចៀសវាងបាន។ ការបង្ខំអាចស្តែងឡើងតាមរយៈការ បង្ខំផ្លូវកាយ និងការបង្ខំផ្លូវចិត្ត[41]។

៤.១ ការបង្ខំផ្លូវកាយ

ការបង្ខំផ្លូវកាយ គឺសំដៅទៅលើស្ថានភាពមួយដែលជនល្មើសត្រូវបានរងការបង្ខំដោយកាលៈទេសៈខាងក្រៅ និងដោយមិនអាចទប់ទល់បាន អាចជាកម្លាំងខាងក្រៅ ឬ ករណីធម្មជាតិជាដើម។

ឧទាហរណ៍៖ ខ្យល់ព្យុះ រន្ទះបាញ់បានបណ្តាលឲ្យអ្នកបើកបរមិនអាចគ្រប់គ្រងចង្កូតរថយន្ត បាន ហើយ បានជ្រុលទៅបុកអ្នកថ្មើរជើងបណ្តាលឲ្យស្លាប់ និងរបួស។ ក្នុងស្ថានភាពនេះ អ្នកបើកមិនទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌទេព្រោះករណីនេះបណ្តាលមកពីព្រឹត្តិការណ៍ធម្មជាតិ ដោយពុំអាចរារាំងបាន។

- ក្នុងករណីនេះគ្រោះធម្មជាតិដែលបានកើតឡើង គឺជាប្រធានសក្តិ ព្រោះបាតុភូត ឬ ព្រឹត្តិការណ៍ ដែលបានកើតឡើងដោយមិនដឹងជាមុន មិនអាចប៉ាន់ស្មានជាមុនបាន និង មិនអាចជំនះបាន ដូចជាគ្រោះធម្មជាតិនេះ ហេតុនេះគាត់មិនទទួលខុសត្រូវចំពោះបទល្មើសនោះទេ ។

៤.២ ការបង្ខំផ្លូវចិត្ត

[41] មាត្រា ៣៦ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ២០០៩។

ជាស្ថានភាពមួយដែលចារីស្ថិតនៅក្រោមការគំរាមកំហែងដោយតតិយជន ដែលជាអានុភាពនៃកម្លាំង ឬការបង្ខំទៅលើផ្លូវចិត្តរបស់ចារីជាពិសេស គឺ ការគំរាមកំហែងដែលទាក់ទងដោយផ្ទាល់ទៅលើ ចិត្តសាស្ត្ររបស់ចារីបទល្មើស មានន័យថា ចារីប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែលមិនមែនជាឆន្ទៈផ្ទាល់របស់ខ្លួនឡើយ។

ឧទាហរណ៍៖ ក្នុងករណីមានគេចាប់កូនភ្ជង់នឹងចុងកាំភ្លើង ហើយបង្ខំឲ្យឪពុកចូលទៅលួចលុយគេជាដើម ។

- ក្នុងករណីនេះ បើគាត់មិនធ្វើតាមពាក្យបង្ខំនោះវាអាច ប៉ះពាល់ទៅដល់ជីវិតរបស់កូនគាត់ ដូច្នេះ គាត់មិនមានការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌចំពោះទង្វើល្មើសនេះទេ។

៥. ការអនុញ្ញាតដោយច្បាប់ ឬ អាជ្ញាធរ

ចំពោះការអនុញ្ញាតដោយច្បាប់ ឬ អាជ្ញាធរនេះ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌបានចែងយ៉ាងច្បាស់ថា បុគ្គលណាដែលប្រព្រឹត្តអំពើដែលច្បាប់បានបញ្ញត្តិ ឬអនុញ្ញាតតាមច្បាប់ បុគ្គលនោះមិនប្រព្រឹត្តបទល្មើសទេ។ ហេតុដូច្នេះ អំពើក៏ ក្លាយទៅជាអំពើស្របច្បាប់ទៅវិញ ដែលជាមូលហេតុនៃការមិនទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌសោះឡើយ។

ឧទាហរណ៍៖ ទាហាន ដែលសម្លាប់គូសត្រូវ ក្នុងសមរភូមិ មិនត្រូវជាប់ទោសពីបទឃាតកម្មទេ ។ ប៉ូលីសដែលទម្លុះទម្លាយទ្វារ ចូលទៅឆែកឆេរលំនៅដ្ឋាន ឯកជនទៅតាមសាលក្រមតុលាការ ក៏មិនត្រូវជាប់ទោសពីបទរំលោភលើលំនៅដ្ឋានដែរ។

៦ ទោសដែលត្រូវអនុវត្ត

ទោសដែលត្រូវយកមកអនុវត្តទៅលើបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន មានចំនួនពីរ គឺមូលទោស និង ទោសបន្ថែម ។

៦.១ មូលទោស

មូលទោស គឺទោសដាក់ពន្ធនាគារ និង ទោសពិន័យ។ មូលទោស គឺជាទោសមូលដ្ឋាន ដែលយកទៅប្រើប្រាស់សម្រាប់ការប្រកាសទោសចំពោះជនជាប់ចោទដែលបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

មូលទោសត្រូវបានកំណត់ដោយក្រមព្រហ្មទណ្ឌមានទោសដាក់ពន្ធនាគារ និង ទោសពិន័យជាប្រាក់[42]។

- ទោសដាក់ពន្ធនាគារ

ទោសដាក់ពន្ធនាគារគឺជា ទោសដែលបំបាត់សេរីភាពមានកំណត់កាលដែលត្រូវ បានផ្តន្ទាទោស ដោយដាក់ពន្ធនាគារ ។

- ទោសពិន័យ

[42] មាត្រា ៤៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ២០០៩ ។

ភ្ជាប់ជាមួយទោសដាក់ពន្ធនាគារនៅមានទោសមួយទៀតដែលគេឱ្យឈ្មោះថា ទោសពិន័យ ។ ការពិន័យជាប្រាក់ គឺ ត្រូវគិតជាប្រាក់រៀល ដែលជា រូបិយវត្ថុជាតិខ្មែរ ហើយផលដែលបានមកពីការជាប្រាក់នេះត្រូវបង់ចូលទៅក្នុង ថវិការបស់រដ្ឋ ។

៦.២ ទោសបន្ថែម

ចំពោះបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ទោសបន្ថែមរបស់វាក៏មិនខុសពីទោសបន្ថែមដែលអាចត្រូវ បានដាក់ទៅលើមូលទោសនៃបទឃាតកម្មដែរ ។ ទោសបន្ថែមទាំងនោះមានដូចខាងក្រោម៖

១. ការដកសិទ្ធិខ្លះជាពលរដ្ឋជាស្ថាពរ ឬសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

២. ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ កាលបើបទឧក្រិដ្ឋត្រូវបានប្រព្រឹត្ត នៅក្នុង ការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ ឬនៅក្នុងឱកាសនៃការប្រកបវិជ្ជាជីវៈនេះ ជាស្ថាពរ ឬ សម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

៣. ការហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅ សម្រាប់រយៈពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

៤. ការហាមឃាត់ដល់ទណ្ឌិតបរទេសចំពោះការចូល ឬការស្នាក់នៅក្នុងដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជាស្ថាពរ ឬសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

៥. ការរឹបអូសឧបករណ៍ សម្ភារៈ ឬវត្ថុដទៃទៀតដែលប្រើសម្រាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬ ដែលមានគោលដៅប្រព្រឹត្តបទល្មើស[43]។

៦. ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬការយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះ និងគ្រាប់រំសេវ គ្រប់ប្រភេទ ជាស្ថាពរ ឬសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន។

៧. ការបិទផ្សាយសេចក្ដីសម្រេចផ្ដន្ទាទោស សម្រាប់រយៈពេល ២ (ពីរ) ខែ យ៉ាងច្រើន ។

៨. ការផ្សាយសេចក្ដីសម្រេចផ្ដន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មាន ។

៩. ការផ្សាយសេចក្ដីសម្រេចផ្ដន្ទាទោស តាមគ្រប់មធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍ សោតទស្សន៍ សម្រាប់រយៈពេល ៨ (ប្រាំបី) ថ្ងៃ យ៉ាងច្រើន ។

ឧទាហរណ៍៖ បុរសម្នាក់ បានបើកបររថយន្តនៅតាម ដងផ្លូវក្នុងល្បឿនយ៉ាងលឿនដោយកំពុងនិយាយទូរស័ព្ទផងក្នុងពេលនោះដោយ ចាប់ហ្វ្រាំងមិនទាន់មិនប្រយ័ត្ន ក៏បានបើកឆ្លងកាត់ភ្លើងសញ្ញាចរាចរណ៍ពណ៌ក្រហម ស្របពេលនោះដែរ មានអ្នកដំណើរ ២នាក់ ដែលនៅផ្លូវម្ខាងទៀតឃើញ លោតភ្លើងខៀវនោះ ដឹងថាជាសិទ្ធិអាទិភាព របស់ខ្លួនហើយក៏បើកបរម៉ូតូចេញមក ដោយសារ រថយន្តនោះបើកក្នុងល្បឿនលឿនហើយ បើកបរបញ្ច្រាស់ទិសគ្នារវាង រថយន្ត និង ម៉ូតូ បានបុកទង្គិចគ្នាមួយទំហឹងបណ្ដាលឲ្យអ្នកដំណើរ ដែលនៅពីក្រោយអ្នកបើកម៉ូតូស្លាប់ ភ្លាមៗនៅកន្លែងកើតហេតុ ។

[43] មាត្រា ៥៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ឆ្នាំ ២០០៩ ។

ទណ្ឌកម្ម នៃ ព្យសនកម្មខាងលើនេះ គឺ ត្រូវទទួល ខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌទៅតាមច្បាប់កំណោត់ និង អាច ទទួលរងទោសពិន័យបន្ថែម ដូចជា ព្យួរលិខិតបើកបរ និង ហាមឃាត់ ក្នុង ការបើកបរ រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ប៉ុន្តែការដាក់ទោសរបៀបនេះត្រូវតែសិក្សាទៅលើទំហំ និង ព្យសនកម្ម ដែលបុគ្គលម្នាក់នេះបាន ប្រព្រឹត្តផងដែរ ។

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

បន្ទាប់ពីបាន ធ្វើការសិក្សាទៅលើ បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន រួចមកនោះ ។ ប្រសិនបើយើងធ្វើការត្រួតពិនិត្យទៅលើ បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន គឺ សំដៅទៅលើអំពើសម្លាប់មនុស្ស ដោយឆ្លងកាត់ ការគិតទុកជាមុន ឬ ការពួនស្ទាក់ ។ បទល្មើសនេះត្រូវបានចែងក្នុង មាត្រា២០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌហើយធាតុសម្ភារៈនៃបទល្មើសនេះ គឺ ទាមទារ អំពើដកហូតជីវិតមនុស្ស ដោយមិនទាមទារឲ្យមាន ព្យសនកម្ម កើតឡើងដូចបទឃាតកម្មនោះទេ ។ ប៉ុន្តែមានបន្ថែមស្ថានភាព ពីរទៀតនោះគឺ ការគិតទុកជាមុន និង ការពួនស្ទាក់ ។ ចំណែកឯធាតុអន្តោម័តនៃបទល្មើសឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ក៏មានលក្ខណៈដូចគ្នាទៅនឹង បទឃាតកម្មផងដែរ។

ប៉ុន្តែគ្រាន់តែខុសគ្នាត្រង់ថា ធាតុចេតនានៃ បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន គឺ កើតឡើងដោយមាន ការគិតទុកជាមុន ឬ មានការរៀបចំគម្រោង មធ្យោបាយ ឬ មានសម្ភារៈ និង ឧបករណ៍ផ្សេងៗ និង មានការពួនស្ទាក់មុនពេលមានការ ប្រព្រឹត្តនូវអំពើសម្លាប់មនុស្សកើតឡើង ។ លើសពីនេះទៅទៀត បទល្មើសនេះត្រូវបានផ្តន្ទាទោសតាម មាត្រា២០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ហើយទោសបន្ថែម ដូចគ្នា ទៅនឹងបទឃាតកម្មផងដែរ គឺ នៅក្នុងមាត្រា ២០៦ នៃ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។ បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ត្រូវបានចែងនៅក្នុងរចនាសម្ពន្ធ័នៃ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌឆ្នាំ ២០០៩ ហើយប្រភេទនៃ បទល្មើស គឺឧក្រិដ្ឋ ។

ចំណែកឯបុគ្គល ដែលពាក់ព័ន្ធ និង បទល្មើស ដូចជា ចារី ឬ សហចារី អ្នកផ្តើមគំនិត ឬ អ្នកសមគំនិត និង ជនរងគ្រោះ ហើយអំពើ និង បច្ច័យ គឺទាមទារឲ្យ មានអំពើ ព្យសនកម្មកើតឡើង ។ ចំពោះអាជ្ញាយុកាល នៃបទល្មើសឃាតកម្មគិតទុកជាមុន គឺផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ។ ចំណែកទោសដែលត្រូវអនុវត្ត និង មូលទោស បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន មានចែងក្នុងមាត្រា ២០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។ ហើយដើម្បីអាចកំណត់ថាជាបទល្មើស មួយបានលុះត្រាតែមាន ធាតុផ្សំ ចំនួន៣ ផងដែររួមមានដូចជា : ធាតុនីត្យានុកូល , ធាតុសត្យានុម័ត , ធាតុអន្តោម័ត។

ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើ ពុំមានធាតុផ្សំនៃបទល្មើសទាំង៣នេះទេ នោះគេពុំអាចចាត់ទុកថាជាបទល្មើសមួយបានទេ ។ មួយវិញទៀតសោត ទាក់ទងទៅនឹងចំណាត់ថ្នាក់នៃបទល្មើស ក៏មានសារៈសំខាន់ណាស់ដែរ ។ ការបែងចែកចំណាត់ថ្នាក់នៃបទល្មើស គឺ ពិតជាមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការបែងចែកនូវបទល្មើសនីមួយៗ។ហើយ ចំណាត់ថ្នាក់នៃបទល្មើសនោះរួមមានដូចជា: បទឧក្រិដ្ឋ , បទមជ្ឈិម , បទលហុ ។ ក្នុងករណីនេះប្រសិនបើគេ ពុំបានបែងចែកនូវចំណាត់ថ្នាក់នៃបទល្មើសនោះទេ គឺវានិងមានភាពរញ៉េរញ៉ៃខ្លាំង នៅក្នុងការចោទប្រកាន់បទល្មើស ពីព្រោះបទល្មើសនីមួយៗ គឺវាពុំដូចគ្នានោះទេ ដោយហេតុថា មានបទល្មើស ខ្លះមាន

ស្ថានទម្ងន់ទោសស្រាល និង បទល្មើស ខ្លះមាន ស្ថានទម្ងន់ទោសធ្ងន់ធ្ងរ ។ ដូច្នេះបានជាគេបានធ្វើការបែងចែកនូវចំណាត់ថ្នាក់នៃបទល្មើសនេះឡើង ។

សរុបជារួម បទល្មើសឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ទោះបីជាបទល្មើសនេះមានចែងនៅក្នុង ក្រមព្រហ្មទណ្ឌថ្មីនេះក៏ដោយ គឺក្នុងនោះមានទាំង គុណសម្បត្តិ និង គុណវិបត្តិ ផងដែរ។

បទល្មើសនេះមាន អត្ថប្រយោជន៍មួយចំនួន ដែលជាគោលបំណងនៃការចែងនៃបទនេះឡើង ។ បទល្មើសនេះត្រូវបានចែងឡើងដោយគោរព ទៅតាម មាត្រា៣២នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដែលមាត្រានេះរក្សាសិទ្ធិរស់រានមានជីវិត និង ហាមឃាត់មិនអោយមាននូវទោសប្រហារជីវិត ពីព្រោះបទល្មើសនេះបានចែងក្នុងគោលបំណងហាមឃាត់ ទប់ស្កាត់បង្ការកុំឲ្យមានអំពើសម្លាប់មនុស្ស និង ដាក់ទោសទៅលើបុគ្គលដែលប្រព្រឹត្តនូវអំពើសម្លាប់នោះ ។ លើសពីនេះ បទល្មើសនេះត្រូវបានចែង ដោយកំណត់ទោសដាក់ ពន្ធនាគារ តែប៉ុណ្ណោះ មិនមានទោសប្រហារជីវិត នោះទេ ទោះបីជាវាប៉ះពាល់ដល់អាយុជីវិតមនុស្សក៏ដោយ ប៉ុន្តែច្បាប់ចាស់ពីមុនវិញ គឺដាក់ទោសប្រហារជីវិតតែម្តង ។

បទល្មើសនេះត្រូវបានចែងដោយដាក់ទោសដាក់ពន្ធនាគារ គឺ សមល្មម និង កម្រិតផលប៉ះពាល់ នៃបទល្មើស ដែលធ្វើឲ្យប្រធាននៃបទល្មើសមានការខ្លាចរអារ និង វៀងចាលមិនហ៊ានប្រព្រឹត្ត បទល្មើសនេះឡើយ។ ទោះបីជា បទល្មើសនេះត្រូវបានចែងឡើងដោយផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ ជាច្រើនក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែនៅក្នុងនោះ ក៏មានចំណុច អវិជ្ជមានមួយចំនួនផងដែរ ។ ដោយសារតែបទល្មើសឃាតកម្មគិតទុកជាមុននេះ វាមានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នា ជាមួយនិង បទល្មើសឃាតកម្ម ខុសគ្នាត្រង់បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន មានការគិតទុកជាមុន ឬ ការពួនស្ទាក់តែប៉ុណ្ណោះ ហើយចំណុចដែលធ្វើឲ្យយើងមានការពិបាក ក្នុងការបែងចែក បទល្មើសទាំងពីរអោយដាច់ពីគ្នានោះគឺត្រង់ចំណុច ការគិតទុកជាមុននេះតែម្តង គឺធ្វើឲ្យយើងមានការលំបាក នូវក្នុងការកំណត់នូវអំពើសម្លាប់ណាមួយ ដែលបង្កប់ចេតនា របស់ជនល្មើស ដែលកើតឡើងតាមរយៈការគិតទុកជាមុន ហេតុនេះហើយក៏អាចមានការបកស្រាយ និង ការសម្រេចសេចក្តីរបស់តុលាការ មានការខុសឆ្គងដោយច្រឡំទៅលើបទល្មើសទាំងពីរនេះ ។ ហើយចំពោះការទទួលខុសត្រូវ នេះទៀតសោត ត្រូវតែកំណត់ឲ្យចំបទល្មើស និង ចំទោស ព្រោះថារាល់ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ សំដៅដល់ការដកហូតនូវសិទ្ធិសេរីភាពរបស់បុគ្គលរួមជាមួយការធានា ថាមិនមានបុគ្គលណាមួយ ទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ដោយគ្មានបទល្មើស គ្មានទោស ហើយគ្មានច្បាប់ចែងនោះទេ ។ គួររំលឹកឡើងវិញថា មិនគ្រប់ជនដែលបានសង្ស័យថាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬ បានប្រព្រឹត្តបទល្មើសទាំងអស់ ត្រូវតែទទួលខុសត្រូវ ព្រហ្មទណ្ឌនោះទេ ពោលគឺមានករណីខ្លះ ច្បាប់មិនតម្រូវឲ្យជននោះទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ដែលកើតចេញពីអំពើរបស់ខ្លួនឡើយ ។ នេះដោយ

ហេតុថាច្បាប់បានចែងទុកជាមុនថាមិនឲ្យ ជននោះ ទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ឬ ដោយសារមូលហេតុគតិយុត្ត ២ (ពីរ) ផ្សេងទៀត គឺមូលហេតុអន្តោម័ត និង សត្យានុម័ត នៃការមិនទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ។

ជារួមមក ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌ ជាទូទៅ គឺជាលទ្ធផលគតិយុត្តដែល កើតចេញអំពីអំពើល្មើសច្បាប់ ព្រហ្មទណ្ឌ របស់រូបវន្តបុគ្គល ឬ នីតិបុគ្គល (នីតិបុគ្គល ទទួលខុសត្រូវតាមរយៈអំពើរបស់អ្នកតំណាង ក្នុងគោលដៅជាប្រយោជន៍ របស់នីតិបុគ្គលនោះ) និង យោងតាមសេចក្តីសម្រេចជាស្ថាពរ របស់ស្ថាប័នតុលាការ ដែលកើតចេញពីការវិនិច្ឆ័យ របស់ចៅក្រមដែលមានយុត្តាធិការ ។

អនុសាសន៍

អនុសាសន៍

បន្ទាប់ពីបានឆ្លងកាត់ការសិក្សាទៅលើ បទល្មើសឃាតកម្មគិតទុកជាមុន នេះរួចមមកយើងក៏បានសង្កេតឃើញ ចំណុចដែលជាគុណសម្បត្តិ និង គុណវិបត្តិមួយចំនួនដូចដែលបានរៀបរាប់ នៅក្នុងសេចក្ដីសន្និដ្ឋានខាងលើផងដែរ ។

ដោយសង្កេតឃើញ ចំណុចអវិជ្ជមាននៃ បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ខាងលើនេះដើម្បីឲ្យការអនុវត្តន៍នូវបទល្មើសខាងលើនេះ ប្រកបដោយភាពរលូន ក្រុមយើងខ្ញុំសូមធ្វើការផ្ដល់នូវមតិយោបល់ មួយចំនួនដោយបែងចែកចំណុចសំខាន់ៗដូចខាងក្រោម៖

១. គោលនយោបាយអនុវត្ត៖

សំដៅទៅលើការ ចែងអំពីបទល្មើសឃាតកម្មគិតទុកជាមុន នៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ គឺធ្វើយ៉ាងណាឲ្យមានភាពងាយស្រួលយល់ ដោយការធ្វើការបែងចែកបទល្មើស ឲ្យបានច្បាស់លាស់ ដើម្បីកុំឲ្យមានការភ័ន្តច្រឡំ ជាមួយនិង បទល្មើសឃាតកម្ម ។ ជាពិសេស គឺធ្វើការកំណត់ នូវសញ្ញាណនៃ បទល្មើសឃាតកម្មគិតទុកជាមុនគឺ ការគិតទុកជាមុនដែលពិបាកក្នុងការកំណត់នូវភាពខុសគ្នារវាងបទឃាតកម្ម និង បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ។ លើសពីនេះទៅទៀត ចំពោះការបែងចែកអំពីស្ថានទម្ងន់ទោស ក៏ត្រូវធ្វើឲ្យបានច្បាស់លាស់ផងដែរពីព្រោះ ថាការដាក់ទោសទៅលើបទល្មើសទាំងពីរវាមាន ស្ថានទម្ងន់ខុសគ្នា ដូចជាការសម្លាប់ក្រោយពេលរំលោភសេពសន្ថវៈ ធ្វើឲ្យមានការសម្រេចនូវទោសនៃបទល្មើសខុសគ្នា រវាង ស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទល្មើស និងការកំណត់ចេញជាបទល្មើសឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ។

២. ការបណ្ដុះបណ្ដាល

គឺជាចំណែកមួយយ៉ាងសំខាន់ ដែលចូលរួមនៅក្នុងការផ្ដល់ នូវចំណេះដឹងអំពីបទល្មើសឃាតកម្មគិតទុកជាមុននេះ ព្រោះប្រសិនបើពុំមានការយល់ដឹង អំពីបទល្មើសនេះ អោយបានច្បាស់លាស់នោះទេ នោះការចូលរួមអនុវត្តក៏មិនមានភាពខ្លាំងក្លាដែរ ។ ចំពោះបុគ្គលដែលត្រូវទទួលការបណ្ដុះបណ្ដាលមានដូចជា៖

- **ព្រះរាជអាជ្ញា ៖** ព្រោះដោយសារតែ ព្រះរាជអាជ្ញា គឺជាអ្នក ធ្វើការអង្កេតបឋម និង ស៊ើបអង្កេតជាក់ស្ដែងទៅលើបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដោយមានសិទ្ធិសម្រេចថាតើតម្កល់រឿងទុកឥតចាត់ការ ឬ ធ្វើការចោទប្រកាន់ដើម្បីសុំឱ្យតុលាការផ្ដន្ទាទោសជនល្មើស ។ ព្រះរាជអាជ្ញាត្រូវមានវត្តមានគ្រប់ពេល នៃសវនាការព្រហ្មទណ្ឌអាចសួរចម្លើយទៅ ជនជាប់ចោទ ជនរងគ្រោះ សាក្សី និង ធ្វើការសន្និដ្ឋានសុំតុលាការដើម្បីផ្ដន្ទាទោសជនជាប់ចោទ ព្រះរាជអាជ្ញាធានារ៉ាប់រង ក្នុងការអនុវត្តន៍សេចក្ដីសម្រេចព្រហ្មទណ្ឌ និងអនុវត្តន៍ទោសពន្ធនាគារពិន័យនិងទណ្ឌកម្មបង្ខំដល់រូបរាងកាយ។

- **ចៅក្រម ៖** ចៅក្រម ជាអ្នកអនុវត្តច្បាប់ និង ជាអ្នកកាត់សេចក្តី ដែលធ្វើឡើងទៅតាម អំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ហេតុនេះហើយចៅក្រម ត្រូវតែយល់ដឹង ឲ្យបានច្បាស់លាស់ ទៅលើប្រភេទនៃបទល្មើស ដើម្បីចៀសវាងការចោទប្រកាន់ ខុសបទល្មើស ចំពោះចៅក្រមអយ្យការ និង ការសម្រេចសេចក្តីដាក់ទោស ទៅលើជនល្មើស ខុសបទល្មើស ដែលធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ ដល់សិទ្ធិសេរីភាព របស់ជនល្មើស រួមទាំង ដំណើរការនៃនីតិវិធីតុលាការចំពោះចៅក្រមជុំនុំជម្រះ ។
- **អ្នកសិក្សា ៖** ជាពិសេសចំពោះអ្នក ដែលបានសិក្សាជំនាញច្បាប់នេះផ្ទាល់តែម្តង ត្រូវតែព្យាយាមអានសៀវភៅដើម្បី ពង្រីកចំណេះដឹងរបស់ខ្លួន អំពីច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌពិសេសនោះ គឺទោសព្រហ្មទណ្ឌ ដើម្បីអាចបញ្ចេញជាទស្សនៈថ្មីៗ ដែលសមស្រប ហើយអាចយកទៅអនុវត្តបាន ។

៣. ការផ្សព្វផ្សាយ

ការផ្សព្វផ្សាយ ជាផ្នែកមួយដ៏សំខាន់ ដើម្បីបង្កើននូវប្រសិទ្ធិភាពដល់ការអប់រំ បណ្តុះបណ្តាល ។ ការផ្សព្វផ្សាយចំណេះដឹង អំពីបទល្មើស ឃាតកម្មគិតទុកជាមុននេះទៅដល់ប្រជាពលរដ្ឋ ធម្មតា គឺវាពិតជាមានសារៈសំខាន់ខ្លាំងណាស់ ព្រោះយើងមិនអាចបណ្តុះបណ្តាល ទៅដល់ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់គ្នាបាននោះទេ ហើយណាមួយពួកគាត់ មិនមែនជាអ្នកអនុវត្តច្បាប់ ហេតុនេះហើយមិនទាមទារជាចាំបាច់ឲ្យ ពួកគាត់យល់ដឹងច្បាស់លាស់ និង បានស៊ីជម្រៅពេកនោះទេ ។ គ្រាន់តែដើម្បីអោយប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ គ្រប់រូបព្យាយាមសិក្សាស្វែងយល់អំពីច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌនេះតាមរយៈ ការស្តាប់ ការអាន ការឆ្លល់ រួចសួរទៅកាន់អ្នកជំនាញច្បាប់ដែលត្រឹមត្រូវ និងចូលរួមអនុវត្តច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌនេះ ឲ្យបានខ្ជាប់ខ្ជួន ដើម្បីចៀសសវាងកុំឲ្យធ្លាក់ខ្លួនទៅប្រព្រឹត្តបទល្មើសដែលនាំឲ្យមានការផ្តន្ទាទោស ព្រហ្មទណ្ឌពីតុលាការ និង បណ្តាលឲ្យខូចខាត ប្រយោជន៍ផ្ទាល់របស់ខ្លួនឯងក៏ ដូចជាក្រុមគ្រួសារ និង សង្គមជាតិទាំងមូលផងដែរ ។

ឯកសារយោង

ឯកសារយោង

➢ **លិខិតបទដ្ឋានជាតិ**

- ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ឆ្នាំ២០០៩
- ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល ឆ្នាំ១៩៩២
- ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងអាស៊ីដខ្លាំង ឆ្នាំ២០១១
- ច្បាប់ស្តីពីស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទឧក្រិដ្ឋ ឆ្នាំ២០០២
- ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឆ្នាំ២០០៧

➢ **ឯកសាជាសៀវភៅ និង អត្ថបទផ្នែកច្បាប់ផ្សេងៗ**

- សៀវភៅនីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស ឆ្នាំសិក្សា ២០១៤ - ២០១៥ (លោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពញ្ញា រិទ្ធ និង លោកស្រីចៅក្រម ចាំង ស៊ីណាត)
- ព្រហ្មទណ្ឌពិសេស ឆ្នាំទី៣ ឆ្នាំសិក្សា២០២១ - ២០២២ (លោកសាស្ត្រាចារ្យ ទេព មុនិន្ទ)
- ប្រសាសន៍របស់ឯកឧត្តម ប៊ុន ហុន ជាអនុប្រធានការងារចូលរួមរៀបចំតាក់តែង និងការពារសេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ តាមរយៈកម្មវិធីផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ នៅក្នុងទូរទស្សន៍ជាតិកម្ពុជាឆ្នាំ ២០១០
- ប្រសាសន៍របស់ឯកឧត្តម កើត រិទ្ធ ជាអនុប្រធានការងារចូលរួមរៀបចំតាក់តែង និងការពារសេចក្តីព្រាងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ តាមរយៈកម្មវិធី ផ្សព្វផ្សាយច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ នៅក្នុងទូរទស្សន៍ជាតិកម្ពុជាឆ្នាំ ២០១០ តំណរភ្ជាប់ https://www.youtube.com/watch?v=z34N9WQw7BE
- វចនានុក្រមសម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត របស់វិទ្យាស្ថានពុទ្ធិសាសនបណ្ឌិត្យ ឆ្នាំ ២០០៩ ។

ឧបសម្ព័ន្ធ

តារាងឧបសម្ព័ន្ធ

ល.រ.	ឈ្មោះឯកសារ
ឧបសម្ព័ន្ធទី១	ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩
ឧបសម្ព័ន្ធទី២	នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស ឆ្នាំសិក្សា ២០១៤-២០១៥ (លោកសាស្ត្រាចារ្យ រុន ពញ្ញារិទ្ធ និង លោកស្រីចៅក្រម ចាំង ស៊ីណាត)
ឧបសម្ព័ន្ធទី៣	• សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌ សាលក្រមលេខ ០៩ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១៣ • ដីកាបង្គាប់ឲ្យឃុំខ្លួន សុំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ០៣៦ ចុះថ្ងៃទី ០៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០២១
ឧបសម្ព័ន្ធទី៤	ច្បាប់ស្តីពីស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទឧក្រិដ្ឋ ចុះថ្ងៃទី ១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០១
ឧបសម្ព័ន្ធទី៥	ច្បាប់ស្តីពីការប្រើប្រាស់អាស៊ីដខ្លាំង ចុះថ្ងៃទី ០៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១
ឧបសម្ព័ន្ធទី៦	ច្បាប់ស្តីពីលក្ខន្តិកៈនៃចៅក្រម និង ព្រះរាជអាជ្ញា ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ ២០១៤

ឧបសម្ព័ន្ធទី១

មាតិកាទី ២

ការប៉ះពាល់ដល់មនុស្ស

ជំពូកទី ១

ការប៉ះពាល់ដល់ជីវិតមនុស្ស

ផ្នែកទី ១

ការប៉ះពាល់ដោយចេតនាដល់ជីវិតមនុស្ស

មាត្រា ១៩៩.- បទឃាតកម្ម

អំពើសម្លាប់មនុស្សដោយចេតនា ដោយប្រើអាវុធ ឬ មិនប្រើអាវុធ ដោយគ្មានស្ថានទម្ងន់ទោសដូចបានកំណត់ក្នុងមាត្រា ២០០(បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន) ដល់មាត្រា ២០៥

(បទឃាតកម្មដោយមានទារុណកម្ម អំពើឃោរឃៅ ឬ អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ) នៃក្រមនេះ គឺជាឃាតកម្ម ។

ឃាតកម្មត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ទៅ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

មាត្រា ២០០.- បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន

ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន គឺអំពើសម្លាប់មនុស្សដោយគិតទុកជាមុន ឬ ដោយការលួចស្ទាក់ ។

ការគិតទុកជាមុន គឺជាគម្រោងដែលបង្កើតឡើងមុនអំពើបៀតបៀនទៅលើរូបបុគ្គលនៃជនរងគ្រោះ ។

ការលួចស្ទាក់ គឺជាអំពើឃ្លាំចាំបុគ្គលណាម្នាក់ ក្នុងរយៈពេលមួយរយៈ ដើម្បីប្រព្រឹត្តអំពើបៀតបៀនទៅលើរូបបុគ្គលនៃជនរងគ្រោះ ។

ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ។

មាត្រា ២០១.- បទឃាតកម្មដោយការប្រើថ្នាំពុល

ឃាតកម្មដែលប្រព្រឹត្តដោយការប្រើថ្នាំពុល ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ ។

មាត្រា ២០២.- បទឃាតកម្មដែលមានស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងជនរងគ្រោះ

ឃាតកម្មត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ កាលបើអំពើនេះត្រូវបានប្រព្រឹត្តទៅលើ :

១-បុគ្គលដែលទន់ខ្សោយពិសេស ដោយមូលហេតុអាយុនៃបុគ្គលនោះ ។

២-នារីមានគភ៌ កាលបើគភ៌ត្រូវបានគេឃើញជាក់ស្តែង ឬ កាលបើជនល្មើសបានដឹង ។

៣-បុគ្គលដែលទន់ខ្សោយពិសេស ដោយមូលហេតុនៃជំងឺ ឬ ពិការភាព កាលបើស្ថានភាពបុគ្គលនេះត្រូវបានគេឃើញជាក់ស្តែង ឬ កាលបើជនល្មើសបានដឹង ។

៤-អ្នករាជការសាធារណៈ នៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃមុខងារ ឬ នៅក្នុងឱកាសនៃការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ២០៣.- បទឃាតកម្មដែលមានស្ថានទម្ងន់ទោសដោយសារគោលដៅ

ឃាតកម្មត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ កាលបើអំពើនេះត្រូវបានប្រព្រឹត្តទៅលើ :

១-ជនរងគ្រោះ ឬ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដើម្បីរាំងជននេះកុំឱ្យប្តឹងបរិហារពីបទល្មើស ឬ សុំឱ្យធ្វើការជួសជុលល្មសនកម្ម ។

២-សាក្សី ដើម្បីរាំងកុំឱ្យឆ្លើយផ្តល់ភស្តុតាងនៅពេលស៊ើបអង្កេត ស៊ើបសួរ សវនាការ ឬ នៅក្នុងនីតិវិធីនៃបណ្តឹងផ្សេងទៀត ។

៣-ជនរងគ្រោះ ឬ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ពីព្រោះជននេះបានបរិហារពីបទល្មើស ឬ សុំឱ្យជួសជុលល្មសនកម្ម ។

៤-សាក្សី ដោយមូលហេតុសាក្សីនេះបានផ្តល់ភស្តុតាងនៅពេលស៊ើបអង្កេត ស៊ើបសួរ សវនាការ ឬ នៅក្នុងនីតិវិធីនៃបណ្តឹងផ្សេងទៀត ។

មាត្រា ២០៤.- បទឃាតកម្មប្រព្រឹត្តដោយអ្នករាជការសាធារណៈ

ឃាតកម្មត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ កាលបើអំពើនេះត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយអ្នករាជការសាធារណៈនៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃមុខងារ ឬ នៅក្នុងឱកាសនៃការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ២០៥.- បទឃាតកម្មដោយមានទារុណកម្ម អំពើឃោរឃៅ ឬ អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ

ឃាតកម្មដែលកើតក្នុងពេល ឬ ក្រោយពេលប្រព្រឹត្តអំពើទារុណកម្ម អំពើឃោរឃៅ ឬ អំពើរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ។

មាត្រា ២០៦.- ទោសបន្ថែម : ប្រភេទ និងរយៈពេល

ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋដែលមានចែងក្នុងផ្នែកនេះ ទោសបន្ថែមដូចតទៅនេះអាចត្រូវបានប្រកាស :

១-ការដកសិទ្ធិខ្លះជាពលរដ្ឋ ជាស្ថាពរ ឬ សម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

២-ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ កាលបើបទឧក្រិដ្ឋត្រូវបានប្រព្រឹត្តនៅក្នុងពេលប្រកបវិជ្ជាជីវៈ ឬ នៅក្នុងឱកាសនៃការប្រកបវិជ្ជាជីវៈនេះ ជាស្ថាពរ ឬ សម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

ROYAUME DU CAMBODGE SECRETARIAT DU PALAIS ROYAL
C4/26k

ksl

៣-ការហាមឃាត់ចំពោះការស្នាក់នៅ សម្រាប់រយៈពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

៤-ការហាមឃាត់ជនបរទេសចំពោះការចូល ឬ ការស្នាក់នៅក្នុងដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជាស្ថាពរ ឬ សម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

៥-ការរឹបអូសឧបករណ៍ សម្ភារៈ ឬ វត្ថុដទៃទៀត ដែលប្រើសម្រាប់ប្រព្រឹត្តបទល្មើស ឬ ដែលមានគោលដៅប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។

៦-ការហាមឃាត់ចំពោះការកាន់កាប់ ឬការយកតាមខ្លួននូវអាវុធ គ្រឿងផ្ទុះនិងគ្រាប់រំសេវគ្រប់ប្រភេទជាស្ថាពរ ឬ សម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងច្រើន ។

៧-ការបិទផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស សម្រាប់រយៈពេល ២ (ពីរ) ខែ យ៉ាងច្រើន ។

៨-ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោសនៅក្នុងសារព័ត៌មាន ។

៩-ការផ្សាយសេចក្តីសម្រេចផ្តន្ទាទោស តាមគ្រប់មធ្យោបាយទូរគមនាគមន៍សោតទស្សន៍ សម្រាប់រយៈពេល ៨ (ប្រាំបី) ថ្ងៃ យ៉ាងច្រើន ។

ផ្នែកទី ២

ការប៉ះពាល់ដោយអចេតនាដល់ជីវិតមនុស្ស

មាត្រា ២០៧.– បទមនុស្សឃាតដោយអចេតនា

បទមនុស្សឃាតដោយអចេតនា គឺជាអំពើបណ្តាលឱ្យស្លាប់អ្នកដទៃដោយ :

១-ការធ្វេសប្រហែស ការមិនប្រុងប្រយ័ត្ន ឬ ការខ្ជីខ្ជា ។

២-ការបំពានលើកាតព្វកិច្ចសន្តិសុខ ឬ កាតព្វកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នដែលច្បាប់តម្រូវ ។

បទមនុស្សឃាតដោយអចេតនា ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ ទៅ ៣ (បី) ឆ្នាំ និងពិន័យជាប្រាក់ពី ២.០០០.០០០ (ពីរលាន) រៀល ទៅ ៦.០០០.០០០ (ប្រាំមួយលាន) រៀល ។

មាត្រា ២០៨.– ទោសបន្ថែម : ប្រភេទ និងរយៈពេល

ទោសបន្ថែមដូចតទៅនេះ អាចត្រូវបានប្រកាសចំពោះបទមនុស្សឃាតដោយអចេតនា :

១-ការហាមឃាត់ចំពោះការប្រកបវិជ្ជាជីវៈ កាលបើបទល្មើសនេះបានប្រព្រឹត្ត

ឧបសម្ព័ន្ធទី២

សាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ
និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច

នីតិព្រហ្មទណ្ឌពិសេស

លោកសាស្ត្រាចារ្យ ៖ រុន ពណ្ណារិទ្ធ
លោកស្រីសាស្ត្រាចារ្យ ៖ ចាំង ស៊ីណាត

ឆ្នាំសិក្សា ៖ ២០១៤-២០១៥

រក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង

២. បទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន

ក. ធាតុផ្សំនីត្យានុកូល

អនុលោមតាម មាត្រា ២០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចែងថា " *ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន គឺជាអំពើសម្លាប់មនុស្សដោយគិតទុកជាមុន ឬដោយការលួចស្ទាក់ ។ ការគិតទុកជាមុន គឺជាគម្រោងដែលបង្កើតឡើងមុនអំពើបៀតបៀនទៅលើរូបបុគ្គលនៃជនរងគ្រោះ ។ ការលួចស្ទាក់ គឺជាអំពើឃ្លាំចាំបុគ្គលណាម្នាក់ ក្នុងរយៈពេលមួយរយៈដើម្បីប្រព្រឹត្តអំពើបៀតបៀនទៅលើរូបបុគ្គលនៃជនរងគ្រោះ ។ ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត* "។

1

សូមកត់សម្គាល់ថា ក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ពុំចាត់ទុកការសម្លាប់ក្នុងពេលចោរកម្ម ឬ ក្នុងពេលប្រព្រឹត្តបទល្មើសរំលោភសេពសន្ថវៈថាជាឃាតកម្មគិតទុកជាមុនទេ ។

ដូច្នេះ ប្រសិនបើមានការរំលោភសេពសន្ថវៈ រួចហើយចារីបានសម្លាប់ជនរងគ្រោះ នោះគឺត្រូវអនុវត្តតាមមាត្រា ២០៥ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ពោលគឺជាបទឃាតកម្ម មានស្ថានទម្ងន់ទោស ហើយដែលត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត។

2

ម្យ៉ាងវិញទៀត នៅក្នុងករណីមាន ឃាតកម្ម នៅក្នុងពេលប្រព្រឹត្តអំពើចោរកម្ម (ឬអំពើលួច) គឺត្រូវអនុវត្តតាមវិធានថែងទាក់ទងនឹងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសត្រួតគ្នា (មាត្រា ១៣៦ និងមាត្រា ១៣៧ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌជាទូទៅ ត្រូវអនុវត្តការស្រូបទោស)។ ចំណុចខាងលើនេះ មានភាពខុសប្លែកគ្នាពីច្បាប់ស្តីពីស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទឧក្រិដ្ឋ ត្រង់មាត្រា ៣ ដោយកំណត់ថា ការសម្លាប់ក្នុងពេលចោរកម្ម ឬរំលោភសេពសន្ថវៈ គឺស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទមនុស្សឃាតដោយចេតនា ហើយត្រូវចោទប្រកាន់ពីបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ។

3

ខ. ធាតុផ្សំសត្យានុម័ត

ធាតុផ្សំសម្ភារៈនៅក្នុងបទល្មើសនេះ មានភាពដូចគ្នាទៅនឹងធាតុផ្សំសម្ភារៈនៃបទឃាតកម្មផងដែរ ក៏ប៉ុន្តែមានភាពខុសប្លែកពីបទឃាតកម្មត្រង់ចំណុចជាសត្យានុម័តចំនួនពីរគឺ ៖

✓ការមានគម្រោងការគិតទុកជាមុននូវបទល្មើស ឬ

✓ ការរៀបចំការពួនស្ទាក់ ។

4

១១. ការគិតទុកជាមុន

កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ២០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បានផ្តល់នូវនិយមន័យ ការគិតទុកជាមុន ថាគឺជាគម្រោងដែលបង្កើតឡើងមុនអំពើបៀតបៀនទៅលើរូបបុគ្គលនៃជនរងគ្រោះ ។

គម្រោងដែលធ្វើឡើងមុនអំពើបៀតបៀន ទៅលើបុគ្គលណាម្នាក់ទៀត តម្រូវឲ្យមានការគិតគូរពិចារណាទុករួចជាស្រេចរបស់ជនល្មើសដើម្បីសម្រេចបំណងរបស់ខ្លួន ។ គម្រោងបានកើតឡើងមុនពេលដែលជនល្មើសចាប់ផ្តើមប្រព្រឹត្តបទល្មើស ។ ដូច្នេះ តែងតែមានចន្លោះពេលមួយរវាងគម្រោង និងទង្វើល្មើស ។ គម្លាតនេះអាចមានរយៈពេលវែង ឬខ្លី ទៅតាមករណីនីមួយៗ។

5

ឧទាហរណ៍ ៖ ជនល្មើសដែលបានបាញ់ជនរងគ្រោះចំនួនមួយគ្រាប់ចំជើងរួចក៏ចេញទៅបាត់ តែបន្តិចក្រោយមកគាត់ក៏ត្រឡប់មករកជនរងគ្រោះ ហើយបញ្ចប់ជីវិតរបស់ជនរងគ្រោះតែម្តងទៅ ។

ការសម្លាប់ដោយមានការរៀបចំទុកជាមុននេះ ខុសពីបទឃាតកម្មដោយសារកំហឹងមួយឆាវ ។ ជនល្មើសបានសម្រេចចិត្តរួចជាស្រេចចាប់តាំងពីមុនមករួចហើយថា នឹងប្រព្រឹត្តបែបនេះ ។

6

ដូច្នេះ ការគិតទុកជាមុនអាចកើតឡើង ៖

+ សូម្បីតែជនល្មើសមិនបានស្គាល់ជនរងគ្រោះជាមុនក៏ដោយ ។

ឧទាហរណ៍ ៖ ជនម្នាក់រៀបចំគម្រោងផែនការដើម្បីសម្លាប់មនុស្ស ដោយកំណត់ក្នុងចិត្តថា នឹងសម្លាប់ជនណាក៏ដោយដែលខ្លួនជួបជាលើកទីមួយ ។

+ សូម្បីតែជនដែលរងគ្រោះពិតប្រាកដ មិនមែនជាជនដែលខ្លួនប៉ងសម្លាប់ពីមុនក៏ដោយ ។

+ នៅពេលដែលជនល្មើសគិតថា នឹងសម្លាប់ជនណាដែលមកជំទាស់នឹងខ្លួន ក្នុងការប្រព្រឹត្តបទល្មើសណាមួយ ។

7

ឧទាហរណ៍ ៖ ជនម្នាក់គិតចង់ឆបោកឈ្មោះ "ក" ហើយគិតថា ខ្លួនត្រូវតែធ្វើគ្រប់បែបយ៉ាងទាំងអស់ដើម្បីសម្រេចការឆបោកនេះ ហើយបើមានការរាំងស្ទះដោយកត្តាណាមួយក៏ដោយ ខ្លួនត្រូវបញ្ចៀសឲ្យបាន ហើយអាចឈានទៅរកការសម្លាប់មនុស្សទៀតផង បើមានបុគ្គលណាមកចង់រារាំង ។

8

១២. ការពួនស្ទាក់

កថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រា ២០០ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ បានផ្តល់នូវនិយមន័យថា ៖ ការពួនស្ទាក់ គឺជាអំពើឃ្លាំចាំបុគ្គលណាម្នាក់ក្នុងរយៈពេលមួយរយៈដើម្បីប្រព្រឹត្តអំពើបៀតបៀនទៅលើរូបបុគ្គលនៃជនរងគ្រោះ។

ការពួនស្ទាក់តែងតែមានការគិតទុកជាមុនជាដរាប ។ តែការគិតទុកជាមុនអាចកើតមានដោយមិនចាំបាច់មានការពួនស្ទាក់ ។

ឧទាហរណ៍ ៖ បុរស ក. មានគម្រោងថានឹងសម្លាប់បុរស ខ. ហើយក៏បានធ្វើដំណើរទៅកាន់ផ្ទះបុរស ខ. និងបាញ់រះលើបុរស ខ. ដោយមិនបានពួនស្ទាក់អ្វីទេ។ នេះគឺជាការគិតទុកជាមុន តែមិនមានការពួនស្ទាក់ឡើយ។

9

ការពួនស្ទាក់ក្តី ការគិតទុកជាមុនក្តី អាចមិនមែនជាធាតុផ្សំសម្ភារៈរបស់បទ ឃាតកម្មគិតទុកជាមុនទេ បើសិនជាធាតុផ្សំសម្ភារៈរបស់បទឃាតកម្មមិនត្រូវបានគេរកឃើញ ។

ឧទាហរណ៍ ៖ ការពួនស្ទាក់ដើម្បីប្រព្រឹត្តអំពើលួច ឬ ដើម្បីវាយដំជនរងគ្រោះ ពុំមែនជាធាតុផ្សំនៃបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុនទេ ។

10

គ. ធាតុផ្សំអត្តនោម័ត

ដូចដែលបានមកស្រាយរួចមកហើយថា ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន គឺជាការសម្លាប់មនុស្សដោយចេតនា (ឃាតកម្ម) ក៏ប៉ុន្តែ មានបន្ថែមនូវអំពើជាសត្យានុម័តបន្ថែមចំនួនពីរទៀត ដែលខុសប្លែកពីបទឃាតកម្ម គឺ ការគិតទុកជាមុន និងការលួនស្ទាក់ ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះធាតុផ្សំអត្តនោម័តវិញ គឺពុំមានភាពខុសប្លែកគ្នាខ្លាំងក្លានោះទេ គឺគ្រាន់តែចេតនាទុច្ចរិតរបស់ជនល្មើសពុំមែនកើតឡើងភ្លាមៗនោះទេ គឺកើតឡើងដោយសារការរៀបចំទុកជាមុន ឆ្លងកាត់ពេលវេលានៃការគិតគូរពិចារណាវែងជាង "ធាតុផ្សំអត្តនោម័តក្នុងបទឃាតកម្ម" ដែលហៅថាជា ចេតនាទុច្ចរិតធ្ងន់ធ្ងរ ដែលនាំឱ្យមានការផ្តន្ទាទោសធ្ងន់ធ្ងរជាងធម្មតា ។

11

ស្ថានទម្ងន់ទោសផ្សេងៗទៀតនៃបទឃាតកម្ម

ក្រៅពីក្រមព្រហ្មទណ្ឌ សូមកត់សម្គាល់ផងដែរថា អំពើធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់ជីវិតរបស់មនុស្ស ក៏អាចត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដោយច្បាប់ពិសេសផ្សេងទៀតដែរ ប្រសិនបើត្រូវនឹងលក្ខខណ្ឌនៃច្បាប់ពិសេសនោះ ។

ជាក់ស្តែង ច្បាប់ស្តីពីការប្រឆាំងនឹងភេរវកម្ម បានកំណត់ទោសសម្រាប់ បទឃាតកម្មទៅលើ បុគ្គលដែលត្រូវបានការពារជាអន្តរជាតិ ដោយដាក់ពន្ធនាគារពី ២០ ឆ្នាំ ដល់ ៣០ ឆ្នាំ ឬអស់មួយជីវិត (មាត្រា ៣០ កថាខណ្ឌទី ១) ។ នេះគឺជាស្ថានទម្ងន់ទោសទាក់ទងនឹងស្ថានភាពរបស់ជនរងគ្រោះ។

12

ឧបសម្ព័ន្ធទី៣

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

តាងនាមប្រជារាស្ត្រខ្មែរ
តុលាការខេត្តរតនគិរី

សាលាដំបូងខេត្តរតនគិរី
សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌ
លេខ២៣៦/១៦.០៩.១២
សាលក្រម
លេខ ០៩ (ខ)
ចុះថ្ងៃទី ៣០.០៤.១៣

បានបើកសវនាការជាសាធារណៈនៅសាលាដំបូងខេត្តរតនគិរី នាថ្ងៃទី០៤ ខែមិនា ថ្ងៃទី០១ និងទី៣០ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣ ដែលមានសមាសភាពតុលាការជំនុំជម្រះដូចតទៅ ៖

ក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ

លោក **អ៊ី សុវណ្ណ** ជាប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ

លោក **ឯក ម៉ូលីឃ្វីល** ជាចៅក្រមប្រឹក្សា

លោក **អេង ចំនាប់** ជាចៅក្រមប្រឹក្សា

តំណាងអយ្យការ

លោក **ជា សុភ័ក្ត្រ** ជាព្រះរាជអាជ្ញារង

ក្រឡាបញ្ជីសវនាការ

លោក **យន ផន**

ដើម្បីជំនុំជម្រះសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ២៣៦ ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ ដែលមានជនជាប់ចោទគឺ ៖

១/ឈ្មោះ D ភេទប្រុស ជនជាតិខ្មែរ អាយុ៣៧ឆ្នាំ ទីកន្លែងកំណើតភូមិ A ឃុំ B [illegible] C ខេត្ត [illegible] លំនៅឋានភូមិ E សង្កាត់ F ក្រុង H ខេត្ត I [illegible] ប្រពន្ធឈ្មោះ [illegible] មានកូន០២នាក់ ឪពុកឈ្មោះ [illegible] (រ) ម្តាយឈ្មោះ [illegible] (រ) ប្រវត្តិនៃការផ្តន្ទាទោសដោយតុលាការគ្មាន ។ ឃុំខ្លួននៅថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ ។

២/ឈ្មោះ [illegible] ភេទស្រី ជនជាតិខ្មែរ អាយុ៣៥ឆ្នាំ ទីកន្លែងកំណើតភូមិ J ឃុំ K ស្រុក L ខេត្ត M លំនៅឋានភូមិ E សង្កាត់ F ក្រុង H ខេត្ត I មុខរបរលក់ដូរ ប្តីឈ្មោះ ក មានកូន២នាក់ ឪពុកឈ្មោះ ខាន់ ស៊ឹម (រ) ម្តាយឈ្មោះ វ៉ា អក (ស) ប្រវត្តិនៃការផ្តន្ទាទោសដោយតុលាការគ្មាន ។ ឃុំខ្លួននៅថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ ។

ជនទាំង២រូបខាងលើត្រូវបានជាប់ចោទពីបទ ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ប្រព្រឹត្តនៅភូមិទេសអន្ទង់ សង្កាត់បឹងកន្សែង ក្រុងបានលុង ខេត្តរតនគិរី កាលពីថ្ងៃទី១១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ ។

អំពើល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែលមានចែង និងត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ២០០ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

ដោយមានលោក ទេព មុន្នីជាតិ លោក គី ប៊ុនទ្រាន និងលោក ហេង [illegible] ការពារសិទ្ធិជនជាប់ចោទទាំង២រូប ។

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី២រូប៖

១/ឈ្មោះ [illegible] ភេទស្រី ជនជាតិខ្មែរ អាយុ៦៣ឆ្នាំ ទីកន្លែងកំណើតភូមិ [illegible] ឃុំស្វាយរមៀត

ស្រុកខ្សាច់កណ្ដាល ខេត្តកណ្ដាល លំនៅឋានសព្វថ្ងៃភូមិ ក សង្កាត់ ខណ្ឌ រាជធានី ភ្នំពេញ មុខរបរនៅផ្ទះ ប្ដីឈ្មោះ (រ) មានកូន៦នាក់ ។

២/ឈ្មោះ កេទស្រី ជនជាតិខ្មែរ អាយុ៦០ឆ្នាំ ទីកន្លែងកំណើតភូមិ ឃុំ(មិនចាំ) ស្រុកលើកដែក ខេត្ត លំនៅឋានសព្វថ្ងៃនៅភូមិជ័យជំនះ សង្កាត់ ក្រុង ខេត្ត មុខរបរនៅផ្ទះ ប្ដីឈ្មោះ (ស) មានកូន២នាក់ ។

ប្ដឹងទាមទារសំណងអន្តរាយ និងជម្ងឺចិត្តជាប្រាក់ចំនួន១០០ ០០០ដុល្លារ ។

ដោយមានលោក ហុក ផល្លា ជាមេធាវីការពារសិទ្ធិដើមបណ្ដឹងទាំង២រូប ។

បានឃើញដីកាសន្និដ្ឋានស្ថាពរលេខ៣៣៩ ចុះថ្ងៃទី០៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២ ។

បានឃើញដីកាដំណោះស្រាយលេខ២០ ចុះថ្ងៃទី០៥ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៣ ។

បានឃើញដីកាចាត់តាំងចៅក្រមក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះលេខ១២៨ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៣ ។

ការប្រព្រឹត្តរបស់ជនជាប់ចោទមានដូចតទៅ

កាលពីថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ វេលាម៉ោងប្រហែល១៩ ជនជាប់ចោទឈ្មោះ ក ហៅ ក១ បានទូរស័ព្ទហៅឈ្មោះ ន មកជួប (ទូរស័ព្ទហៅចេញ០៩៧ ៣៦៦១ ០០៧ ចូលមកទូរស័ព្ទ ០៩៧ ៧២៩០ ០០៨៥) ។ ក្នុងពេលនោះឈ្មោះ ន មុននឹងចេញពីផ្ទះក៏បានប្រាប់ប្រពន្ធថានឹងមកជួបឈ្មោះ ក មួយភ្លេត និងឲ្យប្រពន្ធកំដៅសម្ល ចាំហូបបាយជុំគ្នា ។ ឈ្មោះ ន ក៏ជិះឡានរបស់ខ្លួនចេញពីផ្ទះមកជួបឈ្មោះ ក តាមការណាត់ ។ លុះដល់ម៉ោង១៩និង៦០នាទី ប្រពន្ធរបស់ ន ក៏ទូរស័ព្ទហៅប្ដី តែទាក់ទងពុំបាន ក៏ព្យាយាមទូរស័ព្ទបន្តទៅទៀតក៏ពុំអាចទាក់ទងបានដដែល ។ លុះមកដល់ថ្ងៃទី១១ ខែឆ្នាំដដែល សមត្ថកិច្ចនគរបាលយុត្តិធម៌នៃស្នងការដ្ឋាននគរបាលខេត្តរតនគិរីបានរកឃើញសព ន ត្រូវបានគេសម្លាប់ដាក់ចូលក្នុងគូថឡាន(ឡានរបស់ ន) យកទៅទុកនៅចំណុចចំការស្វាយចន្ទីក្នុងភូមិធ្ងួយអំពិល ឃុំតាអ៊ុង ស្រុកអូរជុំ ខេត្តរតនគិរី ។

នាពេលដំណើរការកិច្ចពិភាក្សាដេញដោលក្នុងសវនាការ

ជនជាប់ចោទឈ្មោះ ក ហៅ ឆ្លើយថានៅថ្ងៃទី០៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ ខ្ញុំបានទូរស័ព្ទហៅឈ្មោះ ន មកជួបនៅផ្ទះរបស់ខ្ញុំ ។ ឈ្មោះ ន បានជិះឡានមកជួបខ្ញុំមែន និងបានជជែកគ្នាពីការរកស៊ីជាមួយគ្នា ដោយសារឈ្មោះ ន ស្គាល់ថៅកែចិនរកម៉ូយមកទិញគ្រឿងសង្ហារឹម ។ ក្នុងពេលនោះខ្ញុំក៏សួរទៅឈ្មោះ ន អំពីការទាក់ទងថៅកែក្នុងការដកប្រាក់មកធ្វើគ្រឿងសង្ហារឹមនោះ ឈ្មោះ ន ឆ្លើយតបថា គំរោងនោះបរាជ័យហើយដោយសារតែថៅកែមិនឲ្យប្រាក់ ។ ពេលនោះខ្ញុំក៏ឃើញ មេដៃរបស់ឈ្មោះ ន ជាប់ស្នាមទឹកតាំប៉ុងថ្មីៗពណ៌ខៀវ ខ្ញុំក៏សួរទៅឈ្មោះ ន ឯងផ្ដិតមេដៃ រឿងអី ឈ្មោះ ន ឆ្លើយថា ផ្ដិតមេដៃដកប្រាក់ក្នុងរឿងផ្សេង បានប្រាក់៦០ ០០០ដុល្លារ ដែលគេរកស៊ីជាមួយអ្នកផ្សេងក្រៅពីខ្ញុំ ។ ខ្ញុំក៏សួរទៅឈ្មោះ ន ថាយកប្រាក់នេះធ្វើអ្វីខ្លះហើយ ឈ្មោះ ន ថា ប្រាក់នេះគាត់ចែងអស់ហើយតែមិនបានកំណត់ថាគាត់ចែងលើមុខទំនិញអ្វីមួយឲ្យបានច្បាស់ទេ ។ ក្រោយពីឈ្មោះ ន ចេញពីផ្ទះរបស់ខ្ញុំទៅបាត់ហើយ ខ្ញុំមិនបានចេញទៅណាក្រៅទេ គឺខ្ញុំនៅលេងជាមួយប្រពន្ធ និងកូន រហូតដល់ម៉ោង៦ជាងជិតដល់ម៉ោង៧ ខ្ញុំក៏ដឹកប្រពន្ធនិងកូនទៅជួយលក់ប៉ុបឲ្យម្ដាយខ្ញុំនៅខាងមន្ទីរព័ត៌មានខេត្ត រហូតដល់ម៉ោង៧ជាង ឈ្មោះ ក បានទូរស័ព្ទហៅខ្ញុំទៅហូបអីនៅហាង សារ៉ាវ ខ្ញុំក៏ជិះឡានទៅកាន់ហាងនោះ ក៏បាន

ជួបឈ្មោះ ឆ ឈ្មោះ ឈឿ ឈ្មោះ [redacted] ជួបប្រពន្ធរបស់ ង និងកូនរបស់គាត់ម្នាក់ និងមិត្តភ័ក្រម្នាក់ទៀតមិនចាំឈ្មោះ អង្គុយហូបរួមគ្នា ។ក្រោយពីឈប់ហូបនៅហាងនេះ ក៏បន្តនាំគ្នាទៅច្រៀងការ៉ាអូខេ កាឡាក់ស៊ី មួយកន្លែងទៀត គឺទៅទាំងអស់គ្នាលើកលែងតែប្រពន្ធ និងកូនរបស់ ង មិនបានចូលរួមទេ ។ ក្នុងពេលច្រៀងក្នុងបន្ទប់នោះគ្មានអ្នកថ្មីចូលរួមទៀតទេ ការច្រៀងលេងនេះបានចប់នៅប្រហែលជាម៉ោង១១យប់ ក៏បែកគ្នាទៅផ្ទះរៀងៗខ្លួន ។ 62/10
ក្នុងពេលមកផ្ទះរៀងៗខ្លួននោះ ខ្ញុំដឹងថាឈ្មោះ ឆ និងឈ្មោះ ថង ចាន់ណា ទៅដេកផ្ទះនៅវ៉ឺនសៃ ឈ្មោះ ង ចេញទៅណាទៀតខ្ញុំមិនដឹងទេ ខ្ញុំចេញពីច្រៀងមកយកប្រពន្ធនិងកូនទៅដេកនៅផ្ទះ(ហាងម្ហូបទឹកដោះគោ)មិនចេញទៅណាសោះ ។ ខ្ញុំនិងឈ្មោះ ន មានគំរោងរកស៊ីជាមួយគ្នាដោយនាំគ្រឿងសង្ហារឹមទៅលក់នៅប្រទេសវៀតណាម តែមិនទាន់បាននាំចេញទេ ។ ព្រឹកនៅថ្ងៃទី១០ ខ្ញុំមិនចាំម៉ោងទេ ប្រពន្ធរបស់ឈ្មោះ ន មកផ្ទះម្តាយរបស់ខ្ញុំ រួចសួរខ្ញុំថា មានឃើញប្តីរបស់គាត់ឬអត់កាលពីយប់មិញ ខ្ញុំក៏ឆ្លើយប្រាប់ថា អត់ដឹងទេ ខ្ញុំឆ្លើយបែបនេះដើម្បីកុំឲ្យប្រពន្ធរបស់ឈ្មោះ ន ចោទខ្ញុំថានាំប្តីគាត់ដើរលេង រួចប្រពន្ធ ន ក៏ចេញទៅបាត់នៅថ្ងៃទី១៣ ឬទី១៤ ខ្ញុំក៏បានទៅរើតវ៉ាន់ចេញពីហាងម្ហូបទឹកដោះ ដោយសារតែខ្ញុំឈប់ជួលពីគេ ហើយខ្ញុំស្នាក់នៅទីនេះដោយខ្ញុំសុំពន្យាពេលការរុះរើអស់រយៈពេល៦ខែហើយ ។ ខ្ញុំបានដឹងថាឈ្មោះ ន ត្រូវបានគេសម្លាប់រួចដាក់ក្នុងគូថឡានរបស់វា(ឈ្មោះ ន) យកទៅទុកចោលក្នុងចំការចាន់ទី ។ ខ្ញុំមិនបានចូលរួមបុណ្យសពរបស់ឈ្មោះ ន ទេ។

ជនជាប់ចោទឈ្មោះ ខ ឆ្លើយថា ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ២០១១ នាងខ្ញុំនិងឈ្មោះ ក បានរស់នៅជាមួយគ្នាជាប្តីប្រពន្ធ ។ និងមានគំនិតរកស៊ីលក់ដូរ ក៏ជួលផ្ទះមួយកន្លែងនៅភូមិទេសអន្ទង់បើកកន្លែងលក់ដូរតែម្តង មានអ្នករួមទុនឈ្មោះ ញ ភេទស្រី និងឈ្មោះ ឋ (ម្ចាស់ផ្ទះ)សរុប៣ហ៊ុន ។ ការរកស៊ីនេះមិនបានជោគជ័យទេ ក៏បិទការលក់ដូរនេះតែម្តង ។តែក្រុមគ្រួសាររបស់នាងខ្ញុំ សុំបន្តនៅមួយរយៈសិន ។ នៅថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ចាប់តាំងពីពេលព្រឹកនាងខ្ញុំ និងកូន ព្រមទាំងប្តីនៅផ្ទះជុំគ្នា ។ ហើយព្រឹកនោះនាងខ្ញុំបានឃើញឈ្មោះ ន មកផ្ទះនាងខ្ញុំជួបនឹងប្តីនាងខ្ញុំ តែនាងខ្ញុំមិនបានឮពួកគាត់និយាយគ្នាអំពីអ្វីទេ ។ មួយសន្ទុះក្រោយមកឈ្មោះ ន ក៏ជិះឡានចេញទៅបាត់ ប្តីនាងខ្ញុំមិនចេញទៅណាទេ ។ លុះជិតដល់ម៉ោង៦ល្ងាច ប្តីនាងខ្ញុំ បានបើកឡានដឹកនាងខ្ញុំនិងកូនចេញពីផ្ទះមកជួយលក់ម្តាយក្មេកនាងខ្ញុំ ។ ប្តីរបស់នាងខ្ញុំ គាត់អង្គុយលេងបានមួយស្របក់ គាត់ប្រាប់នាងខ្ញុំថាគាត់ទៅហូបអីនៅហាងតាបាភាំង (សាវឌី) ។ ប្រហែលជាម៉ោង១២រំលងអាធ្រាត នាងខ្ញុំក៏ទូរស័ព្ទទៅប្តី គាត់ប្រាប់ថាគាត់នៅការ៉ាអូខេ ។ ពេលគាត់ចេញពីការ៉ាអូខេ គាត់មកដឹកនាងខ្ញុំនិងកូន មកដេកនៅផ្ទះ(ហាងម្ហូបទឹកដោះ)វិញទាំងអស់គ្នា ។ ក្នុងពេលរៀបដេកនោះនាងខ្ញុំបានឮសំលេងឡាន នាងខ្ញុំគិតថា ឡាននោះចូលផ្ទះរបស់ឈ្មោះ ឋ ។ នាងខ្ញុំសូមបញ្ជាក់ថានៅថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២នាងខ្ញុំមិនបានផ្តល់ចម្លើយថា នៅម៉ោង១២អាធ្រាត បានឮសំរឹបជើងមនុស្ស ឬក៏ឮសូរសំលេងបើកទឹកចេញពីអាង និងបានឃើញមនុស្ស៣នាក់ក្នុងនោះមានឈ្មោះ ឋ នោះឡើយ ។ ពាក្យទាំងអស់នេះមានក្នុងកំណត់ហេតុរបស់នគរបាលយុត្តិធម៌ គេចេះតែសរសេរ រួចហើយឲ្យនាងខ្ញុំ អាន និងផ្តិតមេដៃ ។ ម្យ៉ាងទៀតគេបញ្ចោះឲ្យនាងខ្ញុំឆ្លើយតាមដែលគេចង់បាននោះទៅ គេនឹងឲ្យនាងខ្ញុំនិងប្តីរួចខ្លួន ។ នគរបាល បានថតសំឡេងរបស់នាងខ្ញុំក្នុងពេលអានកំណត់ហេតុនោះ នាងខ្ញុំមិនដឹងទេ ។

ដើមបណ្តឹងឈ្មោះ ឝ ឆ្លើយថានៅថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ ប្រហែលម៉ោង៦ល្ងាច កូនឈ្មោះ ន បានទូរស័ព្ទមកនាងខ្ញុំជាម្តាយ តែនាងខ្ញុំមិនបានលើក [illegible] ជាប់រវល់ធ្វើម្ហូប ប៉ុន្តែឪពុកវាលើកនិយាយជាមួយកូន កូនក៏បានសួរសុខទុក្ខ និងសួរបានអ្វីហូបល្ងាច [illegible] រួចកូនប្រាប់ថារវល់ កូនក៏បិទទូរស័ព្ទទៅ

នៅថ្ងៃទី១១ខែឆ្នាំដដែល-កូនប្រសារបានទូរស័ព្ទប្រាប់មកនាងខ្ញុំថាប្ដីវា(ខ)ស្លាប់ហើយ ។ នាងខ្ញុំនិងកូនប្រសាឈ្មោះ អ៊ុម ចន្ទី បានឯកភាពគ្នាក្នុងការទាមទារសំណងពីជនជាប់ចោទជាប្រាក់ចំនួន ១០០ ០០០ដុល្លារ ។

ដើមបណ្ដឹងឈ្មោះ អ៊ុម ចន្ទី ឆ្លើយថានាងខ្ញុំត្រូវជាប្រពន្ធរបស់ឈ្មោះ ខ ។ នៅថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ម៉ោងប្រហែល៦ល្ងាច ប្ដីនាងខ្ញុំត្រឡប់ពីធ្វើការមកដល់ផ្ទះ គាត់បានសម្រាកមួយភ្លែតក៏មានគេទូរស័ព្ទមកប្ដី គាត់និយាយគ្នាចប់ ក៏ប្រាប់មកនាងខ្ញុំថា គាត់ចេញទៅក្រៅមួយភ្លែតពីព្រោះឈ្មោះ ក១ ទូរស័ព្ទហៅឲ្យទៅជួប ។ ប្ដីក៏ប្រាប់ឲ្យនាងខ្ញុំកំដៅសម្ល និងចាំហូបបាយជុំគ្នា ។ នាងខ្ញុំចាំប្ដីរហូតដល់ម៉ោង៧និង៣០នាទី នាងខ្ញុំក៏ទូរស័ព្ទទៅប្ដីតែមិនចូលសោះក៏ព្យាយាមទូរស័ព្ទជាច្រើនលើកនៅតែមិនចូល នាងខ្ញុំក៏សម្រេចចិត្តហូបបាយមុន ។ ក្រោយពីហូបបាយរួចក៏ព្យាយាមទូរស័ព្ទទៅប្ដីទៀតតែមិនចូលដដែល ។ ក្រោយមកក៏ទូរស័ព្ទចូល ប៉ុន្តែបានឮសំលេងមនុស្សប្រុសស្រែកមួយភ្ញាស់ រួចទូរស័ព្ទនោះក៏ដាច់សំឡេងបាត់ ។ ព្រឹកថ្ងៃទី១០ នាងខ្ញុំមកផ្ទះរបស់ឈ្មោះ ជឿន មកសួរដំណឹងអំពីប្ដី តែឈ្មោះ ទ និយាយថាមិនដឹងទេ នាងខ្ញុំក៏មកសួរបន្តនៅផ្ទះម្ដាយរបស់ឈ្មោះ ក១ ក៏ជួបម្ដាយ ក១ និងប្អូនរបស់ ក១ នាងខ្ញុំក៏សួរមកម្ដាយ ក១ ថា បានឃើញប្ដីរបស់នាងខ្ញុំទេ គាត់ឆ្លើយថាអត់ឃើញប្ដីរបស់នាងទេ ភ្លាមនោះឈ្មោះ ក១ បានបើកឡានមកដល់ដែរ ពេលឈ្មោះ ក១ ចេញពីឡាននាងខ្ញុំក៏សួរគាត់ថា ឃើញប្ដីនាងខ្ញុំទេ ឈ្មោះ ក១ ឆ្លើយថា មិនបានជួបទេ ។ នាងខ្ញុំក៏សួរបញ្ជាក់ទៅឈ្មោះ ក១ ថា ចុះបងឯងបានទូរស័ព្ទហៅប្ដីនាងខ្ញុំ! ឈ្មោះ ក១ ឆ្លើយថាអត់បានទូរស័ព្ទទៅទេ ហើយបងក៏មិនបានជួបដែរ ពីព្រោះរវល់តែផឹកស៊ីជាមួយមេគាត់ និងច្រៀងការ៉ាអូខេ។ ក្នុងពេលគេកេសពប្ដីរបស់នាងខ្ញុំឃើញ និងរហូតដល់នាងខ្ញុំធ្វើបុណ្យរួចចប់សព្វគ្រប់មិនឃើញឈ្មោះ ក១ មកចូលរួមសួរសុខទុក្ខ ឬចូលរួមធ្វើបុណ្យឡើយ ។ កន្លងមកនាងខ្ញុំធ្លាប់ឮប្ដីនាងខ្ញុំជំនុំគ្នាជាមួយឈ្មោះ ស និងឈ្មោះ ឃ ក្នុងការរត់ច្បាប់នាំឈើចេញ ហើយប្ដីនាងខ្ញុំក៏ធ្លាប់មានទំនាស់ជាមួយឈ្មោះ ម ចំនួន២លើក លើកទី១ឈ្មោះ ម ជិះឡាន ហាំម័រ មកកៀឡានរបស់ប្ដីនាងខ្ញុំកំពុងធ្វើដំណើរនៅម្ដុំភ្នំកូនមុំ និងលើកទី២ ប្ដីនាងខ្ញុំធ្លាប់ផ្សាយព័ត៌មានក្នុងកាសែត អំពីឈ្មោះ ម ចាប់ឈើគេយកប្រាក់ និងយកឈើគេថែមទៀត ។នាងខ្ញុំនិងម្ដាយក្មេក បានឯកភាពគ្នាក្នុងការទាមទារសំណងពីជនជាប់ចោទជាប្រាក់ចំនួន ១០០ ០០០ដុល្លារ ។ ស្បែកជើងមួយគូរដែលនគរបាលយកមកបង្ហាញនាងខ្ញុំ នោះគឺជាស្បែកជើងរបស់ប្ដីនាងខ្ញុំដែលគាត់ប្រើប្រាស់រាល់ថ្ងៃដែរ ។

សាក្សីឈ្មោះ គ ឆ្លើយថា ខ្ញុំត្រូវជាប្អូនបង្កើតរបស់ឈ្មោះ ក ។ ខ្ញុំរស់នៅដាច់ដោយឡែកពីឪពុកម្ដាយ និងពីបងៗ ដោយសារតែខ្ញុំមានប្រពន្ធ ។ បងរបស់ខ្ញុំឈ្មោះ ក បានបើកហាងលក់ដូរមានភាគហ៊ុន៣នាក់គឺឈ្មោះ ឋ ឈ្មោះ ញ និងបងខ្ញុំ ។ ហាងនោះបើកនៅកន្លែងផ្ទះជួលពីឈ្មោះ ឋ ហើយបងរបស់ខ្ញុំដេករស់នៅក្នុងហាងនេះ ។ ហាងនេះបើកលក់ដូរបានប្រហែល៥ខែក៏បិទទៅវិញ ដោយសាររកស៊ីមិនចំណេញ ក្រោយពីបិទហាងនេះ ។ បងថ្លៃរបស់ខ្ញុំក៏អស់ការងារធ្វើ រាល់ពេលទំនេរប្ដីរបស់គាត់ដឹកមកឲ្យជួយលក់ស៊ុបម្ដាយរបស់ខ្ញុំ។ នៅយប់ថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ ខ្ញុំពុំបានដឹងថាបងថ្លៃរបស់ខ្ញុំ គាត់មកជួយឬមិនបានជួយលក់ស៊ុបឲ្យម្ដាយរបស់ខ្ញុំទេ ។ នៅព្រឹកថ្ងៃទី១០ ខ្ញុំមកផ្ទះម្ដាយរបស់ខ្ញុំបានឃើញបង ក១ និងប្រពន្ធគាត់នាំគ្នាទៅលេងបរកែវ រកទិញឈើគ្រឿងធ្វើផ្ទះ ។ ចាប់ពីយប់ថ្ងៃទី១០ ដល់ទី១៦ ខ្ញុំមិនដឹងថាបងអេង នៅ[illegible]ណាទេ ។ តែនៅថ្ងៃទី១៦ ប្រហែលជាម៉ោង៥ល្ងាច ប្រពន្ធរបស់បង ក១ ហៅខ្ញុំឲ្យមកជួយដឹក[illegible]ពីផ្ទះ(ហាងម្ប៉ទឹកដោះ) យកមកទុកនៅផ្ទះរបស់ខ្ញុំខ្លះ និងទុកនៅផ្ទះម្ដាយរបស់ខ្ញុំខ្លះ ពេលខ្ញុំទៅ[illegible]ទំនេរលំបន្តិចបន្តួច ។ ខ្ញុំនៅចាំថាបង ក១ និង [illegible] មានទំនាក់ទំនងស្គាល់គ្នាយូរ[illegible]ឃើញឈ្មោះ ន មកហាងរបស់បងខ្ញុំ ។

សាក្សីឈ្មោះ [illegible] ឆ្លើយថានៅថ្ងៃទី០៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ ប្រពន្ធនិងកូនរបស់ខ្ញុំ មកលេងនឹងខ្ញុំនៅ [illegible] ខ្ញុំនាំគាត់ទៅលេងជាច្រើនកន្លែង ។ នៅថ្ងៃទី០៩ ម៉ោងប្រហែល៥ល្ងាច ខ្ញុំបាននាំប្រពន្ធកូនទៅហូបបាយនៅហាង សាវឌី ក្រោយពីរៀបចំមុខម្ហូបរួចស្រេច ខ្ញុំទូរស័ព្ទទៅឈ្មោះ [illegible] ហៅ [illegible] ខ្ញុំ សួរថាឯងនៅឯណា ប្អូន [illegible] ប្រាប់ថានៅជាមួយឈ្មោះ [illegible] ឈ្មោះ [illegible] និងឈ្មោះ [illegible] កំពុងហូបសាច់គោអាំងនៅហាងលីហួរ ខ្ញុំសួរបន្តថាទៅរ៉ុនសៃវិញឬអត់ ឈ្មោះ [illegible] ប្រាប់ថាទៅរ៉ុនសៃវិញ ខ្ញុំក៏ហៅពួកប្អូនៗមកហូបជុំគ្នានៅហាងសាវឌី ។ នៅប្រហែលជាម៉ោងជិត៧យប់ ឈ្មោះ [illegible] ឈ្មោះ [illegible] (គ្រូបង្រៀននៅរ៉ុនសៃ)និងឈ្មោះ [illegible] មកចូលរួមហូបបាយជាមួយ ហើយឃើញបងកងសារ៉េត កំពុងហូបនៅតុក្បែរគ្នា ។ នៅប្រហែលជាម៉ោង៨ មានគេទូរស័ព្ទមកឈ្មោះ [illegible] ឈ្មោះ [illegible] និយាយតបថាមិនទៅទេ នៅហូបជាមួយបងសឿន ប្រពន្ធគាត់ កូនគាត់ ។ ខ្ញុំក៏សួរ គេតថា អ្នកណាទូរស័ព្ទមក ឈ្មោះ [illegible] ប្រាប់ថា ឈ្មោះ [illegible] ធ្វើ PM ខ្ញុំក៏ប្រាប់ថា បើគង់នឹងផឹកមកផឹកឯណេះមក ។ ប្រហែលជាម៉ោង៩ ឈ្មោះ [illegible] បានមកដល់ចូលរួមតុជាមួយគ្នា បន្ទាប់មកឈ្មោះ [illegible] ប្រាប់ ខ្ញុំឲ្យទូរស័ព្ទហៅឈ្មោះ [illegible] ឲ្យមកចូលរួមផឹកជាមួយផង ឈ្មោះ [illegible] ក៏មកចូលរួមដែរតែមកប៉ុន្មាននាក់ខ្ញុំពុំចាំទេ ។ នៅប្រហែលជាម៉ោងជិតដប់កូនខ្ញុំសុំចេញទៅដេកមុន ខ្ញុំក៏ជូន ប្រពន្ធនិងកូនទៅកន្លែងដេក រួចត្រឡប់មកផឹកវិញ ហើយឈ្មោះ [illegible] ក៏ចេញប្រាក់ជំនួសខ្ញុំ រួចបបួលទាំងអស់គ្នាទៅច្រៀងលេងនៅកាឡាក់ស៊ី ពេលនោះខ្ញុំមិនដឹងថាចប់នៅម៉ោងប៉ុន្មានទេ ។

សាក្សីឈ្មោះ [illegible] ឆ្លើយថានៅថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ ចន្លោះពីម៉ោង៤ទី៥ល្ងាច ប្រធានស្នាក់ការស្រុកអូរយ៉ាដាវបានរៀបចំកម្មវិធីហូបចុកដោយខ្ញុំចូលរួមក្នុងកម្មវិធីនេះដែរ ។ លុះមកដល់ចន្លោះម៉ោង៧យប់ទៅ៨ជាង ខ្ញុំនៅស្នាក់ការអូរយ៉ាដាវមិនទាន់ចប់កម្មវិធីទេ ស្រាប់តែ ពូ [illegible] បានទូរស័ព្ទហៅខ្ញុំឲ្យទៅចូលរួមហូបបាយជាមួយគាត់នៅហាងតាបាកាំង(សាវឌី) ហើយបង [illegible] ក៏ទូរស័ព្ទហៅខ្ញុំបន្ថែមទៀត ដោយខ្ញុំស្រវឹងស្រៀងៗបើកឡានមិនកើតក៏ហៅឈ្មោះ [illegible] ជាមិត្តភ័ក្ររបស់ខ្ញុំឲ្យបើកឡានជូនខ្ញុំ មកហាងតាបាកាំងនេះ មកដល់ម៉ោងប៉ុន្មានមិនបានគិតទេព្រោះស្រវឹងហើយ ។ ខ្ញុំមកចូលរួមហូបនៅហាងនេះ ខ្ញុំនៅចាំបានខ្លះអ្នកចូលរួមផឹកនៅតុតែមួយនោះគឺឈ្មោះ [illegible] ឈ្មោះ [illegible] ឈ្មោះ [illegible] ពូសឿន និងមនុស្សស្រី២នាក់ ។ ក្នុងកម្មវិធីនេះពេលហូបចប់ខ្ញុំជាអ្នកចេញប្រាក់តែអស់ប៉ុន្មានខ្ញុំមិនចាំទេ និងបានបបួលគ្នាទៅច្រៀងនៅកាឡាក់ស៊ីដោយមានគ្នាដដែលតែស្ត្រី២នាក់មិនចូលរួមទេ ។ ខ្ញុំមិនដែលមានទំនាស់ជាមួយឈ្មោះ [illegible] ម្តងណាឡើយ ។ ក្នុងពេលលោក [illegible] បានចុះផ្សាយព័ត៌មានថាខ្ញុំ ចាប់ឈើផង និងយកប្រាក់ផងពីអ្នកដឹកឈើនោះ ខ្ញុំមិនបានយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងរឿងនេះទេ ។ អ្នកបើកឡានឲ្យខ្ញុំ ធ្លាប់បើកឡានទៅកៀឡានរបស់ [illegible] នៅមុំភ្នំកូនមុំ មែន តែពេលកៀក្លាមនោះខ្ញុំមិនដឹងទេ ពេលឡានខ្ញុំទៅឆ្ងាយហើយទើបមានគេទូរស័ព្ទប្រាប់ខ្ញុំ ហើយឪពុកខ្ញុំក៏ចេញសោហ៊ុយជួសជុលរួចហើយដែរ ។

សាក្សីឈ្មោះ [illegible] ឆ្លើយថា នៅថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញាឆ្នាំ២០១៦ ប្រហែលជាម៉ោង៣រសៀលឈ្មោះ [illegible] បានបបួលខ្ញុំមកលេងក្រុង [illegible] ពួកខ្ញុំទាំង២នាក់មកដល់ក្រុង [illegible] ប្រហែលម៉ោង៥ល្ងាច ក៏នាំគ្នាមកហូបសាច់គោអាំងនៅហាងលីហួរមានគ្នា៤នាក់ឈ្មោះ [illegible] ឈ្មោះ [illegible] ឈ្មោះ [illegible] និងរូបខ្ញុំ ។ កន្លះម៉ោងក្រោយមកឈ្មោះ [illegible] ថាទៅហាងសាវឌីទៀតពីព្រោះឈ្មោះ [illegible] នៅចាំទីនោះ ។ពេលទៅហាង សាវឌី មានតែឈ្មោះ [illegible] និងខ្ញុំទេ ។ ពេលទៅដល់ហាង សាវឌី ខ្ញុំឃើញពូ [illegible] ប្រពន្ធគាត់ កូនគាត់ [illegible] ដោយរៀបចំឆ្នាំងស៊ុបរួចជាស្រេច ពួកខ្ញុំទៅដល់ក៏នាំគ្នាហូបភ្លាមហូបបានប្រហែល១ម៉ោង [illegible] ឃើញឈ្មោះ [illegible] មកចូលរួមជាមួយដែរ តែខ្ញុំមិនដឹងអ្នកណាហៅគាត់មកទេ ។ ប្រហែល [illegible] ខ្ញុំឃើញឈ្មោះ [illegible] មកចូលរួមដែរ តែខ្ញុំមិនដឹងអ្នកណាហៅគាត់មកទេ ។ ហូប [illegible] សាវឌីនេះ [illegible] ដល់ម៉ោង៩ជាងទើប

យប់ តែខ្ញុំមិនដឹងអ្នកណាចេញប្រាក់ទេពីព្រោះខ្ញុំដើរមកឡានមុនពេលគេគិតប្រាក់ រួចនាំគ្នាទៅច្រៀងនៅកាឡាក់ស៊ី ទៀត ។ ក្នុងបន្ទប់ច្រៀងនោះ ខ្ញុំឃើញឈ្មោះ ក ឈ្មោះ ឆ ឈ្មោះ ឃ ពូសឿន មនុស្សប្រុសម្នាក់ខ្ញុំមិនស្គាល់ឈ្មោះនិងរូបខ្ញុំ ។ ការច្រៀងលេងនេះប្រហែលជាចប់នៅម៉ោង១២យប់ហើយឈ្មោះ ឃ ជាអ្នកចេញប្រាក់ ។ ពេលចប់ខ្ញុំ និងឈ្មោះ ឆ បានទៅដេកនៅផ្ទះវ៉ុនសៃវិញ ។

សាក្សីឈ្មោះ ឆ ឆ្លើយថានៅថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ ប្រហែលជាម៉ោង៥ល្ងាច ខ្ញុំនិងឈ្មោះ ឈ ទាំគ្នាមកក្រុងបានលុងដោយជិះឡានតែមួយខ្ញុំជាអ្នកបើក មកជួបពូ ស ពីព្រោះគាត់បានណាត់ជាមួយខ្ញុំ ហូបអីជាមួយប្រពន្ធកូនរបស់គាត់ ។ ពេលពួកខ្ញុំទាំង២នាក់មកដល់ក្រុង H ឈ្មោះ ម ហៅពួកខ្ញុំទាំង២នាក់ទៅហូបអីនៅហាងលីហួរ ដោយឈ្មោះ ម ប្រាប់ថា មិនបានចូលរួមក្នុងការប្រកាសមុខតំណែងខ្ញុំ ។នៅពេលហូបសាច់គោអាំងនោះមានឈ្មោះ ឈ ឈ្មោះ ម ឈ្មោះ ច ឈ្មោះ ៩ និងខ្ញុំ ហើយនៅម៉ោងប្រហែល៧ជាង ក៏ឈប់ហូបដោយខ្ញុំចេញមកហាងសាវឌីហូបបន្តទៀតដោយឈ្មោះ ឈ ឈ្មោះ ៩មកជា មួយដែរ ។ ពេលហូបនៅហាងសាវឌី មានអ្នកចូលរួម ពូ សឿន ប្រពន្ធនិងកូនគាត់ ឈ្មោះ ថង ចាន់ណាឈ្មោះ ៩ និងខ្ញុំក្នុងពេលកំពង់ហូបឈ្មោះ ក បានទូរស័ព្ទមកខ្ញុំ រួចសួរខ្ញុំ ថានៅឯណា ខ្ញុំប្រាប់ថាជាមួយ ពូ ស រួចខ្ញុំប្រគល់ទូរស័ព្ទឲ្យ ពូ ស និយាយជាមួយឈ្មោះ ក ។ ប្រហែលកន្លះម៉ោងក្រោយមកគឺនៅម៉ោង៨ជាង ខ្ញុំបានឃើញឈ្មោះ ក មកចូលរួមដែរ ។ បន្ទាប់ខ្ញុំឃើញឈ្មោះឃ ចូលរួមបន្ថែមទៀត ។ ការហូបនេះប្រហែលជាចប់នៅម៉ោង៩ និង៤០នាទី ដោយឈ្មោះ ឡៃ ជាអ្នកចេញប្រាក់ ។ ហើយនាំគ្នាបន្តទៅច្រៀងនៅកាឡាក់ស៊ី ក្នុងនោះខ្ញុំឃើញពូ សឿន ឈ្មោះ ឃឈ្មោះ ថង ចាន់ណា ឈ្មោះ ក និងមិត្តរបស់ឡៃម្នាក់ទៀត ។ ការច្រៀងលេងនេះចប់នៅម៉ោង១២យប់ ខ្ញុំនិងឈ្មោះ ឈ ត្រឡប់ទៅដេកនៅស្រុកវ៉ុនសៃវិញទាំងយប់ ។

សាក្សីឈ្មោះ ឃា ជានគរបាលយុត្តិធម៌ ឆ្លើយថានៅថ្ងៃទី១១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ ម៉ោងប្រហែល១៣រសៀល ខ្ញុំបានទទួលបញ្ជាពីមេ(នគរបាល)របស់ខ្ញុំ ឲ្យចុះទៅពិនិត្យមើលរថយន្តមួយគ្រឿងដែលគេចតចោលក្នុងចំការស្វាយចន្ទីក្នុងភូមិ ។ ក្នុងពេលខ្ញុំចូលទៅត្រួតពិនិត្យមើលរថយន្តនេះស្រាប់តែមានក្លិនស្អុយចេញពីរថយន្តនោះ និងពិនិត្យមើលជុំវិញកន្លែងចតរថយន្តនេះពុំឃើញមានអ្វីបន្សល់ទុកទេ និងគ្មានស្នាមអ្វីគួរឲ្យកត់សម្គាល់ដែរ សូម្បីតែស្នាមកង់រថយន្តក៏ត្រូវលុបបាត់ដែរដោយសារតែភ្លៀង៣ថ្ងៃជាប់ៗគ្នាគឺថ្ងៃទី០៩ ដល់ថ្ងៃទី១១ ចំពោះតួរថយន្តវិញមានស្នាមប្រលាក់ស្រដៀងនឹងម្រាមដៃដែរ មានស្នាមប្រលាក់ពណ៌ក្រហមក្រម៉ៅ ។ ចំពោះខាងក្នុងនៃតួរថយន្តវិញមានប្រលាក់ឈាមពីរកន្លែងត្រង់កៅអី និងកន្លែងបើកទ្វាររថយន្ត ។ ចំពោះខាងក្នុងនៃតួរថយន្តវិញមានសាកសព( ) ដេកផ្កាប់មុខ ដោយគ្របក្រណាត់(សំពត់គ្របរថយន្ត)ពីលើ មិនសូវមានឈាមទេ ខោ អាវ របស់សព ប្រលាក់ដីទាំងអស់ ។ នៅថ្ងៃទី១២បានស្រាវជ្រាវឃើញស្បែកជើងសង្រែកមួយគូរដែលបន្សល់ទុក នៅចម្ងាយប្រហែល២០មទៅ៣០ម ពីផ្ទះរបស់ឈ្មោះ ក្ស និងបានចាប់យកមកបង្ហាញប្រពន្ធជនរងគ្រោះ ហើយគាត់អះអាងថា ស្បែកជើងប្តីរបស់គាត់ ។ នៅថ្ងៃទី១៣ តំណាងអយ្យការបានដឹកនាំចុះទៅត្រួតពិនិត្យមើលក្នុងលំនៅឋាន(ហាងម្ចប់ទឹកដោះ)របស់ឈ្មោះ ក្ស ដោយបានចាប់យកសំណាក...ក្រៅពីនេះមិនបានយកអ្វីទេ ។ វត្ថុតាងដែលបានចាប់យកពីក្នុងរថយន្ត និងក្នុងផ្ទះនោះ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅ...ក្រសួងមហាផ្ទៃ ដើម្បីធ្វើកោសល្យវិច័យ ដោយ មិនមានលទ្ធភាពធ្វើទេ ។

សាក្សីឈ្មោះ ជានគរបាលយុត្តិធម៌ ឆ្លើយថានៅថ្ងៃទី១១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ ម៉ោងប្រហែល

១៣ ខ្ញុំបានចូលរួមពិនិត្យរថយន្តរបស់សព ក្នុងពេលពិនិត្យស្ថានភាពលើដីគ្មានអ្វីទេសូម្បី តែស្នាមកង់រថយន្តនេះក៏
គ្មានដែរដោយសារតែទឹកភ្លៀង តួរថយន្តមានស្នាមប្រឡាក់ តែមិនដឹងជាស្នាមអ្វី ផ្នែកខាងក្នុងរថយន្តខ្ញុំមិនបានចូល ពិ
និត្យទេដោយសារមានក្លិនស្អុយខ្លាំងពេក ។ នៅថ្ងៃទី១២ម៉ោងប្រហែល១០ ខ្ញុំបានចូលរួមពិនិត្យនៅក្បែរផ្ទះរបស់ឈ្មោះ
អេង ប្រទះឃើញស្បែកជើងសង្រែកមួយគូរ ឋិតនៅចម្ងាយប្រហែលពី៣០មទៅ៤០មពីផ្ទះនេះ និងចាប់យកស្បែក
ជើងនេះមកបង្ហាញប្រពន្ធជនរងគ្រោះ ហើយគាត់អះអាងថា ជាស្បែកជើងរបស់ប្តីគាត់មែន ។ នៅថ្ងៃទី១៣ ប្រហែល
ម៉ោង៩ព្រឹក ដោយមានការដឹកនាំដោយតំណាងអយ្យការចូលទៅពិនិត្យលំនៅឋាន(ហាងម្ញុំទឹកដោះ)របស់ឈ្មោះ
ខ្ញុំបានចូលរួមដែរ ។ ពេលត្រួតពិនិត្យលំនៅឋាននេះឈ្មោះ ក្ញ បានរើតវ៉ាន់ចេញអស់ ក្នុងនោះបានចាប់យកកំ
រាលពូកទៅធ្វើកោសលវិច្ច័យដោយសារពូកនេះមានក្លិនប្លាបប្រហែលនឹងក្លិនឈាមដែរ ។

សាក្សីឈ្មោះ វណ្ណ ថន ជាកងរាជអាវុធហត្ថ ឆ្លើយថា នៅថ្ងៃទី០៩ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ ប្រហែលម៉ោង៥ល្ងាច ខ្ញុំ
រៀបចំកម្មវិធីហូបចុកក្នុងទីស្នាក់ការរបស់ខ្ញុំ ។ ក្នុងពេលហូបចុកនោះ មានកងកម្លាំងក្នុងស្នាក់ការនេះ មានប្រជាជន
ដែលជាមិត្តភ័ក្រ្ត និងឈ្មោះ ឳ ព្រមទាំងឈ្មោះ ភ៊ ។ សរុបទៅប្រហែល១០នាក់ ការហូបចុកនេះរហូត
ដល់ប្រហែលជាម៉ោង៨ជាងឈ្មោះ ឱ , និងឈ្មោះ ភ៉ ក៏ឈប់ហូបដោយចេញមកក្រុង អ វិញ រីឯ
ពួកខ្ញុំហូបរហូតដល់ម៉ោងដប់ជាងទើបឈប់ ។ចំពោះការស្លាប់អ្នកការសែតឈ្មោះ ឡ , ខ្ញុំមិនដឹងទេ ។

សាក្សីឈ្មោះ សាន ម៉ាក់ឌី ត្រូវជាកូនរបស់ឈ្មោះ ន ឆ្លើយថា នាងខ្ញុំមិនបានចាំថ្ងៃណាខែណាទេ
ក្នុងឆ្នាំ២០១២ ម៉ោងប្រហែលពី៦ទៅ៧យប់ នាងខ្ញុំ ស៊ីញ៉ូទូរស័ព្ទមកឪពុកនាងខ្ញុំ ភ្លាមនោះឪពុកនាងខ្ញុំក៏ទូរស័ព្ទមក
នាងខ្ញុំភ្លាមដែរ ដោយគាត់និយាយតែមួយម៉ាត់ថា គាត់រវល់មួយភ្លេត នាងខ្ញុំនិងឪពុកក៏មិនទាន់បិទទូរស័ព្ទភ្លាមដែរ
នាង ខ្ញុំបានឮសំឡេងក្នុងទូរស័ព្ទនោះថា ឥឡូវបងឯងចង់យ៉ាងម៉េច ! និងឮសំឡេងតបថា អត់ចង់យ៉ាងម៉េចទេ ! ពេល
នោះទូរស័ព្ទក៏ដាច់សំឡេងបាត់។សំឡេងដែលបានឮក្នុងទូរស័ព្ទនេះជាសំឡេងមនុស្សប្រុសក្នុងស្ថានភាពមិនល្អនឹង
គ្នា។នាង ខ្ញុំឧស្សាហ៍ស៊ីញ៉ូទូរស័ព្ទទៅឪពុក ពីព្រោះកន្លងមកគាត់ប្រាប់ឲ្យនាងខ្ញុំស៊ីញ៉ូទៅគាត់ គាត់នឹងទូរស័ព្ទមកវិញ
ភ្លាមមិនដែលយូរទេ ។ នៅថ្ងៃទី១១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ ម៉ោង១២ថ្ងៃត្រង់ នាងខ្ញុំបានទទួលដំណឹងពីបងប្រុសរបស់នាង
ខ្ញុំប្រាប់ថា ឪពុកយើងស្លាប់ហើយ ។នាងខ្ញុំបានមកចូលរួមបុណ្យឪពុក ដែរ។

សាក្សីឈ្មោះ ផៃន ឌីណា ជានគរបាលយុត្តិធម៌ ឆ្លើយថា ក្នុងពេលសាកសួរឈ្មោះ ក និងឈ្មោះ
ខ បានធ្វើការសាកសួរស្របទៅតាមនីតិវិធីច្បាប់ មិនមានការសាកសួរណាមួយប្រព្រឹត្តឡើងដោយធ្វើការបង្ខំឲ្យ
ឆ្លើយនោះឡើយ គ្មានការបញ្ចោះឲ្យជនសង្ស័យនោះឆ្លើយដែរ គ្មានការសរសេរព្រាងទុកឲ្យជនសង្ស័យថាតាមការសរ
សេរនោះដែរ ការសួរចម្លើយឈ្មោះ ខ គឺខាងនាយកដ្ឋានព្រហ្មទណ្ឌនៃក្រសួងមហាផ្ទៃ បានតម្រូវឲ្យថត
សំឡេងទុក ។ រីឯការសួរចម្លើយជនសង្ស័យឈ្មោះ ក មិនបានថតសម្លេងទុកទេ ។ ចំពោះការឆ្លើយ
បដិសេធរបស់ជនជាប់ចោទឈ្មោះ ខ ក្នុងពេលសវនាការថា ក្នុងពេលដែលនគរបាលសាកសួរចម្លើយគាត់
(ខ) បានទទូចឲ្យគាត់ឆ្លើយទៅពីព្រោះប្តី (ក) បានឆ្លើយសារភាពអស់ ហើយចម្លើយនេះក៏ធ្វើ
ឲ្យគាត់ និងប្តី បានរួចពីការឃាត់ដែរ ។ ជនជាប់ចោទបានឆ្លើយចោទប្រកាន់មកនគរបាលថានគរបាលទទូច ឲ្យគាត់
ឆ្លើយទៅពីព្រោះប្តី(ក) បានឆ្លើយសារភាពអស់ ហើយចម្លើយនេះក៏ធ្វើឲ្យគាត់ និងប្តី បានរួចពីការឃាត់
ដែរគឺមិនត្រឹមត្រូវទេពីព្រោះក្នុងពេលសួរចម្លើយឈ្មោះ ខ នោះមានធ្វើឡើងចំនួនពីរលើក ដោយថតទុក
សំឡេងទៀតផងជៀសវាងឈ្មោះ ខ បដិសេធ ជាចុងក្រោយនេះ ... បានឆ្លើយបដិសេធមែន ។

អានកំណត់ហេតុសាក្សីឈ្មោះ [redacted] បញ្ជាក់ថានៅថ្ងៃទី០... មកពីភ្នំពេញមក

លេងនឹងឈ្មោះ ម ព្រោះជាមិត្តភ័ក្តនឹងគ្នា ។ នៅថ្ងៃទី០៩ឈ្មោះ ម មានកម្មវិធីទៅស្នាក់ការកង ពជអាវុធហត្ថស្រុកអូរយ៉ាដាវ ខ្លួនក៏ចូលរួមជាមួយពួកគាត់ ពេលហូបចុកនេះរហូតដល់ម៉ោង៨យប់ ឈ្មោះ ម ឡៃ បានបបួលខ្លួនជិះរថយន្តជាមួយគ្នាមកក្រុង H ពីព្រោះឈ្មោះ ម ស្រវឹងមិនអាចបើកឡានបាន ។ ពួកខ្លួនមកដល់ក្រុង H ប្រហែលម៉ោង៩យប់ ក៏ចូលហូបនៅហាងសាវឌីក្នុងកម្មវិធីមួយទៀតដោយមានគ្នាពី៦ ទៅ៧នាក់ហើយខ្លួនក៏មិនស្គាល់ពួកគេដែរ។ ក្រោយពីហូបរួចក៏ទៅច្រៀងការ៉ាអូរខេការ៉ាឡាស៊ុំបន្តទៀត ចប់ការច្រៀងការ៉ាអូខេម៉ោងប្រហែល១២អាធ្រាត ក៏បែកគ្នារៀងខ្លួនដោយខ្លួនទៅដេកនៅផ្ទះបងត្រង់រង្វង់មូលមុខផ្សារ ។ ចំពោះការស្លាប់អ្នកកាសែតឈ្មោះ ន ខ្លួនមិនដឹងទេ ។

អានកំណត់ហេតុសាក្សីឈ្មោះ ឈ ណ បញ្ជាក់ថា សព្វថ្ងៃនេះខ្លួនជាកម្មករធ្វើការឲ្យឈ្មោះ ម ។ នៅថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ នៅម៉ោង៧ព្រឹកខ្លួនចេញពីផ្ទះនៅក្រុង H ទៅធ្វើការនៅស្រុកកូនមុំ រួចម៉ោង៦ ទៅ៧យប់មកដេកនៅផ្ទះវិញ។ នៅថ្ងៃទី០៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ លោក ម មានរវល់ទៅភ្នំពេញ គាត់ក៏ពឹងខ្លួន មកដេកចាំផ្ទះឲ្យគាត់ ផ្ទះនោះនៅក្បែរហាងម្ហូបទឹកដោះ ហើយខ្លួនក៏មកដេកចាំផ្ទះឲ្យគាត់ ។ នៅយប់ដែលខ្លួនដេកចាំ នោះមិនមានហេតុការណ៍អ្វីកើតឡើងឡើយពីព្រោះគ្មានឮសំឡេងអ្វីទេ គឺស្ងាត់ជ្រងុំជាធម្មតា ។ ចំពោះការស្លាប់អ្នកកាសែតឈ្មោះ ម ខ្លួនមិនដឹងជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយអ្នកណាទេ ។

អានកំណត់ហេតុសាក្សីឈ្មោះ ឋ បញ្ជាក់ថា ខ្លួនមានផ្ទះមួយកន្លែងនៅក្បែរហាងម្ហូបទឹកដោះនេះដែរ ។ ហាងម្ហូបទឹកដោះនេះបើករកស៊ីមានគ្នា៣នាក់គឺ១/រូបខ្លួន ២/ឈ្មោះ ក និង៣/ឈ្មោះ អាមួយ ។ ទីតាំង......... ហាងនេះគឺជួលពីរូបខ្លួន ។ ដំណើរការហាងនេះបានរយៈពេលតែ៣ខែក៏ក្ស័យធន ក៏បិទហាងនេះ តែឈ្មោះ ក និងប្រពន្ធឈ្មោះ ១ រស់នៅក្នុងហាងដដែលមិនចេញទៅណាទេ ។ នៅថ្ងៃទី០៨ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ ប្រហែលជាម៉ោង៦ល្ងាចខ្លួនចេញពីផ្ទះទៅភ្នំពេញដោយជិះរថយន្តឈ្នួល និងឲ្យឈ្មោះ ចៃ នៅយាមផ្ទះនេះឲ្យខ្លួន រហូតដល់ពេលខ្លួនមកវិញ ។ នៅថ្ងៃទី១២ ខ្លួនចេញពីភ្នំពេញមកផ្ទះវិញ ពេលធ្វើដំណើរមកដល់ម្តុំអូរពេងមាន់ ស្រាប់ ឈ្មោះ ១ ទូរស័ព្ទប្រាប់ខ្លួនថា គាត់ឈប់ជួលផ្ទះ(ហាងម្ហូបទឹកដោះ) នេះទៀតហើយ គាត់គ្មានលទ្ធភាពបង់ថ្លៃ ជួលទៀតទេ ខ្លួនសុខចិត្តឲ្យឈ្មោះ ១ រើឥវ៉ាន់ចេញ នៅប្រហែលម៉ោង៤ល្ងាចខ្លួនទៅមើលហាងនោះឈ្មោះ ១ រើឥវ៉ាន់ចេញអស់ហើយ នៅសល់តែចាន ឆ្នាំង កៅអីជ័រ និងកាំបិតចិតបន្លែ ដែលគេទុកកាធុន ។

អានកំណត់ហេតុសាក្សីឈ្មោះ រស់ សម្បូរ បញ្ជាក់ថាខ្លួនធ្លាប់ស្គាល់ឈ្មោះ ក និងឈ្មោះ ទ និងឈ្មោះ ទ និងឈ្មោះ ក និងរូបខ្លួន ប្រហែលមួយឆ្នាំកន្លងមកហើយ ។ ក្នុងខែសីហានេះ ឈ្មោះ ទ និងឈ្មោះ ក និងរូបខ្លួន ដោយព្យាយាមជួបគ្នាពីពីរទៅ៣ដងដែរតែមិនទាន់ បានរួមគ្នាពិភាក្សាអំពីការរកស៊ីលក់គ្រឿងសង្ហារឹមធ្វើអំពីឈើ ឈ្មោះ ក ស្គាល់អ្នកដឹកចេញទៅប្រទេសវៀត ស្រេចនៅឡើយទេ ។ គំរោងនោះគឺ ខ្លួនមានគ្រឿងសង្ហារឹម ឈ្មោះ ទ ស្គាល់អ្នកទិញនៅប្រទេសវៀតណាម ។ ក្នុងខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ ខ្លួនទទួលដំណឹងថា ណាម ឈ្មោះ ក និយាយថា ឈ្មោះ ម ឈ្មោះ ទ ត្រូវបានគេសម្លាប់ចោល ។ កន្លងមកខ្លួនធ្លាប់ឮឈ្មោះ ម និងឈ្មោះ ទ មិនត្រូវគ្នាទេ ពីព្រោះអ្នកទាំង២នាក់នេះធ្លាប់ប៉ះទង្គិចគ្នា ពីរបីដងរួចមកហើយ ឈ្មោះ ទ បើកបររថយន្តក្នុងស្រុកអូរយ៉ាដាវ ខ្លួន នៅថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១២ ម៉ោង១៣ ខ្លួនបានឃើញឡានរបស់ឈ្មោះ ប្រាប់ថា ទៅវៀតណាមជួបចៅកែ រួចខ្លួនក៏ ដល់ម៉ោង៤ល្ងាច ខ្លួន ក៏ទូរស័ព្ទសួរ ឈ្មោះ ទ ម្តងទៀតដើម្បីសួរដំណឹង មកពីព្រំដែន ឈ្មោះ ទ ក៏ទូរស័ព្ទមកឈ្មោះ ទ និងថា ទៅមើលឥវ៉ាន់បន្តិច ខ្លួនឈប់សួរតទៅ ។ លុះថ្ងៃទី១០ ប្រាប់ថា មកដល់ក្រុង H វិញហើយ

ម៉ោង៩ព្រឹក ខ្លួនទូរស័ព្ទមកឈ្មោះ ន ក៏លែងចូល លុះម៉ោង៩យប់ មានអ្នកការសែតអាស៊ីអគ្នេយ៍ ទូរស័ព្ទមកខ្លួន សួររកឈ្មោះ ន ខ្លួនប្រាប់មិនដឹងទេ ពីព្រោះមុននេះខ្លួនទូរស័ព្ទមកឈ្មោះ ន មិនចូលដែរ ។ 62/4

អានលិខិតប្រកាសលទ្ធផលកោសលវិច័យលេខ២១៩៧/C៥៤B ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៦ របស់អគ្គនាយកនគរបាលប្រឆាំងបទល្មើស វិទ្យាស្ថាន វិទ្យាសាស្ត្រព្រហ្មទណ្ឌប្រចាំទីក្រុងហាណូយ នៃសាធារណៈរដ្ឋសង្គមនិយមវៀតណាម ជាភាសាខ្មែរ ។

សំដីចុងក្រោយរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីឈ្មោះ គ និងឈ្មោះ ឃ បានសុំឲ្យរកយុត្តិធម៌ដល់ក្រុមគ្រួសារ និងទាមទារឲ្យជនជាប់ចោទទាំង២រូបបង់សំណងជម្ងឺចិត្តជាប្រាក់ចំនួន ១០០ ០០០ដុល្លារ ។

សំដីចុងក្រោយរបស់ជនជាប់ចោទឈ្មោះ ក និងឈ្មោះ ខ បានសុំឲ្យរកយុត្តិធម៌និងដោះលែងពួកខ្ញុំឲ្យមានសេរីភាពវិញ។

លោក ហុក ផល្លា ជាមេធាវីការពារសិទ្ធិឲ្យដើមបណ្តឹងឈ្មោះ គ និងឈ្មោះ អ៊ុម ចន្ទី បានសន្និដ្ឋានថា នៅថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ ម៉ោង៧យប់ឈ្មោះ ក បានទូរស័ព្ទហៅជនរងគ្រោះឈ្មោះ ន មកជួបនៅផ្ទះរបស់ខ្លួន ។មានសាក្សីជាច្រើនបានបញ្ជាក់ថានៅកន្លែងកើតហេតុនោះមានស្បែកជើងជនរងគ្រោះ តាមការពិនិត្យលើអង្គហេតុឃើញថា រូបកាយរបស់ជនរងគ្រោះមានស្នាមរបួស៦កន្លែងជាហេតុឲ្យជនរងគ្រោះស្លាប់ ។ តាមមាត្រា១៦៣ មាត្រា១៦៤ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌចែងថា អ្នកជំនាញត្រូវមានបញ្ញីថ្នាក់ជាតិ និងបានស្បថរួច ។ ខ្ញុំសុំឲ្យក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះធ្វើការផ្តន្ទាទោសជនជាប់ចោទទាំង២រូបពីបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន តាមមាត្រា២០០ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងឲ្យជនជាប់ចោទទាំង២រូបបង់សំណងជម្ងឺចិត្តជាប្រាក់ចំនួន ១០០ ០០០ ដុល្លារ មកកូនក្តីខ្លួន ។

តំណាងអយ្យការធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានប្តឹងចោទដោយបញ្ជាក់អំពីកស្តុតាងដាក់បន្ទុកនិងពិរុទ្ធភាពលើឈ្មោះ ក និងឈ្មោះ ខ ជាបានប្រព្រឹត្តបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌបទ ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន ប្រព្រឹត្តនៅភូមិ E សង្កាត់ F ក្រុង H ខេត្ត I កាលពីថ្ងៃទី១១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ ។ អំពើល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនេះ ត្រូវផ្តន្ទាទោសតាមបញ្ញត្តិមាត្រា ២០០ ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

លោក គី ប៊ុនទ្រាន ជាមេធាវីការពារសិទ្ធិឲ្យជនជាប់ចោទឈ្មោះ ក និងឈ្មោះ ខ បានសន្និដ្ឋានថា ដោយផ្អែកលើសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់លោកតំណាងអយ្យការ បានធ្វើការចោទប្រកាន់កូនក្តីរបស់ខ្លួនពីបទឃាតកម្មគិតទុកជាមុន តាមមាត្រា២០០ក្រមព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជានោះ គឺពុំត្រឹមត្រូវទេដោយហេតុថា នៅថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ កូនក្តីរបស់ខ្លួនឈ្មោះ ក បានទូរស័ព្ទទៅជនរងគ្រោះឲ្យមកជួបគ្នានៅផ្ទះគឺជួបគ្នានៅពេលព្រឹកទេ មិនមែនពេលយប់ទេ ជជែកអំពីរឿងរកស៊ីគ្រឿងសង្ហារឹមចប់ រួចជនរងគ្រោះបានចេញពីផ្ទះកូនក្តីរបស់ខ្លួនទៅហើយ ។ នៅថ្ងៃទី១១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦នគរបាលបានរកឃើញសពជនរងគ្រោះ ក្នុងរថយន្ត ក្នុងភូមិជួយអំពិល ឃុំតាអ៊ុង ស្រុកអូរជុំ នៅថ្ងៃបន្ទាប់គឺទី១៦ រកស្បែកជើងមួយគូរនៅប៉ាត់ប៉ាយកន្លែងទីវាលមួយឆ្ងាយពីផ្ទះរបស់កូនក្តីខ្លួន ។ ផ្អែកតាមប្រកាសលទ្ធផលកោសលវិច័យលេខ២១៩៧/C៥៤B ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៦ វត្ថុតាងសញ្ញាសំគាល់CR និងCL ដើម្បីបញ្ជាក់ជាឈាម លទ្ធផលអវិជ្ជមាន (ចំណុច៥.១) វត្ថុតាងសញ្ញាសំគាល់A B C D និងE ដើម្បីបញ្ជាក់ជាឈាម លទ្ធផលអវិជ្ជមាន (ចំណុច៥.២) សរុបសេចក្តីមកការចោទប្រកាន់មកលើកូនក្តីទាំង២រូបនេះមិនមានកស្តុតាងទាល់តែសោះ និងផ្អែកតាមមាត្រា៣៨ ធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណា

ចក្រកម្ពុជា បទប្បញ្ញត្តិថា វិមតិសង្ស័យ ត្រូវបានប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ ។ ដូច្នេះខ្ញុំសំណូមពរសុំឲ្យក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ ដោះលែងជនជាប់ចោទឈ្មោះ ក និងឈ្មោះ ១ ដែលជាប់ឃុំក្នុងពន្ធនាគារ ឲ្យមានសេរីភាពវិញ ។ ចំពោះការលើកឡើងរបស់សាក្សីឈ្មោះ ស.ផ. ថា សំឡេងក្នុងទូរស័ព្ទគំរាមថា បង៉ងចង់យ៉ាង ម៉េច ..ពីព្រោះតាមចម្លើយសាក្សីឈ្មោះ ឃ ជាប្រពន្ធជនរងគ្រោះ បញ្ជាក់ថា ប្ដីរបស់ខ្លួន និងបង ក រាប់អានគ្នាណាស់ ដែលស្របនឹងចម្លើយរបស់ឈ្មោះ ក ដែលបញ្ជាក់ថា ឈ្មោះ ក និងឈ្មោះ ន ហៅគ្នាទៅវិញទៅមក មិនដែលប្រើពាក្យបងទេ ដូច្នេះចម្លើយនេះបញ្ជាក់ឲ្យឃើញថា អ្នកគំរាមឈ្មោះ ន នោះមិនមែនជាកូនក្តីរបស់ខ្លួនឡើយ ។

លោក ទេព មុនីជាតិ ជាមេធាវីការពារសិទ្ធិឲ្យជនជាប់ចោទឈ្មោះ ក និងឈ្មោះ ១ បាន សន្និដ្ឋានថា ជនរងគ្រោះឈ្មោះ ន ជាអ្នកកាសែតនៅខេត្ត បើពិនិត្យឲ្យបានដិតដល់ទៅជនរងគ្រោះរូបនេះឧស្សាហ៍ដើរចាប់អ្នករកស៊ីដឹកឈើ ដូច្នេះគាត់មានគូបដិបក្ខជាច្រើន ។ ជាក់ស្ដែងជនរងគ្រោះបានជិះម៉ូតូទៅស្រុកអណ្ដូងមាស រួចទុកម៉ូតូនៅមាត់ទន្លេ ដោយយកទូកប្រជាជនដេញចាប់ទូកដឹកឈើតាមទន្លេ ។ ត្រង់នេះបង្ហាញឲ្យឃើញថា គាត់មានសត្រូវជាមួយអ្នកដឹកឈើនោះ ។ ខ្ញុំស្នើសុំក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះពិចារណាលើអង្គហេតុនេះ ខ្ញុំក៏មានសំណូមពរដូចមេធាវី គឺ ប៊ុនទ្រាន ដែរគឺសុំឲ្យក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ ដោះលែងកូនក្ដីរបស់ខ្លួន ឈ្មោះ ក និងឈ្មោះ ១ ដែលជាប់ឃុំក្នុងពន្ធនាគារ ឲ្យមានសេរីភាពវិញ ។

ក្រោយពីបានស្ដាប់ចម្លើយជនជាប់ចោទ។

ក្រោយពីបានស្ដាប់ចម្លើយដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ។

ក្រោយពីបានស្ដាប់ចម្លើយសាក្សី ។

ក្រោយពីបានស្ដាប់អំណានចម្លើយសាក្សីដែលអវត្តមាន ។

ក្រោយពីបានស្ដាប់សេចក្ដីសន្និដ្ឋានលោកមេធាវីការពារសិទ្ធិដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ។

ក្រោយពីបានស្ដាប់សេចក្ដីសន្និដ្ឋានលោកមេធាវីការពារសិទ្ធិជនជាប់ចោទ ។

ក្រោយពីបានស្ដាប់សេចក្ដីសន្និដ្ឋានលោកតំណាងអយ្យការ ។

ក្រោយពីបានស្ដាប់សំដីចុងក្រោយបង្អស់របស់ជនជាប់ចោទ និងដើមបណ្ដឹង។

ក្រោយពីបានថយទៅពិភាក្សាដោយសម្ងាត់ក្នុងក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ និងពិចារណាត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ហើយ ។

តុលាការខេត្តរតនគិរី

យល់ឃើញថា

១/សាក្សីទាំងឡាយគឺឈ្មោះ ក.ឞ យ៉ាងញឹងឈ្មោះ ត.ឞ ឈ្មោះ ស.ឞ និងឈ្មោះ ស្ស ជា ប្រពន្ធឈ្មោះ ក និង ជាងជួសជុលរថយន្តដែលមានលំនៅឋានទល់មុខផ្ទះ(ហាងម្ញប់ទឹកដោះ)របស់ឈ្មោះ ក ជាងជួសជុលរថយន្តដែលមានលំនៅឋានទល់មុខផ្ទះ(ហាងម្ញប់ទឹកដោះ)របស់ឈ្មោះ ក បញ្ជាក់ប្រហាក់ប្រហែលគ្នានៅមុខនគរបាលយុត្តិធម៌ថា កាលពីវេលាម៉ោងយប់នៃថ្ងៃទី០៩ ខែ១១ ឆ្នាំ ២០១៦ ពួកខ្លួនបានឮសំឡេងមនុស្សស្រែកខ្លាំងៗនៅផ្ទះដែលបិតនៅមុខហាងជាងជួសជុលរបស់ពួកខ្លួន ។ ចម្លើយនេះមានលក្ខណៈស្រពិចស្រពិលមិនដឹងថាជាសំឡេងស្រែកអំពីរឿងអ្វី ដែលនាំដល់ពេលស៊ើបសួរ ចៅក្រមស៊ើបសួរក៏ពុំបានសួរបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់អំពីសំឡេងដែលសាក្សីទាំងនេះឮ ហើយក៏ពុំបានកោះហៅសាក្សីទាំងនេះមកសួរបន្ថែម ។

!

...ក់កាលស៊ើបសួរ ចៅក្រមស៊ើបសួរពុំបានស្នើសុំទៅក្រុមហ៊ុនទូរស័ព្ទឲ្យបញ្ជាក់អំពីលេខទូរស័ព្ទ 62/2
ដែលជ... ...ទាក់ទំនងជាមួយជនរងគ្រោះឈ្មោះ ... ឈ្មោះ ... និងឈ្មោះ ...
ឡើយ ...ស៊ើបសួរបានស្នើសុំឲ្យបញ្ជាក់តែទំនាក់ទំនងរវាងឈ្មោះ ... និងឈ្មោះ ...
តែប៉ុ... ...ស្នើសុំឲ្យក្រុមហ៊ុនទូរស័ព្ទផ្ដល់បន្ថែមនូវរាល់លេខទូរស័ព្ទដែលបានទំនាក់ទំនងជាមួយលេខទូរស័ព្ទ
របស់... ...សេរីឧត្ដម និងឈ្មោះ ... ចាប់ពីថ្ងៃទី០៩ដល់ថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ ។

...ឈ្មោះ ... ឈ្មោះ ... ត្រូវបានចៅក្រមស៊ើបសួរស្ដាប់ចម្លើយរួចហើយ ប៉ុន្តែចម្លើយនេះ
មិន... ...ភាពច្បាស់លាស់ដើម្បីស្វែងរកការពិតនៅឡើយ គប្បីកោះហៅសាក្សីទាំង២រូបនេះមកសាកសួរបំភ្លឺ
បន្ថែ...

...រឿងព្រហ្មទណ្ឌនេះពុំឃើញមានសាក្សីណាត្រូវបានចៅក្រមស៊ើបសួរកោះហៅមកបំភ្លឺអំពី
សក... ...ចាប់ឈ្មោះ ... នៅឡើយទេ គប្បីកោះហៅសាក្សីណាដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយឈ្មោះ
ស៊ើ... ...ថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ ។

ហេតុដូច្នេះទីនិច្ឆ័យសេចក្ដី

...រៀបបើសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ២៣៦ ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ ដើម្បីស៊ើបសួរបន្ថែម ។
...លោក សួស ឡា ប្រធានសាលាដំបូងខេត្តរតនគិរី ជាចៅក្រមស៊ើបសួរឲ្យបំពេញកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែម
...ព្រហ្មទណ្ឌនេះ ។

...ស៊ើបសួរបន្ថែមរបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរត្រូវស៊ើបសួរនូវចំណុចដូចខាងក្រោម ៖

...ស្រាវរកសាក្សីណាដែលបានផ្ដល់ព័ត៌មានពីដំបូងមកសមត្ថកិច្ចនគរបាល អំពីរថយន្តរបស់សព
...ក្នុងចំការស្វាយចន្ទី និងរកសាក្សីដែលជាម្ចាស់ចំការស្វាយចន្ទីនេះ ។
...សាក្សីទាំងនេះថា តើបានឃើញរថយន្តដែលទុកចោលនេះនៅពេលណា (បញ្ជាក់អំពីថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ និង
...ភូតភាព ស្លាកស្នាម វត្ថុតាង ប្រព្រឹត្តបទល្មើស)នៅជុំវិញរថយន្តនោះយ៉ាងដូចម្ដេចខ្លះ ? តើបាន
...ក្នុងពេល ឬក្រោយពេលប្រព្រឹត្តបទល្មើស មានមនុស្សប៉ុន្មាននាក់ចូលរួម ? តើបានឃើញគេយករថ
...ចតទុកក្នុងចំការស្វាយចន្ទីឬទេ ? បើបានឃើញ តើពេលនោះមានរថយន្តប៉ុន្មានគ្រឿង?ម៉ាកអ្វីខ្លះ?
...កោះហៅសាក្សីឈ្មោះ តឹង យ៉ាងញឹង ឈ្មោះ តឹង ឱនប៊ី ឈ្មោះ ដាវ រីងទុង និងឈ្មោះ ឡេ ហុងស៊ីង មក
...សួរអំពីសំឡេងស្រែកនៅពេលយប់នាថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ តើសំឡេងដែលស្រែកឡើងនោះ
... ? ឈ្មោះ អ្វី ? ប្រុស ឬ ស្រី ? តើសំឡេងស្រែកនោះយ៉ាងដូចម្ដេចខ្លះ ? សូមបញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់
...នាថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ ។

...ហេតុនៃការការសម្លាប់ឈ្មោះ ហង្ស សេរីឧត្ដម នាថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ ។
...ហៅម្ចាស់ឬអ្នកធ្វើការក្នុងភោជនីយដ្ឋានសាវឌីនេះ មកសាកសួរ ដោយសួរថា តើចាប់ពីម៉ោង៧យប់
...៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ មានអតិថិជនប៉ុន្មាននាក់ដែលបានចូលរួមតុជាមួយឈ្មោះ សាត សឿន មាន
... ឬ ស្រី ? ។ បើមាន ត្រូវសួរថា តើអតិថិជនទាំងអស់នោះបាននិយាយពាក់ព័ន្ធនឹងផែនការសម្លាប់
...ឧត្ដម ឬទេ ?

...ហៅឈ្មោះ សេង មួយហេង ជាម្ដាយរបស់ឈ្មោះ ... មកសាកសួរ ត្រូវសួរថា តើចាប់ពី
...ពិន ប៊ុនហេង ដឹកប្រពន្ធឈ្មោះ ស៊ុម ស្រី ... (ផ្ទះរបស់ឈ្មោះ សេង មួយហេង)
...យប់នៃថ្ងៃទី០៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ បានដឹងថាឈ្មោះ ស៊ុម ស្រី ...ចេញទៅណាដែរឬទេ ?

៣.៦/កោះហៅសាក្សីឈ្មោះ អ៊ុន ប៉ូលី មកសាកសួរ ដោយសួរថា តើលោក អ៊ុន ប៉ូលី បានជូនដំណឹងមកឈ្មោះ ក និងប្រពន្ធឈ្មោះ ខ ឲ្យរើផ្ទះចេញពីដី(ហាងម្ហូបទឹកដោះ)ដែរឬទេ ? តើការជូនដំណឹងនោះនៅថ្ងៃខែឆ្នាំណា ? ហើយឲ្យរើចេញទៅពេលណា ? តើមូលហេតុអ្វីខ្លះ បានជាឈ្មោះ ឲ្យឈ្មោះ ក និងប្រពន្ធឈ្មោះ ខ រើយកផ្ទះចេញពីដី(ហាងម្ហូបទឹកដោះ) ? សួរឈ្មោះ ឥ ថា ក្នុងក្រុមហ៊ុនរបស់អ្នកទាំង៣នាក់(ឈ្មោះ ក ឈ្មោះ ន និងឈ្មោះ ស)ធ្លាប់មានទំនាស់រឿងរកស៊ីគ្រឿងសង្ហារឹមទៅប្រវៀតពរាមដែរឬទេ? អ្នកឯងបានដឹងឈ្មោះ ន បើកប្រាក់បានចំនួន ៦០ ០០០ដុល្លាដែរឬទេ? បើដឹងបើកប្រាក់ពីអ្នកណាឈ្មោះ អ្វី ? នៅឯណា? តើឈ្មោះ ក បានទូរស័ព្ទប្រាប់អ្នកឯងអំពីឈ្មោះ ន បើកប្រាក់បានចំនួន៦០ ០០០ដុល្លារដែរឬទេ ?

៣.៧/កោះហៅឈ្មោះ ខ ឈ្មោះ ត ឈ្មោះ ង និងឈ្មោះ ស មកសាកសួរ ដោយសួរថា តើលេខទូរស័ព្ទដៃផ្ទាល់ខ្លួនម្នាក់ៗឈ្មោះ ខ ឈ្មោះ ត ឈ្មោះ ង និងឈ្មោះ រស់ សម្បូរ ដែលបានប្រើប្រាស់នៅថ្ងៃទី០៩ ដល់ទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ នៅខេត្តរតនគិរី ។

៣.៨/ស្នើសុំឲ្យក្រុមហ៊ុនទូរស័ព្ទ Metfon និងក្រុមហ៊ុនទូរស័ព្ទ Mobitel ផ្តល់ព័ត៌មានបន្ថែមរាល់លេខទូរស័ព្ទដៃរបស់ឈ្មោះ ន ឈ្មោះ គ ឈ្មោះ ខ ឈ្មោះ ត ឈ្មោះ ស និងឈ្មោះ ង ដែលបានទាក់ទងគ្នាទៅវិញទៅមក ចាប់ពីថ្ងៃទី០៨ ដល់ទី១៦ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦ នៅខេត្តរតនគិរី រួចស្វែងរកឲ្យឃើញឈ្មោះ ខ ឈ្មោះ ត ឈ្មោះ ង និងឈ្មោះ ស ម្តងម្នាក់ៗ តើបានឃើញនិងដឹងថាអ្នកណាខ្លះសម្លាប់ឈ្មោះ ន ? តើបានចូលរួមក្នុងការសម្លាប់ឈ្មោះ ន ដែរឬទេ?

៤.បន្តការឃុំខ្លួនជនជាប់ចោទឈ្មោះ ក និងឈ្មោះ ខ នៅពន្ធនាគារខេត្តរតនគិរី ។

សាលដីកានេះជំនុំជម្រះនៅថ្ងៃទី០៤ ខែមីនា ថ្ងៃទី០១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣ និងប្រកាសជាសាធារណៈនៅថ្ងៃទី៣១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣ ចំពោះមុខជនជាប់ចោទទាំង២រូប និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំង២រូប ។

បើកផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍តាមកំណត់ច្បាប់ ។

ធ្វើនៅរតនគិរី ថ្ងៃទី៣១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៣

ក្រឡាបញ្ជីតុលាការ	ចៅក្រមប្រឹក្សា	ចៅក្រមប្រឹក្សា	ប្រធានក្រុមប្រឹក្សាជំនុំជម្រះ
ឈេន_ថន	អេង_ចំរាប់	ឯក_ប៉ូលីហ៊ួល	អ៊ុំ_សុវណ្ណ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

--**+**--

សាលាដំបូងខេត្តកណ្តាល

មន្ទីរស៊ើបសួរ (ខ)

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ 036... រ.ក

ចុះថ្ងៃទី 06 ខែ មករា.. ឆ្នាំ២០២១

លេខ ....057.....ដកបឃខ

ដីកាបង្គាប់ឲ្យឃុំខ្លួន

យើង **ជុន ចន្ទា**: ចៅក្រមស៊ើបសួរសាលាដំបូងខេត្តកណ្តាល ។

-**បានឃើញ** មាត្រា ២១៩ និងមាត្រាបន្តបន្ទាប់នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

-**បានឃើញ** មាត្រា ២០៣ ,មាត្រា២០៤ មាត្រា ២០៥ និងមាត្រា ២០៦ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

-**បានឃើញ** ដីកាសន្និដ្ឋានបញ្ជូនរឿងឲ្យស៊ើបសួរលេខ 017 ថ្ងៃទី 06 ខែ មករា ឆ្នាំ២០២១។

-**បានឃើញ**សំណុំរឿងស៊ើបសួរទាក់ទងនឹងឈ្មោះ [illegible] ([illegible]) ភេទ [illegible]......អាយុ 41...ឆ្នាំសញ្ជាតិ [illegible]......មុខរបរ [illegible]...........ទីកន្លែងកំណើតនៅភូមិ [illegible] ....ឃុំ/សង្កាត់ [illegible]......ស្រុក/ក្រុង [illegible]..........ខេត្ត/រាជធានី......[illegible]......

និងទីលំនៅបច្ចុប្បន្ននៅភូមិ [illegible] ឃុំ/សង្កាត់ [illegible]..........ស្រុក/ក្រុង [illegible] ខេត្ត [illegible]..............ឪពុកឈ្មោះ [illegible]..........(...)ម្តាយឈ្មោះ [illegible]

(.......)ប្រពន្ធឬប្តីឈ្មោះ ([illegible])...........................ទោសពីមុន [illegible]..........................

.... ។

ជននេះត្រូវចោទពីបទ៖ [illegible]..

ប្រព្រឹត្តនៅភូមិ [illegible]..........ឃុំ/សង្កាត់ [illegible] ស្រុក/ក្រុង [illegible]..........

ខេត្ត/រាជធានី.... [illegible]..........កាលពីថ្ងៃទី 05 ខែ មករា ឆ្នាំ 2021 ។បទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌ

ដែលមានចែងឲ្យផ្តន្ទាទោសតាមបញ្ញត្តិមាត្រា 200 នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ..........................។

ឃាត់ខ្លួននៅថ្ងៃទី 05 ខែ មករា.... ឆ្នាំ 2021 ។

បានឃើញ ដីកាសម្រេចឲ្យឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នលេខ ...056.....ចុះថ្ងៃទី 06 ខែ មករា ឆ្នាំ២០២១។

សម្រេច

១.ឱ្យភ្នាក់ងារមានសមត្ថកិច្ចនៃកម្លាំងសាធារណៈធ្វើការនាំខ្លួនជនត្រូវចោទដែលមានឈ្មោះ [illegible] ([illegible]) ភេទ [illegible] *អត្តសញ្ញាណដូចខាងលើ* ទៅពន្ធនាគារខេត្តកណ្តាលដោយអនុវត្តឱ្យបានត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់។

២.ឱ្យប្រធានពន្ធនាគារខេត្តកណ្តាលទទួល និង ឃុំខ្លួនជននេះរហូតដល់មានបទបញ្ជាថ្មីសម្រេចផ្សេងពីនេះ ។

៣.ឱ្យគ្រប់ភ្នាក់ងារនៃកងកម្លាំងសាធារណៈទាំងអស់ សហការអនុវត្តឲ្យបានល្អនៅពេលដីកានេះត្រូវបានបង្ហាញក្នុងករណីចាំបាច់។

ថ្ងៃ [illegible] ខែ [illegible] ឆ្នាំជូត ទោស័ក ព.ស២៥៦៤

ខេត្តកណ្តាល ,ថ្ងៃទី 06 ខែ មករា ឆ្នាំ២០២១

ចៅក្រមស៊ើបសួរ

ជុន_ចន្ទា

CS Scanned with CamScanner

ឧបសម្ព័ន្ធទី៤

ច្បាប់

ស្តីពី

ស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទឧក្រិដ្ឋ

នស/រកម/០១០២/០០៤

ព្រះរាជក្រម

យើង

ព្រះបាទសម្តេចព្រះ នរោត្តម សីហនុ

ព្រះមហាវីរក្សត្រ ឧត្តមោសុជាត វិសុទ្ធពង្ស អគ្គមហាបុរសរតន៍

និករោត្តម ធម្មិកមហារាជាធិរាជ បរមនាថ បរមបពិត្រ

ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

-បានទ្រង់យល់រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/១១៩៨/៧២ ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៩៨ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

-បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី

-បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/០៨ ចុះថ្ងៃទី ២៤ ខែ មករា ឆ្នាំ ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងមហាផ្ទៃ

-បានទ្រង់យល់សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ របស់សម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងរបស់សហរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ស្តីពីស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទឧក្រិដ្ឋ ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័តកាល ពីថ្ងៃទី ១៥ ខែធ្នូ ឆ្នាំ ២០០១ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គលើកទី ៧ នីតិកាលទី ២ និងដែលព្រឹទ្ធសភាបានអនុម័តលើកចោលពុំពិចារណាលើច្បាប់នេះព្រោះមិនស្របនឹងទម្រង់ច្បាប់ កាលពីថ្ងៃទី០៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០១ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គលើក ទី ៦ នីតិកាលទី ១ ប៉ុន្តែដោយយោងតាមវាក្យខ័ណ្ឌទី១ និងទី២ នៃមាត្រា១១៣ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ គណៈកម្មាធិការអចិន្ត្រៃយ៍របស់រដ្ឋសភាបានពិនិត្យឃើញថា អត្ថបទច្បាប់ស្តីពីស្ថានទម្ងន់ទោសនៃបទឧក្រិដ្ឋ ដែលរដ្ឋសភាបានពិនិត្យរួចហើយ១ ដែលព្រឹទ្ធសភាមិនព្រមផ្តល់យោបល់លើខ្លឹមសារនៃច្បាប់នេះត្រូវចាត់ទុកថាជាបានការ ហើយដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុងដូចតទៅ :

៤-អ្នកការពារជនជាប់ចោទអាចយកសាក្សីខ្លួនមកបង្ហាញតុលាការ ហើយអាចជូនភស្តុតាងខ្លួនទៅតុលាការ ។

៥-សាក្សីទាំងអស់ ទាំងខាងដើមចោទ ទាំងខាងចុងចោទ អាចទទួលការបង្ខំឱ្យបង្ហាញខ្លួនចំពោះមុខតុលាការតាមរយៈដីកានាំខ្លួនរបស់តុលាការ ក្នុងករណីមិនព្រមប្រព្រឹត្តតាមការនាំខ្លួនរបស់តុលាការត្រូវពិន័យជាប្រាក់ពី ៥០.០០០ (ប្រាំម៉ឺន)រៀល ទៅ ៥០០.០០០ (ហាសិបម៉ឺន)រៀល ។

មាត្រា ៣.- ឃាតកម្មគិតទុកជាមុន

១-ជនណាដែលសម្លាប់ឬប៉ុនប៉ងសម្លាប់ជនណាម្នាក់ទៀត ក្រោយពីបានគិតទុកជាមុននូវបទឧក្រិដ្ឋរបស់ខ្លួនឬដោយបានរៀបចំការលួចស្ទាក់ ឬដែលបានសម្លាប់ ឬប៉ុនប៉ងសម្លាប់ជនណាម្នាក់ទៀតក្នុងពេលដែលខ្លួនប្រព្រឹត្តចោរកម្ម ឬរំលោភសេពសន្ថវៈ ត្រូវជាប់ទោសពីបទឧក្រិដ្ឋធ្វើមនុស្សឃាតគិតទុកជាមុន ហើយត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារតម្រូវឱ្យធ្វើការពី ១៥ឆ្នាំ ទៅ ២០ឆ្នាំ ឬអស់មួយជីវិត ។

២-ការគិតទុកជាមុន គឺគម្រោងធ្វើឡើងមុនអំពើបៀតបៀនទៅលើរូបបុគ្គលណាម្នាក់ ។

ការលួចស្ទាក់គឺការឃ្លាំចាំបុគ្គលណាម្នាក់ ក្នុងរយៈពេលណាមួយដើម្បីប្រព្រឹត្តអំពើហិង្សាទៅលើបុគ្គលនោះ ។

មាត្រា ៤.- អំពើមនុស្សឃាតដោយចេតនា

ជនណាដែលសម្លាប់មនុស្សដោយចេតនាឬប៉ុនប៉ងសម្លាប់ជនណាដោយចេតនាដោយគ្មានស្ថានទម្ងន់ណាដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៣ ដោយបានប្រើ ឬមិនបានប្រើអាវុធក្តី ត្រូវជាប់ទោសពីបទឧក្រិដ្ឋធ្វើមនុស្សឃាតដោយចេតនា ហើយត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារតម្រូវឱ្យធ្វើការពី ១០ ទៅ ១៥ឆ្នាំ ។

ជនណាដែលសម្លាប់មនុស្សដោយចេតនាដោយឃោរឃៅក្នុងកាលៈទេសៈនិងក្នុងទីកន្លែងតែមួយបណ្តាលឱ្យជនណាម្នាក់ឬច្រើននាក់ស្លាប់ ត្រូវជាប់ទោសពីបទឧក្រិដ្ឋធ្វើមនុស្សឃាតដោយចេតនា ហើយត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារតម្រូវឱ្យធ្វើការពី ១៥ឆ្នាំ ទៅ ២០ឆ្នាំ ឬអស់មួយជីវិត ។

ឧបសម្ព័ន្ធទី៥

ច្បាប់
ស្ដីពី
ការគ្រប់គ្រងអាស៊ីដខ្លាំង

ROYAUME DU CAMBODGE • LE MINISTRE DU PALAIS ROYAL •

២/៥

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/១២១១/០២០

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រក្ខតខត្តិយា ខេមរារដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្សីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

រដ្ឋសភា
ចូល លេខ 006

- បានទ្រង់យល់ រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩០៨/១០៥៥ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៨ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំនិងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានទ្រង់យល់ ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/០៨ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងមហាផ្ទៃ
- បានទ្រង់យល់ សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយ របស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រី នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃ

ប្រកាសឱ្យប្រើ

ច្បាប់ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងអាស៊ីដខ្លាំង ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័ត កាលពីថ្ងៃទី០៤ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី៧ នីតិកាលទី៤ និងដែលព្រឹទ្ធសភាបានយល់ស្របតាមទម្រង់និងគតិនៃច្បាប់នេះទាំងស្រុង ដោយគ្មានការកែប្រែអ្វីឡើយ កាលពីថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គលើកទី១០ នីតិកាលទី២ ហើយដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុងដូចតទៅនេះ ៖

ROYAUME DU CAMBODGE
LE MINISTRE DU PALAIS ROYAL

នីតិបុគ្គល ត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពី ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល ទៅ ៥០.០០០.០០០ (ហាសិបលាន) រៀល ក្នុងករណីដែលអាស៊ីដខ្លាំងនោះ មានទម្ងន់ចាប់ពី ៥០០ (ប្រាំរយ) ក្រាមឡើងទៅ ។

នីតិបុគ្គល ត្រូវទទួលទោសបន្ថែមណាមួយ ឬ ច្រើន ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៦៨ (ទោសបន្ថែមអនុវត្តចំពោះនីតិបុគ្គល) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។

មាត្រា ១៦.-

អំពើសម្លាប់មនុស្សដោយចេតនា ដោយប្រើអាស៊ីដខ្លាំង ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ទៅ ៣០ (សាមសិប) ឆ្នាំ ។

ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារអស់មួយជីវិត ក្នុងករណីបទឧក្រិដ្ឋខាងលើត្រូវបានប្រព្រឹត្តដោយមាន :

១- ការគិតទុកជាមុន ឬ ការលួចស្ទាក់ ។

២- អំពើទារុណកម្ម ឬ អំពើឃោរឃៅមុន ឬ ក្នុងពេលប្រព្រឹត្តអំពើសម្លាប់ ។

ចំពោះបទឧក្រិដ្ឋខាងលើ ទោសបន្ថែមដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ២០៦ (ទោសបន្ថែមៈប្រភេទ និង រយៈពេល) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ អាចត្រូវបានប្រកាស ។

មាត្រា ១៧.-

អំពើដែលបណ្តាលឲ្យស្លាប់អ្នកដទៃ ដោយអចេតនា ដោយការធ្វេសប្រហែស ការមិនប្រុងប្រយ័ត្ន ការខ្ជីខ្ជា ឬ ការបំពានលើកាតព្វកិច្ចសន្តិសុខ ឬ កាតព្វកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្ន ដែលច្បាប់ ឬ បទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេងទៀតតម្រូវក្នុងការគ្រប់គ្រងអាស៊ីដខ្លាំង ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ ទៅ ៥ (ប្រាំ)ឆ្នាំ និង ពិន័យជាប្រាក់ពី ២.០០០.០០០ (ពីរលាន) រៀល ទៅ ១០.០០០.០០០ (ដប់លាន) រៀល ។

ចំពោះបទមជ្ឈិមខាងលើ ទោសបន្ថែមដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ២០៨ (ទោសបន្ថែមៈប្រភេទ និង រយៈពេល) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ អាចត្រូវបានប្រកាស ។

មាត្រា ១៨.-

នីតិបុគ្គល អាចត្រូវបានប្រកាសថា ត្រូវទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌតាមលក្ខខណ្ឌ ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៤២ (ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ចំពោះបទល្មើសដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១៧ ខាងលើនេះ ។

នីតិបុគ្គល ត្រូវផ្តន្ទាទោសពិន័យជាប្រាក់ពី ២០.០០០.០០០ (ម្ភៃលាន) រៀល ទៅ ៥០.០០០.០០០ (ហាសិបលាន) រៀល ព្រមទាំងទោសបន្ថែមណាមួយ ឬ ច្រើន ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៦៨ (ការទទួលខុសត្រូវព្រហ្មទណ្ឌរបស់នីតិបុគ្គល) នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។

រដ្ឋសភា
ចូល លេខ ៤៧៤៤ ថ្ងៃទី [illegible] ឆ្នាំ២០១៤ ម៉ោង [illegible]
បញ្ជូនទៅ [illegible]

ព្រះរាជក្រម

នស/រកម/០៧១៤/០១៦

យើង

ព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះបរមនាថ នរោត្តម សីហមុនី
សមានភូមិជាតិសាសនា រត្តនខត្តិយា ខេមរារដ្ឋរាស្ត្រ ពុទ្ធិន្ទ្រាធរាមហាក្សត្រ
ខេមរាជនា សមូហោភាស កម្ពុជឯករាជរដ្ឋបូរណសន្តិ សុភមង្គលា សិរីវិបុលា
ខេមរាស្រីពិរាស្ត្រ ព្រះចៅក្រុងកម្ពុជាធិបតី

- បានទ្រង់យល់រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រឹត្យលេខ នស/រកត/០៩១៣/៩០៣ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣ ស្តីពីការតែងតាំងរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ ០២/នស/៩៤ ចុះថ្ងៃទី២០ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៤ ដែលប្រកាសឲ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ ជស/រកម/០៤៩៨/០៦ ចុះថ្ងៃទី០៨ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៩៨ ប្រកាសឲ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១០៧/០០៥ ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៧ ប្រកាសឲ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីវិសោធនកម្មច្បាប់ ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញ
- បានទ្រង់យល់ព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/០១៩៦/០៤ ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតក្រសួងយុត្តិធម៌
- បានទ្រង់យល់សេចក្តីក្រាបបង្គំទូលថ្វាយរបស់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ប្រកាសឲ្យប្រើ

ច្បាប់ ស្តីពីលក្ខន្តិកៈនៃចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា ដែលរដ្ឋសភាបានអនុម័ត កាលពីថ្ងៃទី២៣ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៤ នាសម័យប្រជុំរដ្ឋសភាលើកទី២ នីតិកាលទី៥ ហើយដែលព្រឹទ្ធសភាបានពិនិត្យចប់សព្វគ្រប់លើទម្រង់ និងគតិច្បាប់នេះទាំងស្រុង កាលពីថ្ងៃទី១២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៤ នាសម័យប្រជុំលើកទី៥ នីតិកាលទី៣ ព្រមទាំងត្រូវបានក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញប្រកាសថាស្របតាមនឹងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ក្នុងសេចក្តីសម្រេចលេខ១៤៧/០០១/២០១៤ កបធ.ច ចុះថ្ងៃទី០២ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៤ ហើយដែលមានសេចក្តីទាំងស្រុងដូចតទៅ៖

ROYAUME DU CAMBODGE
LE MINISTRE DU PALAIS ROYAL

ឧបសម្ព័ន្ធទី៦

ច្បាប់
ស្តីពី
លក្ខន្តិកៈនៃចៅក្រម និង
ព្រះរាជអាជ្ញា

ROYAUME DU CAMBODGE
MINISTRE DU PALAIS ROYAL

ជំពូកទី ១

បទប្បញ្ញត្តិរួម

មាត្រា ១.-

ច្បាប់នេះ កំណត់ពីលក្ខន្តិកៈនៃចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា ព្រមទាំងគោលការណ៍ផ្សេងៗ ទៀតទាក់ទងនឹងចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា ក្នុងគោលបំណងធានាឯករាជ្យនៃអំណាចតុលាការស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

មាត្រា ២.-

ច្បាប់នេះ មានវិសាលភាពអនុវត្តចំពោះចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញាទូទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា លើកលែងតែមានច្បាប់ដោយឡែកកំណត់ផ្សេងពីនេះ ។

មាត្រា ៣.-

វាក្យសព្ទបច្ចេកទេសក្នុងច្បាប់នេះ មានន័យដូចតទៅ ៖

- ចៅក្រម សំដៅដល់ចៅក្រមអាសនៈ រួមមាន ជាអាទិ៍ ចៅក្រមជម្រះក្តី និងចៅក្រមស៊ើបសួរ
- ព្រះរាជអាជ្ញា សំដៅដល់ព្រះរាជអាជ្ញារង ព្រះរាជអាជ្ញា អគ្គព្រះរាជអាជ្ញារង និងអគ្គព្រះរាជអាជ្ញា
- អង្គចៅក្រម សំដៅដល់ចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា ។

មាត្រា ៤.-

បុគ្គលដែលត្រូវជ្រើសរើសសម្រាប់ឲ្យបំពេញមុខងារជាចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវតែជាអ្នកមានសមត្ថភាព និងជាអ្នកសុចរិតមានសីលធម៌ស្អាតស្អំ ។

មាត្រា ៥.-

នៅក្នុងអាជីពរបស់ខ្លួន ចៅក្រមអាចត្រូវបានតែងតាំងជាព្រះរាជអាជ្ញា ហើយព្រះរាជអាជ្ញាក៏អាចត្រូវបានតែងតាំងជាចៅក្រមវិញបានដែរ ។

មាត្រា ៦.-

ចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា ត្រូវទទួលបានការធានាការពារសន្តិសុខ សុវត្ថិភាពផ្ទាល់ខ្លួន និងគ្រួសារក្នុងករណីចាំបាច់តាមសំណូមពររបស់សាមីខ្លួន ។

មាត្រា ៥១._

ចៅក្រមទាំងអស់ មិនត្រូវបោះបង់ការងាររបស់ខ្លួន ឬអវត្តមានដោយគ្មានការអនុញ្ញាតពីថ្នាក់លើផ្ទាល់របស់ខ្លួនជាមុនឡើយ ។

មាត្រា ៥២._

ការបោះបង់ការងារ ឬអវត្តមានឥតច្បាប់ដោយពុំមានមូលហេតុចាប់ពី ១៥ (ដប់ប្រាំ) ថ្ងៃ ឡើងទៅត្រូវទទួលវិន័យផ្អាកមិនឲ្យបើកប្រាក់បៀវត្ស ឬដាក់ឲ្យនៅទំនេរគ្មានបៀវត្ស ដោយគិតពីថ្ងៃបោះបង់ការងារ ឬថ្ងៃអវត្តមានគ្មានការអនុញ្ញាតនោះ ។ បើការបោះបង់ការងារ ឬអវត្តមានឥតច្បាប់ដោយពុំមានមូលហេតុលើសពី ៣០ (សាមសិប) ថ្ងៃ ហើយចៅក្រមនោះនៅតែមិនត្រឡប់មកបំពេញការងារវិញក្រោយការដាក់កំហិតចំនួនពីរដងនោះ ត្រូវលុបឈ្មោះចេញពីក្របខណ្ឌ ។

មាត្រា ៥៣._

ចៅក្រមដែលកំពុងបំពេញមុខងារនៅតាមសាលាជម្រះក្តីគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ ត្រូវសុំការអនុញ្ញាតជាមុនពីឧត្តមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម មុននឹងផ្សាយ ឬសុំឲ្យផ្សាយតាមគ្រប់មធ្យោបាយទាំងអស់នូវអត្ថបទ ឬការសរសេរសំណៅព្រមទាំងមតិផ្សេងៗ ដែលទាក់ទងនឹងមុខងាររបស់ខ្លួន ។

ការរំលោភលើបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ ត្រូវទទួលទោសវិន័យ ដោយមិនទាន់គិតដល់ការចោទប្រកាន់ជាបទព្រហ្មទណ្ឌប្រសិនបើមាន ។

បទប្បញ្ញត្តិនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះការផ្តល់ព័ត៌មានធម្មតាទាក់ទងនឹងដំណើរការនៃរឿងក្តីនៅតាមសាលាជម្រះក្តីក្នុងលក្ខខណ្ឌមិនបំពានដល់ការសម្ងាត់វិជ្ជាជីវៈដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ។ ការផ្តល់ព័ត៌មាននេះ ត្រូវធ្វើឡើងតាមរយៈមន្ត្រីនៃអង្គភាពរដ្ឋបាលនៃសាលាជម្រះក្តី ។

ផ្នែកទី ១០
ទណ្ឌកម្មវិន័យ

មាត្រា ៥៤._

កំហុសរបស់ចៅក្រមក្នុងការបំពេញកាតព្វកិច្ចវិជ្ជាជីវៈ និងការធ្វើឲ្យប៉ះពាល់ដល់កិត្តិយស សីលធម៌ ស្អាតស្អំ និងសេចក្តីថ្លៃថ្នូរប្រាសចាកពីក្រមសីលធម៌របស់ចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា នាំឲ្យមានទណ្ឌកម្មខាងវិន័យតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ ។ ប៉ុន្តែ ការប្រើប្រាស់ឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញាក្នុងការអនុវត្តច្បាប់ មិនត្រូវចាត់ទុកថាជាកំហុសខាងវិន័យឡើយ ។

ទណ្ឌកម្មខាងវិន័យមិនមែនជាឧបសគ្គដល់ការធ្វើបណ្ដឹងអាជ្ញាទេ ប្រសិនបើមានបទល្មើសណាមួយត្រូវបានប្រព្រឹត្ត ។

ចៅក្រមអាចត្រូវបានផ្អាកពីមុខងារជាបណ្ដោះអាសន្ន ដោយប្រធានក្រុមប្រឹក្សាវិន័យនៃឧត្ដមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ក្នុងករណីដែលចៅក្រមនោះកំពុងជាប់នៅក្នុងនីតិវិធីវិន័យរបស់ក្រុមប្រឹក្សាវិន័យនៃឧត្ដមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ។

មាត្រា ៥៥.-

ទណ្ឌកម្មខាងវិន័យមាន ២ (ពីរ) ថ្នាក់គឺ ៖

១-ទណ្ឌកម្មថ្នាក់ទី ១ (មួយ)

ក- ការស្ដីបន្ទោសដោយផ្ទាល់មាត់

ខ- ការស្ដីបន្ទោសដោយចុះក្នុងសំណុំលិខិតផ្ទាល់ខ្លួន

គ- ការផ្អាកមិនឲ្យចុះឈ្មោះក្នុងតារាងដំឡើងថ្នាក់ ឬឋានន្តរស័ក្តិមួយរយៈតែមិនត្រូវឲ្យលើសពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំទេ ឬលុបឈ្មោះចេញពីតារាងដំឡើងថ្នាក់ ឬឋានន្តរស័ក្តិវិញក្នុងករណីដែលមានចុះឈ្មោះរួចហើយ ។

២-ទណ្ឌកម្មថ្នាក់ទី ២ (ពីរ)

ក- ការផ្លាស់ដោយបង្ខំ អាចតម្រូវឲ្យទទួលការបណ្ដុះបណ្ដាលបន្ថែម

ខ- ការព្យួរពីការងារមិនឲ្យមានបៀវត្ស ក្នុងរយៈពេលមិនឲ្យលើសពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ

គ- ការបន្ថយមួយថ្នាក់ ឬច្រើនថ្នាក់ ឬបន្ថយឋានន្តរស័ក្តិ

ឃ- ការដាក់ឲ្យចូលនិវត្តន៍ដោយបង្ខំ

ង-ការបញ្ឈប់ពីមុខងារដោយបង្ខំ

ច- ការបណ្ដេញចេញពីក្របខណ្ឌ ។

ទណ្ឌកម្មថ្នាក់ទី ២ (ពីរ) ត្រូវធ្វើឡើងដោយព្រះរាជក្រឹត្យ បន្ទាប់ពីមានការសម្រេចពីឧត្ដមក្រុមប្រឹក្សានៃអង្គចៅក្រម ។

មាត្រា ៥៦.-

ក្នុងករណីមានការបញ្ឈប់ពីមុខងារដោយបង្ខំ ឬការបណ្ដេញចេញពីក្របខណ្ឌដោយអនុលោមតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់នេះ សាមីខ្លួនមានសិទ្ធិទទួលយកប្រាក់ទាំងអស់ ដែលបេឡាសោធននិវត្តន៍បានកាត់លើប្រាក់បៀវត្សរបស់ខ្លួនរួចមកហើយ តាមច្បាប់ ឬបទបញ្ញានៃបេឡាសោធននិវត្តន៍ ។

ROYAUME DU CAMBODGE • LE MINISTRE DU PALAIS ROYAL •